

Årsrapport

136. regnskapsår

2014

Effektiv
Plassering
nsikt Personlig
okal
liebanken
ådgivni
glån Megler
kompetanse
sparing
Investering
Fleksib
Tilgjengel
Tra

Innhold

Nær og fremgangsrik.....	4
Organisasjon	6
Tidslinje.....	9
Kapitalmarked	10
Personmarked	13
Bedriftsmarked.....	14
Bankens samfunnsansvar	15
Fana Sparebank nær - der du er.....	18
Finansielle tjenester	20
Redegjørelse om foretaksstyring.....	22
Regnskap & noter.....	24
Revisors beretning.....	110
Kontrollkomiteens beretning	112
Erklæring fra styret og adm.banksjef	113

Grafisk produksjon: Bodoni
Miljømerket trykksak 2041 0699
Foto: Morten Wanvik

Nær og fremgangsrik...

Fana Sparebank skal være en lønnsom og solid bank som er attraktiv for våre kunder, kapitalmarkedsinvestorer og medarbeidere.

Banken har lagt bak seg et år med omstilling og høy aktivitet. Med et resultat før skatt på 169 millioner kroner, leverer banken akseptable tall. Egenkapitalavkastningen ble 8,4 prosent. Justert for engangshendelser er resultatet på samme nivå som i 2013.

Jeg overtok som administrerende banksjef 1. april 2014. Det har vært et spennende og innholdsrikt år. Banken og finansbransjen står overfor store endringer. Bruk av ny teknologi og digitale løsninger er en del av hverdagen vår. Det krever rask omstillingsevne og nye måter å jobbe på. Kundene har økte forventninger og stiller nye krav til oss. Det liker vi. De ansatte må forholde seg til kontinuerlige omstillingsprosesser. Kompetanse er ferskvare som utvikles og fornyes fortløpende, og de interne arbeidsprosessene må effektiviseres i takt med den digitale utviklingen for å tilfredsstille kundens krav til tilgjengelighet og respons. Det er menneskene i kombinasjon med effektiv bruk av teknologi som kommer til å utgjøre forskjellen. Vi skal lykkes ved å være nær kunden i alle kanaler.

For Fana Sparebank ble 2014 et år hvor vi styrket vår posisjon i markedet. Året var preget av betydelig tilstrømming av nye kunder, god utlånsvekst, lave tap og økt soliditet. Vi har økt våre markedsandeler og har hatt god vekst både i personmarked- og bedriftsmarkedssegmentet. Jeg vil takke både nye og eksisterende kunder for den tillitten de har vist oss. Bank handler om gjensidig tillit.

Konkurransen er bra, og vi opplever for tiden et intenst press på lånerenter og marginer både i person- og bedriftsmarkedet. Banken skal ha konkurransedyktige betingelser, men som en liten utfordrer i markedet kan vi ikke forsvare å ha beste pris til enhver tid. Press på bankens rentenetto fører til at det vil bli enda viktigere for banken å øke inntektene fra annen virksomhet enn kapitalformidling. Salg av forsikring, fond og leasing vil bli viktige inntektskilder for banken i tiden fremover.

Med en total kapitaldekning på 17 prosent og en kjernekapital på 15 prosent er banken godt kapitalisert, og tilfredsstiller de regulatoriske kravene. Banken økte sin kjernekapitaldekning ved å utstede en fondsobligasjon på 200 millioner kroner i juni 2014. Obligasjonslånet fikk god mottakelse i markedet både hva gjelder pris og interesse. Transaksjonen var en bekreftelse på at investorer ser på Fana Sparebank som et attraktivt investeringsobjekt.

Finansbransjen lever i en stadig mer teknologibasert virkelighet. En stadig større andel av transaksjonene blir gjennomført med mobiltelefonen. Vi er opptatt av å ligge i forkant av utviklingen. I dag bruker vi sosiale medier og chat aktivt i kommunikasjonen med bankens kunder. Banken har fått en ny moderne mobilbank og var tidlig ute med responsivt design på alle digitale flater. Vi opplever en stadig økende bruk av e-signering og e-tinglysing i forbindelse med etablering av lån. Målet vårt er å legge best mulig til rette for økt selvbetjening samtidig som vi er til stede for kunden når de trenger oss.

Bransjen opplever stadig økte regulatoriske krav. 2014 ble året for innføring av EUs nye kapitalkravdirektiv som pålegger bankene strengere kapital- og likviditetskrav. Endringen innebar, med virkning fra juni 2014, også en full harmonisering av kapitaldekningsrapportering og finansiell rapportering i hele Europa. Utfordringene ved den nye rapporteringsstrukturen er blitt håndtert på en god måte av banken.

Fana Sparebank ønsker å være en engasjert samfunnsaktør. Som sparebank har vi både et økonomisk og allmenntilgitt formål. Det betyr at vi gjennom vårt gaveinstitutt har mulighet til å føre midler tilbake til lokalsamfunnet og innskytterne. Gavene skal bidra til vekst og utvikling i vår region. I 2014 ble 3 millioner kroner gitt i gaver til gode formål. Vi har også et ansvar for miljøet, og banken har ambisjoner om å bli Miljøfyrtårn i løpet av 2015.

Banken gjennomførte høsten 2014 en strategiprosess som førte til ny organisering og nytt verdigrunnlag med et tydelig

strategisk mål bilde. Bankens nye visjon, Nær – der du er, betyr at vi skal holde på den gode, nære relasjonen uansett hvilken kanal kunden velger å møte oss. En spennende utfordring. Bankens nye forretningsidé sier at Fana Sparebank skal være en selvstendig og nær sparebank, som skaper verdi gjennom den gode kundeopplevelsen. Vi skal gi god avkastning til våre eiere gjennom bærekraftig virksomhet og lønnsom drift. Vi skal være en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss. Sammen med bankens kjerneverdier, Ekte, Nytenkende og Smidig, vil vi bidra til å synliggjøre Fana Sparebank.

Selv om vi står overfor et lite konjunkturskift, tror jeg 2015 blir et godt år for banken.

Banken opererer i et spennende marked. Vårt markedsområde er Bergen med omkringliggende kommuner. Med en markedsandel på i underkant av 10 % har banken et stort vekstpotensialet i eksisterende marked. Når vi i tillegg tar hensyn til at det skal bo 100.000 flere mennesker i Bergen i 2030 er vekstpotensialet stort. Dette gir et godt utgangspunkt for videre vekst og utvikling.

Til slutt vil jeg takke de ansatte for den positive mottakelsen jeg har fått i banken. Vi gjennomfører nå nødvendige organisatoriske og strategiske tilpasninger for å øke bankens konkurransekraft og for å bevare vår selvstendighet. Jeg opplever at det er positiv forståelse for dette i hele organisasjonen.

Jeg gleder meg til et nytt, spennende år.

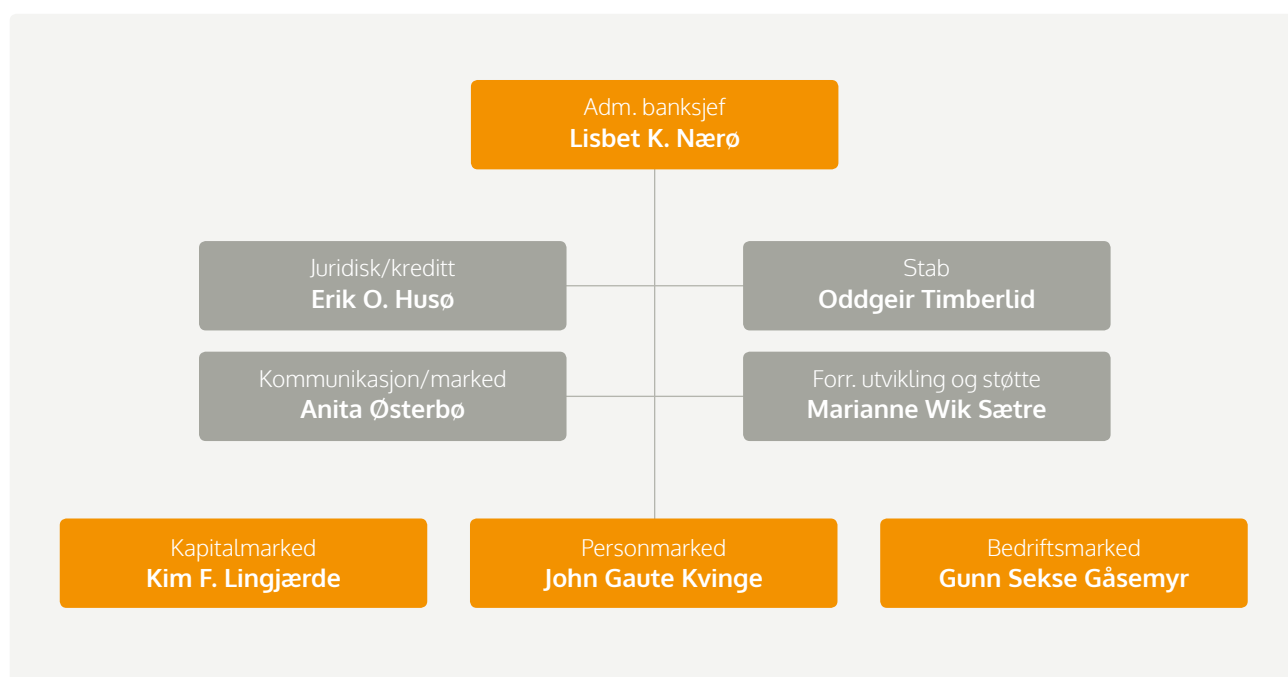
Lisbet K. Nærø

Adm. Banksjef Fana Sparebank

Organisasjon

FUNKSJONSOVERSIKT PR. 1.1.2015

Ledergruppen

REGNSKAPSÅRET 2014

Lisbet K. Nærø

(født 1963)

Administrerende banksjef

Nærø tiltrådte som adm. banksjef i april 2014. Hun kom da fra stillingen som konsernsjef i Tide ASA, og har mange års erfaring fra lederstillinger innen finans og transportsektoren. Hun har bl.a. vært administrerende direktør i BN Bank ASA, konserndirektør i SpareBank1 SR-Bank, BNR/Fjord Line AS og Sparebanken Vest.

Nærø er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole og har en MBA fra University of Central Florida, samt tilleggsutdannelse fra det juridiske fakultetet i Bergen og Harvard Business School.

Erik O. Husø

(født 1968)

Juridisk/kreditt

Husø tiltrådte som direktjonssekretær i august 2010. Han kom da fra stillingen som senioradvokat hos Nordeagruppens juridiske avdeling, og har også tidligere erfaring som advokat/advokatfullmektig hos Ernst & Young. Husø har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Bergen.

Anita Østerbø

(født 1972)

Kommunikasjon og marked

Østerbø ble ansatt som markedssjef i 2007 og har lang erfaring innen ulike bransjer som finans, media og kommunikasjon, bl.a. som salgs-sjef i Bergensavisen AS. Hun har i dag overordnet ansvar for kommunikasjon og marked herunder blant annet bankens kundesenter.

Østerbø har en Executive MBA in Brand Management fra NHH og en Bachelor i markedskommunikasjon fra BI.

John Gaute Kvinge

(født 1960)

Banksjef Personmarkedet

Kvinge tiltrådte som banksjef i juni 2006. Han kom da fra stillingen som administrerende direktør i Bergen Taxi, og har fra tidligere mange års erfaring fra ledende stillinger innen forsikringsbransjen, bl.a. som økonomidirektør i Gjensidige-gruppen. Kvinge er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole.

Gunn Sekse Gåsemyr

(født 1978)

Banksjef Bedriftsmarkedet

Gunn Sekse Gåsemyr tiltrådte som Banksjef BM i august 2014. Hun kom fra stillingen som avdelingsleder BM.

Hun har erfaring fra bedriftsmarked i bank siden 2005, og har bred bankerfaring fra SpareBank 1. Hun er utdannet bachelor i økonomi og administrasjon i tillegg til grunnfag forsikring og innkjøpsfag gjennom Høyskolen i Molde.

Oddgeir Timberlid

(født 1963)

Stab

Timberlid tiltrådte som økonomisjef og leder for Konsernstøtteavdelingen i april 2011. Han ble ansatt i banken som leder for risikostyring i mars 2008. Han har også erfaring som banksjef og leder fra konsernregnskapsavdelingen hos Christiania Bank og Kreditkassen og i revisjonsavdelingen hos Ernst & Young og Deloitte. Timberlid har høyere revisorstudium (statsautorisert revisor) fra Norges Handelshøyskole.

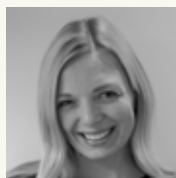

Kim Fordyce Lingjærde

(født 1959)

Banksjef Kapitalmarked

Lingjærde tiltrådte som finanssjef i mai 2005. Han har 30 års erfaring fra ulike stillinger innen bank og finans. I Bergens Skilingsbank/Bergensbanken, senere Handelsbanken, var han administrasjonssjef og direktjonssekretær og hadde også ansvar for IR. Lingjærde er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole.

Marianne Wik Sætre

(født 1979)

Forretningsutvikling og forretningsstøtte

Marianne Wik Sætre tiltrådte som leder for Forretningsutvikling og forretningsstøtte i mars 2015. Marianne har erfaring fra blant annet Frende Forsikring, Storebrand og Capgemini Consulting. Hun har solid kompetanse innen strategi- og prosessforbedringsprosjekter i en rekke bransjer og organisasjoner. Marianne er Cand.merc og siviløkonom fra Norges Handelshøyskole, med hovedfag innen strategi, organisasjon og endringsledelse.

Medlemmer av styret

REGNSKAPSÅRET 2014

Styret

Nils Magne Fjereide (leder)
Peter Frølich (nestleder)
Anne-Merete Ask

Kjerstin Fyllingen
Janne Vangen Solheim
Aase Gjerdal (ansattes rep.)

Varamedlemmer:

Stig Hole
(1. vararepresentant)
Nina Askvik
(2. vararepresentant)

Arnstein Bjørke
(3. vararepresentant)
Arnt Hugo Knudsen
(ansattes repr.)

Medlemmer av forstanderskapet

REGNSKAPSÅRET 2014

Anne Carlsen (leder)
Grethe Utkilen (nestleder)
Arne Godal
Erik Fossum Færeveaag
Linda Midtun
Unni Vågstøl
Stein Walle
Helga Raa
Bjørn Frode Schjelderup
Aagot Monsen
Kenneth Vågenes
Halstein Aadland

Varamedlemmer:
Varamedlemmer innkalles
i den rekkefølge de er valgt
og står oppført
Marianne S. Herland
Stein Arne Risa
Anita Bratlie
Kjell Frønsdal

Kommunevalgte
Anne Lorgen Riise (H)
Per Stiegler (A)
Helene G. Wathle Kongshavn (Frp)

Varamedlemmer:
Eivind Hermansen (H)
Kuberan Thurairajah (SV)
Petter Eltvik (Frp)

Ansattes medlemmer
Tove Mette Lexander
Kim Fordyce Lingjærde
Gunn Marit Sekse Gåsemyr
Hege M. Olsen
Hanne Magnussen

Varamedlemmer:
Nina Solheim
Pia Etim
Bjarte Flaten

Medlemmer av kontrollkomité og valgkomité

REGNSKAPSÅRET 2014

Kontrollkomité

Jan Ohldieck
Trine Gravdal Lie
May Britt Tabak

Varamedlem

Siren Vågstøl

Forstanderskapets valgkomité

Per Stiegler (leder)
Helga Raa
Stein Walle
Arne Godal
Hege Merete Olsen (ansattes rep.)

Varamedlemmer

Bjørn Frode Schjelderup
Anne Lorgen Riise
Tove-Mette Lexander (ansattes rep.)

Innskytervalgkomité

Arne Godal (leder)
Stein Walle
Aagot Monsen

Varamedlem:

Erik Fossum Færeveaag

MARS

Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt av Fana Sparebank
Boligkreditt oppgradert til AAA av Moody's

MARS

Vi innfører chat som kundekanal

MAI

- Vi tar i bruk e-signering og e-tinglysning
- Moody's endrer Fana Sparebanks outlook til Negative fra Stable

JUNI

- Salg av aksjer NETS, nettogevinst 6,3 millioner kroner (Q2)
- Fondsobligasjon på 200 millioner kroner utstedt i juni
- Milepæl på 20 milliarder kroner i forvaltningskapital passert i juni

AUGUST

Fana Sparebank presenterer egen priskalkulator for salg av bolig

OKTOBER

Vi setter ned renten

JANUAR 2015

Ny forretningsstrategi legges frem for styret

1600

2014

1,600 nye personkunder etablert i banken gjennom året.

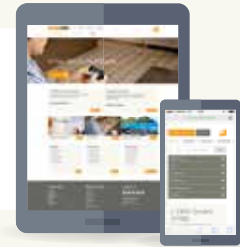
APRIL

- Lederskifte: Lisbet K. Nærø (51) tiltrer som ny administrerende banksjef
- Nils martin Axe (67) går av med pensjon etter 22 år som bankens leder
- Vi deler ut 2 mill i gaver til barn og ungdom i Bergen og omegn

JUNI

Nye websider med responsivt design lanseres.

AUGUST

Ny ledergruppe utpekt og etablert (Q2)

SEPTEMBER

Sponsoravtale med Bergen og Hordaland Turlag signeres

DESEMBER

Vi setter ned renten

DESEMBER

Ny organisasjon implementeres med økt fokus på kunder og effektivisering

MARS 2015

Ny mobilbank lanseres

2014

Kapitalmarked

2014 ble året da lavrenteregimet for alvor begynte å gjøre seg gjeldende i det norske markedet. Begrepet 'historisk lavt' ble brukt flittig i mange sammenhenger. Bankens tilgang på finansiering har vært meget god, og risikopåslaget for langsiktige innlån er redusert gjennom året. Pris og vilkår for kundeinnskudd har kommet nærmere en balansert prising enn tilfellet har vært de senere år.

Banken har en tilfredsstillende sammensetting av finansiering, både fra eksterne kilder og ved kundeinnskudd. Obligasjoner med fortrinnsrett har fått en forsterket, strategisk posisjon som bankens hovedkilde til langsiktig finansiering.

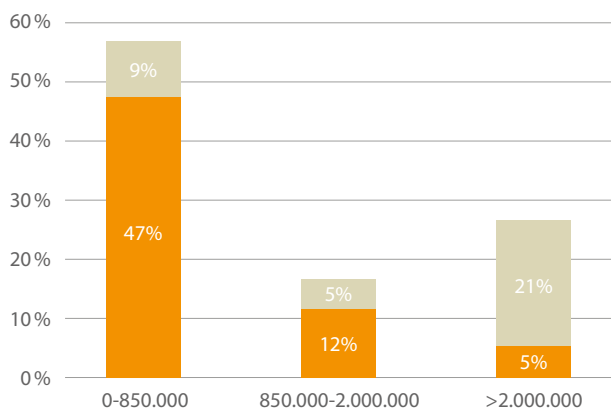
Kapitalmarked er ett av tre forretningsområder i Fana Sparebank. Avdelingen ivaretar konsernets likviditets- og markedsrisiko.

Dette innebærer i hovedsak ansvaret for å sikre at konsernet har tilgjengelig likviditet til enhver tid, samt å forvalte konsernets likviditetsbeholdning. Disse oppgavene skal løses i tråd med lovkrav, løpende regulatoriske forhold og interne rammer og retningslinjer. I tillegg håndteres innskudd og bankens leveranser av plasseringsprodukter og kunders verdipapirhandel.

Funding og innskudd

Bankens finansiering utover publikumsinnskudd består av utstedelse av obligasjoner i flere aktivaklasser. Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), utstedt av Fana Sparebank Boligkreditt, utgjør konsernets største kilde til langsiktig finansiering. I 2014 ble det utstedt 1,2 milliarder kroner i OMF for refinansiering av forfalte lån eller for å dekke behovet for ny utlånsvirksomhet. Volumet ble utstedt med nær seks års løpetid fordelt på 4 forskjellige lån. I morbanken ble det utstedt usikrede obligasjoner for 900 millioner kroner, med løpetider mellom ett og fem år. Hele porteføljen av eksterne lånefinansiering har en gjennomsnittlig løpetid på 2,7 år.

Innskuddsdekning er definert ved innskudd målt mot utlån, og i henhold til bankens interne rammer skal kundeinnskudd dekke minst halvparten av utlånsvolumet. Ved utgangen av året var innskuddsdekningen knappe 60 prosent. Resten, sammen med nødvendig overskuddslikviditet, utgjøres av eksterne funding og egenkapital. Når kundeinnskudd sammenlignes

Figuren viser kundinnskudd fordelt på privat- og næringskunder, og ulike beløpsintervaller. Samlet sett er 73 prosent av innskuddene dekket av dagens innskyltergaranti på 2 millioner kroner. Det særnorske garantibeløpet forventes å bli tilpasset EU, med garanti tilsvarende €100.000. EU-kravet blir sannsynligvis innført fra 2019. Legges europeisk standard til grunn, er 56 prosent av innskuddsmassen innenfor garantidekningen.

med avtalte løpetider på eksterne innlån, er de kortsiktige og dermed mer flyktige. Likevel ansees innskudd å ha langsiktig karakter. Dette har blant annet sammenheng med at innskytergarantien bidrar til at innskudd har høy grad av beskyttelse i en kritisk situasjon.

Prisen på kapital

Innskudd og eksternt funding utgjør to vesentlige deler av balansens gjeldsside. I resultatregnskapet utgjør rentekostnader den største enkeltkostnaden. Prisingen av henholdsvis kundeinnskudd og innlån fra pengemarkedet er hovedsakelig markedsstyrt, men det er også rom for interne disposisjoner og strategiske valg som påvirker det totale kostnadsbildet. I nedenstående graf ser vi på differansen mellom bankens høyest prisede kundeinnskudd, representert ved særvilkår, og utstedelse av et usikret obligasjonslån med 5 års løpetid. 'Normalsituasjonen' er at det er dyrere å kjøpe penger ved utstedelse av obligasjoner. Dette har blant annet sammenheng med at obligasjonseierne har en annen prioritet på sine krav overfor banken enn innskytere, og at de dessuten skal ha

betalt for risikoen som knyttes til en lang investeringshorisont. Vi ser at det i perioden 2013 og ut 2014 har vært betalt mer for særvilkårsinnskudd enn banken alternativt kunne finansiere virksomheten med. Fra slutten av 2014 er det i ferd med å bli mer balanse i prisingen mellom de to kildene. Dette bildet gjør seg gjeldende hos alle bankene, om enn med noe variasjon. Særvilkårsrenter har i flere år vært påvirket av bankenes vilje til å prise slike innskudd høyere enn normalt, men i takt med en reduksjon i risikoprisingen av bankers usikrede obligasjonslån i 2014, har det også skjedd en reprising av kundeinnskudd.

Renteutsikter

2014 ble avsluttet med klare forventninger om at rentenivået skal justeres ned i 2015. Rentebanen, uttrykt som Norges Bankes forventede utvikling av rentenivået, peker i retning av at rentenivået skal svekkes, holde seg lavt ut 2017, for deretter å stige igjen. På kort sikt betyr dette at kunderenten også må forventes å bli underkastet ytterligere nedjusteringer, det være seg for utlån så vel som for innskudd.

Figuren viser differansen mellom langsiktig finansiering i pengemarkedet og bankens beste innskuddsrente, representert ved særvilkår. Mot slutten av 2014 var det tilnærmet lik pris mellom disse finansieringskildene, og tilnærming til det som over tid ansees å være normalsituasjonen; det koster noe mer å utstede obligasjonslån med lang løpetid enn det som betales for kundeinnskudd.

Personmarkedet

- Markeds- og kundeutvikling

Fana Sparebank har over tid bygget opp en sterk posisjon som bank- og boliglånsleverandør i Bergen og omkringliggende kommuner.

Gjennom salg av bank- og finansieringstjenester i tillegg til forsikringsprodukter og et bredt utvalg av fonds- og plasseringsløsninger, fremstår Fana Sparebank som en totalleverandør av finansielle tjenester til personmarkedet. Hovedmålgruppen er familier med god økonomi og betjeningsevne i alderssegmentet 30–45 år, hvor det er viktig å rette fokus mot boligfinansiering, langsiktig sparing og godt tilpassede forsikringsløsninger. Bankens 5 personmarkedsavdelinger på Nesttun, Straume, Lagunen, Åsane og Sentrum har jobbet systematisk for å skaffe nye kunder til banken. Det har blant annet vært jobbet aktivt mot samarbeidspartnere på jakt etter nye kunder til banken. Det er også svært gledelig å registrere at man i større grad etablerer nye nære kundeforhold gjennom anbefalinger fra eksisterende og fornøyde kunder. Gjennom samlokalisering med Fana Sparebank Eiendom sine boligmevlere skapes også spennende og lønnsomme relasjoner som gir resultater for begge parter.

I 2014 ble det etablert nærmere 1700 nye personkundeforhold i 2014. Mer enn 30 prosent av disse var i aldersgruppen 20–29 år. Primærmålgruppen stod for ca. 50 prosent av forretningsvolumet

på personmarkedet. Det er også gledelig å se at vår strategiske satsing i Fjell kommune og i Åsane har gitt resultater.

Utlånsveksten mot privatmarkedet har vært 8,5 prosent det siste året. Dette er noe høyere enn kredittveksten i samfunnet totalt sett. Fana Sparebank har dermed styrket sin markedsposisjon i 2014.

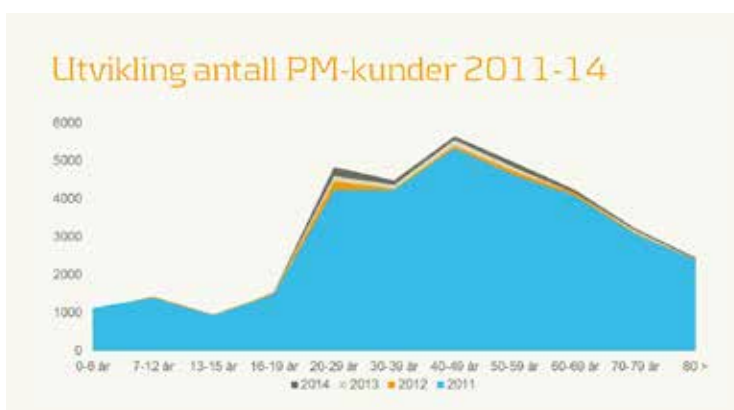
Endringer i kundeadfærd

Kundenes adferd ved bruk av banktjenester er i rask endring. Markedet forventer tilstedeværelse og attraktive selvbetjeningsløsninger i alle kanaler og på alle flater. Dette stiller store krav til oss som bank og fordrer en offensiv tenkning i tilknytning til bruk av ny teknologi. Fana Sparebank har i 2014 lansert nye hjemmesider hvor man over noe tid vil legge til rette for sterkere grad av selvbetjening. Ny mobilbank er også på plass sammen med andre og nye løsninger som skal gjøre bankhverdagen enklere for våre kunder.

Vi beveger oss stadig i retning av mindre bruk av kontanter i samfunnet. Det har vi også tatt konsekvensen av i banken. Den tradisjonelle ekspedisjonen i kassen er erstattet av andre former for kontanthåndtering, hovedsakelig via automater og kort. Våre medarbeidere er i langt sterkere grad opptatt med rådgivning og utadrettede oppgaver som styrker kundeopplevelsen på andre områder. Til sammen bidrar dette til at vi lykkes med å tiltrekke oss nye kunder og øke vårt forretningsgrunnlag.

Fremtidsutsikter

Lav boliglånsrente, sterk vekst i husholdningenes disponible likviditet og lav boligproduksjon ga et kraftig løft i boligprisene i 2014. Boligprisene i Bergen økte med 9,1 prosent i 2014. Målt over de siste 5 år har prisveksten vært i overkant av 40 prosent. Både de korte og lange markedsrentene har falt markert gjennom 2014 og denne utviklingen har fortsatt inn i 2015. I vår region er det enkelte næringer som påvirkes av nedskjæringer og omstillinger, og det forventes noe økning av arbeidsledigheten fremover. Dette burde bidra til en dempet boligprisvekst, men de fundamentale forholdene ved den norske økonomien forblir likevel sterke. På kort og mellomlang sikt er det derfor grunn til å tro at den sterke k fortsatt medfører press i boligmarkedet og ytterligere prisvekst.

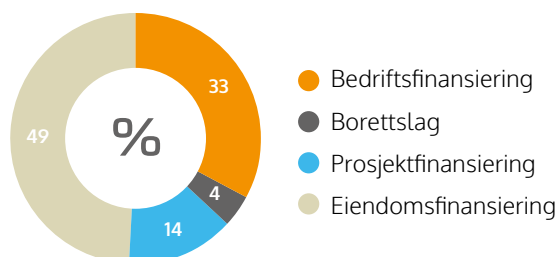
Bedriftsmarked

Fana Sparebank ønsker å være en kompetent, rask og forutsigbar samarbeidspartner for bedrifter og eiendomsaktører i Bergensregionen.

Fana Sparebank Bedriftsmarked har hatt en positiv utvikling i 2014. Vekst i utlån har vært 5,4 % og vekst i innskudd har vært 8 %. Aktiviteten i næringslivet er god, samtidig som det oppleves sterk konkurranse i markedet. Det er positiv utvikling i kvaliteten i porteføljen. Banken har i 2014 opprettholdt sin markedsposisjon overfor SMB segmentet i Bergensregionen, spesielt innen småbedriftssegmentet. Utlån til bedriftskunde-segmentet utgjorde 28 % av bankens totale utlån i 2014, det vil si at det er mulighet for ytterligere vekst i årene som kommer. Ved årsskiftet utgjorde eiendomsrelaterte kredittengasjement 67 % og bedriftsrelaterte engasjement 33 % av porteføljen. Bedriftsrelaterte engasjement innbefatter bransjene industri, entreprenør, transport og tjenesteytende næringer. Banken har valgt bort kreditt til fiskeri og shipping.

I 2014 endret vi porteføljen på bedriftsmarked fra geografisk inndeling til bransjeinndeling. Porteføljen er fordelt i bransjene eiendomsfinansiering, prosjektfinsiering, borettslag og bedriftsfinansiering med følgende fordeling:

Bidrag fra ordinær drift før skatt er kr 70,7 mill. Gjennomsnittlig rentemargin er 2,15 % og noe lavere enn budsjettert grunnet sterk konkurranse.

Andre inntekter er viktig for banken og bedriftsmarked. I 2014 leverte bedriftsmarked gode resultater innen både forsikring og leasing. I 2015 forventes stabil økonomisk utvikling med moderat kredittvekst.

Organisering

I november 2014 ble det gjennomført en omorganisering på bedriftsmarked. Det ble avdekket overtallighet og det var ikke forretningsmessig grunnlag for å opprettholde det eksisterende antall årsverk. Bedriftsmarked ble derfor redusert med 5 årsverk og består nå av 9 bedriftsrådgivere, 2 forsikringsrådgivere i tillegg til leder for avdelingen. For å sikre et sterkere fagmiljø er samtlige bedriftsrådgivere nå samlet på hovedkontoret på Nesttun. Det legges imidlertid stor vekt på lokal kunnskap så den respektive rådgiver har faste dager ute på det enkelte bankkontor.

Bankens samfunnsansvar

Fana Sparebank er et finanskonsern med egen kjernevirksomhet innenfor tradisjonell bankdrift. I tillegg har konsernet heleide datterselskaper som utøver beslektet virksomhet (Fana Sparebank Boligkreditt AS), samt eiendomsmegling og regnskapsføring. Konsernet har dessuten strategisk viktige eierandeler i produktselskaper innen forsikring, verdipapirhandel og annen finansieringsvirksomhet.

Bankvirksomheten

Fana Sparebanks primærvirksomhet faller innenfor begrepet tradisjonell bankdrift. I dette ligger tjenester og produkter innen innskudd, utlån, samt betalingsformidling. Kredittgivning ansees å være den delen av bankdriften som i størst grad berører samfunnet og bankens overordnede og uttalte ansvar. Fana Sparebank tilstreber seg å utvise en ansvarlig praksis innen kredittgivning. Dette gjelder i særlig grad hensynet til lån til private, hovedsakelig boliglån. Bankens retningslinjer for kredittgivning innebærer blant annet en grundig vurdering av kundens økonomiske situasjon og evne til å betjene et lån. Sikkerhet alene er ikke tilstrekkelig, da konsekvensene av mislighold av et låneforhold vil kunne ramme låntager uavhengig av underliggende sikkerhet og pant. Tilsynsmyndighetene fastsetter de overordnede rammer og føringer for kredittgivning. I tillegg anvender banken egne analyser og retningslinjer som kan være strengere enn de generelle rammebetingelsene. Bankens legger for eksempel til grunn at kunders tilgjengelige likviditet skal være tilstrekkelig for å betjene et lån med dagens vilkår i tillegg til et tenkt scenario der rentenivået skulle øke i betydelig grad. Innenfor kredittgivning til næringslivet er det i bankens kreditthåndbøker nedfelt krav om at virksomheter som finansieres må kunne fremvise nødvendige tillatelser fra offentlige miljøvernmyndigheter.

Korrupsjonsbekjempelse og hvitvasking

Banken har i sitt IT-baserte kundesystem implementert anti-hvitvask som ledd i oppfyllelse av de forpliktelsene banken har etter gjeldende Lov om hvitvasking og terrorfinansiering. Dette omfattes også av tiltak for korrupsjonsbekjempelse gjennom registrering av såkalte PEP-kunder – Politisk eksponerte kunder. Styret mottar halvårlig rapporter med status for hvitvaskingsarbeidet.

Banken svarer også for krav til overholdelse av reglene for hvitvasking for egne kunders del overfor produktleverandører, herunder fondsforvaltere og verdipapirhandel.

Investeringer

Fana Sparebank har finansielle investeringer i verdipapirer og verdipapirfond. I det alt vesentlige utgjøres dette av rentebærende finansielle instrumenter utstedt av stat, kommuner og andre finansinstitusjoner. Banken fastsetter interne rammer og retningslinjer for investeringsvirksomheten, og disse revideres årlig av styret. Etske retningslinjer vil bli særskilt behandlet i 2015. I 2014 ble det gjennomført en kartlegging av hvilke retningslinjer som gjelder i fond der banken har plassert midler. Det er brakt på det rene at samtlige fond følger de samme etiske retningslinjer som Statens pensjonsfond utland (SPU) eller tilsvarende. Referansen til SPU gir trygghet for at det til enhver tid er offentlig oppmerksomhet rundt endringer og strømninger i samfunnet. Retningslinjene til SPU inneholder både etiske, miljø- og klimarelaterte bestemmelser.

Gaver til allmennyttige formål – nær der du er

Sparebanker kan, med hjemmel i sparebankloven, sette av deler av årsoverskuddet til allmennyttige formål. Gaver til allmennyttige formål er en viktig del av Fana Sparebanks strategiske satsing, og som lokalbank ønsker vi å bidra og legge til rette for et godt nærmiljø. Hver eneste dag året rundt, legges det ned mange timer med frivillig arbeid og dugnadsinnsats i lokalmiljøet, for å gi barn og ungdom en god oppvekst. Dette stimulerer til en sunn og aktiv hverdag for de yngste gruppene i samfunnet. Gjennom Fana Sparebanks gavefond gis det bidrag til dette viktige arbeidet. Bankens har valgt å dedikere gavemidlene til formål som legger til rette for sunne og gode aktiviteter overfor barn og ungdom.

Gjennom gaveutdelingene søker vi å få til en geografisk fordeling som reflekterer vårt markedsområde. Det er fastsatt retningslinjer for hvem som kan motta støtte, samt hvordan søknader skal utformes og registreres for å komme i betraktning. Forstandskapet beslutter gavetildeling basert på anbefalinger fra styret. I hovedsak skjer gavetildeling på årlig basis. Det er imidlertid tatt opp til vurdering om hyppigere

utdelinger gjennom året kan sikre et større mangfold i utdelingene. Med utgangspunkt i de fremlagte resultatene for 2014 er det foreslått en avsetting til gaver og allmenntilgjort formål på 5 millioner kroner.

Sponsoraktivitet

Fana Sparebanks sponsormidler har til hensikt å bygge opp under bankens visjon og verdier, og tilsvarende har bankens strategiske samarbeidspartnere egenskaper og verdier som på best mulig måte bygger opp under og forsterker ønsket image eller omdømme.

Hovedmålet med sponsering er at banken, gjennom samarbeidsavtaler med lokale aktører i markedsområdet, skal styrke egen virksomhet, samt bidra til positiv utvikling hos samarbeidspartnerne. Dette skaper gjensidig motivasjon og inspirasjon.

Sponsorarbeidet er et viktig virkemiddel for å sikre at Fana Sparebank får god eksponering overfor ønsket målgruppe. Det vil på sikt føre til økt kundetilstrømming og styrket kundelojalitet.

Fana Sparebank ønsker gjennom sponsering å formidle kjerneverdiene ekte, smidig og nytenkende til kunder, samfunnet og ansatte.

Klima og miljø

Fana Sparebank har besluttet å gjennomføre miljøsertifisering av virksomheten. Planleggingen av sertifiseringsprosessen ble påbegynt i 2014. Det forventes at arbeidet skal resultere i at banken blir Miljøfyrtårn innen utgangen av 2015.

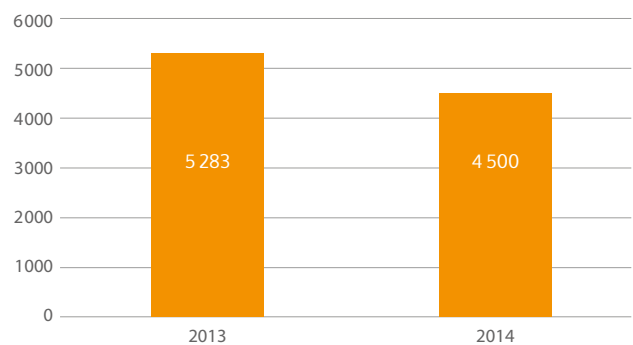
Arbeidet med miljøsertifisering forventes å medføre etablering av egne rutiner og retningslinjer for miljø- og klimatilstand i konsernet.

Banken har kommittert seg på å støtte etableringen av GreenStat med 200.000 kroner. GreenStat skal være en aktør som planlegger å være pådriver innen fornybare energibærere. Selskapet utgår fra, og er støttet av, Christian Michelsen Research (CMR). GreenStat tar mål av seg å bli et nasjonalt selskap med hovedkontor på Vestlandet, i nærhet til ressursene og sterke kompetansemiljøer. Virksomheten representerer et initiativ som kan gi Bergen en posisjon som Norges fornybarhovedstad, hvilket er i tråd med Fana Sparebanks profil og ønsker om å bidra til en bærekraftig utvikling av regionen.

Materialforbruk

Fana Sparebank anvender *Admincontrol* som verktøy for elektronisk saksbehandling og møteadministrasjon for styret og sentrale interne møter. I tillegg brukes systemet av selskaper banken har produktsamarbeid med, og der også banken er representert gjennom eierskap og i styrende organer. Verktøyet erstatter i vesentlig grad behovet for å skrive ut sakspapirer.

Det er iverksatt måling av forbruk av kopipapir. Målingene viser at konsernet hadde et forbruk av kopipapir på 4,5 tonn i 2014, mot 5,3 tonn i 2013. Forbruket i 2014 utgjør ca. 900.000 ark, en nedgang fra ca. 1,1 millioner i 2013.

Figuren viser forbruk av kopipapir totalt for konsernet. Oppgitt enhet er beregnet antall kilo papir. Reduksjonen på konsernbasis utgjør ca. 15 prosent.

Etikk

Fana Sparebank er opptatt av å levere tjenester som er forankret i solid etisk adferd. Banken er tilknyttet AFR, Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere, og legger til grunn reglene for god rådgivningsskikk i kundekommunikasjon og rådgivningsvirksomhet. Ved utgangen av 2014 hadde banken til sammen 42 medarbeidere som er autoriserte finansielle

rådgivere. I fagplanen til denne utdannelsen inngår etikk som ett av seks kompetanseområder, og det inngår i både den teoretiske og praktiske prøven som avlegges. Etske problemstillinger er et element i den årlige, faglige oppdateringen som gjennomføres.

Samtlige ansatte pålegges å sette seg inn i og undertegne bankens etiske retningslinjer. Retningslinjene omfatter blant annet forholdet mellom fritid og arbeid, privatøkonomi, service og tillit, habilitet, taushetsplikt og forholdet til kunder, leverandører og forretningsforbindelser. I tillegg gjelder egne regler for adferd når det gjelder anvendelsen av IKT og data-sikkerhet. De etiske retningslinjene gjennomgås og kvitteres ut på årlig basis.

Satsningen på AFR og systematiseringen av retningslinjene for bankens etiske ansvar ansees å ha bidratt positivt både overfor kunder og samfunnet, samt å ha gitt et økt bevissthetsnivå innad i banken og dets datterselskaper.

Bankens etiske retningslinjer fastslår at medarbeidere i Fana Sparebank ikke må motta vederlag i noen form fra kunder, meglere, leverandører eller andre forretningsforbindelser. Dette fordi slike ytelser kan være egnet til å påvirke den enkeltes beslutninger om forvaltningen av betroede midler. Ingen medarbeider må derfor motta personlige gaver utover mindre oppmerksomheter, uten at dette rapporteres skriftlig og godkjennes av overordnede. Gaver omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler, for eksempel i form av personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester.

Visse ansatte er pålagt særskilte restriksjoner når det gjelder verdipapirhandel. For denne gruppen er regelverket beskrevet i bankens rutinehåndbok, og hjemlet i Verdipapirhandellovens bestemmelser.

Medarbeidere

Samtlige medarbeidere er underlagt egne regler og retningslinjer for habilitet og taushet i eksterne og interne forhold. Habilitetsreglene innestår for at den enkelte medarbeider i sitt virke i banken ikke skal behandle lån, fastsette forretningsvilkår eller på annen måte foreta vurderinger på vegne av banken eller datterselskaper som berører

- egne personlige interesser
- familiemedlemmer
- nære venner
- privat eller offentlig virksomhet eller organisasjoner vedkommende har økonomisk interesse eller tillitsverv i, eller
- lag og/ eller organisasjoner der man er medlem av eller deltaker i

Som et ledd i overholdelsen av disse retningslinjene avgir den enkelte medarbeider årlig en erklæring med oversikt over tillitsverv eller økonomiske interesser i organisasjoner og/eller selskaper de er engasjert i. Habilitets- og taushetsreglene er nedfelt i Sparebanklovens bestemmelser, samt forankret i bankens Personelhåndbok med tilhørende retningslinjer. Fana Sparebank har ikke avdekket uregelmessigheter innenfor dette området.

Taushetsplikten er nedfelt i Sparebanklovens § 21 som følger: (...) *Tillits- og tjenestemenn i en sparebank har taushetsplikt om det som de i stillings medfør får kjennskap til om bankens eller bankkundes eller annen banks eller dens bankkundes forhold, hvis de ikke etter denne eller annen lov har plikt til å gi opplysninger. Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som styret eller noen som har fullmakt fra styret, gir på vegne av banken til annen bank (...).*

Det er fastlagte prosedyrer for opplæring av nye ansatte, slik at disse gis anledning til å sette seg inn i bankens arbeidsreglement og de forventninger som stilles den enkelte overfor kunder og kolleger i arbeidsforholdet.

Sosiale medier

Det er utarbeidet noen generelle råd og anbefalinger til hjelp for den enkelte ansatte for kommunikasjon som privatperson i sosiale medier på nett og samtidig å ivareta Fana Sparebanks interesser og omdømme.

Prosedyre

Generelt om prosedyre

Alle retningslinjer, rammer og krav som er nedfelt i bankens strategidokumenter, blir gjort gjenstand for regelmessig oppdatering og årlig revisjon med forankring i styret. Den enkelte operative enhet har ansvaret for å implementere strategiene gjennom handlingsplaner og faktiske tiltak. Fastsatte rammer skal måles med angitt frekvens og rapporteres.

Veien videre

Fana Sparebank vil legge til grunn at hensynet til samfunnsansvar må ivaretas i alle ledd av virksomheten. Dette innebærer at vi tilstreber identifisering, konkretisering og implementering av konkrete tiltak i våre strategidokumenter, handlingsplaner og rutiner. Hensynet til miljø og klima er et område der en slik tilnærming vil kunne øke kvaliteten på konsernets samfunnsansvar. Tidligere uttalte intensjoner om å ha et miljøfokus er i ferd med å bli konkretisert gjennom beslutningen om å starte et arbeid for få miljøsertifisering.

Fana Sparebank har revidert forretningsideen til å inkludere utsagn om at virksomheten skal drives på en bærekraftig måte, samt at banken skal være en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss. Disse utsagnene skal gis innhold og bli synliggjort gjennom vår måte å drive bankvirksomhet.

Fana Sparebank

nær – der du er

Vår visjon: nær – der du er

Visjonen uttrykker selve kjernen i sparebankkulturen gjennom begrepet nær. Fana Sparebank leverer i dag godt på personlige relasjoner og nærhet til kunden og det er derfor en visjon som med stor sannsynlighet vil oppfattes som troverdig både hos ansatte og hos kunder.

Bankens posisjon som lokalbank underbygger også nærhet i form av lokalt samfunnsansvar, distribusjonsnett og nærhet til kundene. Vi har et ansvar knyttet til en økologisk bærekraftig utvikling.

Begrepet «der du er» tillegger visjonen den ambisjonen som er nødvendig for at en visjon skal fungere. Det fremmer et krav om å være til stede der kunden er - på kundens premisser (kanal, timing og teknologi). Dette er med på å utfordre det

bestående. Samtidig henspeiler dette også til begrepet om å skape personlige relasjoner i nye kanaler. Det er spesielt hyggelig at denne visjonen kom opp som et av mange forslag fra et av våre avdelingskontor. Dette underbygger nærhet og eierskap til visjonen internt.

Fana Sparebank er en lokalbank for hele Bergen, byen mellom de syv fjell. Vi bergensere elsker fjellene våre og bruker dem aktivt hele året. Vi har gjennom vårt logosymbol tatt hevd på varden på by-fjellene og vi assosieres med gode verdier som sunnhet, aktivitet og lokalkunnskap. Som bergensernes lokalbank, kjenner Fana Sparebank nærmiljøet og er en erfaren stifinner i det bergenske terrenget. Som lokalbank er vi nær der du er.

Våre Verdier

ekte – smidig – nytenkende

Ekte

Dette er en verdi som bevarer og styrker kjernen i vårt omdømme og ivaretar selve sparebankkulturen. Ved å ha med verdien ekte, er vi som ærlig og genuin i alt vi gjør. Vår relasjon til kundene skal være nær og personlig, der kundene er. Ekte sier noe om å vise interesse for kunder og hverandre. Ved å velge et begrep som ekte oppfattes vi som ujølete, troverdig og forutsigbar - kundene vet hvor de har oss. Som bank skal vi være en trygg og solid aktør. Dette reflekteres gjennom lange og stolte tradisjoner.

Smidig

Vi skal være tilgjengelig på kundens premisser. Dette underbygges også i den nye visjonen, nær – der du er. Gjennom god kundeopplevelse skal vi gi kundene en følelse av at vi tilbyr mer enn forventet. Det skal være enkelt å være kunde hos oss og gjennom effektiv kundebehandling fremstår vi som løsningsorientert. Vi snur oss fort rundt.

Smidig som verdi skal også internt signalisere at vi er en endringsvillig og løsningsorientert organisasjon, som klarer å tilpasse oss de endringer som skjer i bransjen.

Nytenkende

Vi skal være nytenkende i alt vi gjør. Dette er helt avgjørende for den tiden vi er inne i. Endringene i bransjen er omfattende og skjer raskt. Ved å være nytenkende øker vi interessen og gjør oss mer attraktiv både for eksisterende og nye kunder. Vi skal tørre å utfordre og tenke annerledes innen teknologi, forretningsutvikling, arbeidsprosesser, kundeopplevelse og kommunikasjon. Vi skal utøve vår virksomhet på en bærekraftig måte.

Forretningsidé

- Fana Sparebank skal være en selvstendig og nær sparebank, som skaper verdi gjennom den gode kundeopplevelsen
- Vi skal gi god avkastning til våre eiere, gjennom bærekraftig virksomhet og lønnsom drift
- Vi skal være en positiv bidragsyter for samfunnet rundt oss

Vi har latt oss inspirere av varden på byfjellene i vårt logosymbol.

Før i tiden var en varde en del av et varslingsystem basert på lyssignaler. Det var som regel en steinkonstruksjon plassert på en høyde i terrenget. I krigstidene ble vardene bemannet, og ved eventuelle angrep ble bålene tent slik at meldinger kunne sendes over store distanser.

I nyere tid er varde blitt en betegnelse på steiner som er bygget opp som veimerker. Vardene fungerer som veivisere i den norske fjellheimen, som systematisk guider spreke nordmenn frem til målet de har satt seg. Den norske turistforening er blant dem som i dag bruker vardene for å markere sikre stier mellom hytter og andre turmål.

Finansielle tjenester

+ Frende Forsikring

Frende Forsikring ble etablert i 2007 og består av søsterselskapene Frende Livsforsikring og Frende Skadeforsikring. Frende Skade hadde ved utgangen av 2014 over 110.000 kunder og en bestandspremie på 1.275 mill. kroner. Frende Liv hadde ved utgangen av 2014 48.333 personkunder og 5.092 bedriftskunder. Brutto premieinntekter var 644 mill. kroner i 2014.

Frende Forsikring er eid av 15 sparebanker. Fana Sparebank har en eierandel på 11,03 %.

www.frende.no

+ Brage Finans

Brage Finans AS er et finansieringsselskap som tilbyr tilpassede finansieringsprodukter med hovedvekt på leasing av alle typer driftsmidler, samt salgspantlån. Selskapet ble startet i 2010 og hadde ved utgangen av 2014 en brutto portefølje på 2.522 mill. kroner. Brage Finans eies av 10 sparebanker, hvorav Fana Sparebanks eierandel utgjør 15 %.

www.brage.no

+ Norne Securities

Norne Securities ble etablert i 2008, og er et fullservice verdipapirforetak og en viktig samarbeidspartner for Fana Sparebank. Gjennom Norne Securities tilbys våre kunder netthandel og aksjemegling, samt kompetanse innen corporate finance tjenester. Fana Sparebank eier 9,7 % av Norne Securities.

www.norne.no

+ Eiendoms kreditt

Eiendoms kreditt AS ble etablert i 1997 og er et frittstående kredittforetak som tilbyr lån til nærings eiendom, felles gjeld til borettslag og lån til selveiende bolig. Utlån finansieres hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Eiendoms kreditt AS hadde ved utgangen av 2014 en forvaltnings kapital på 4,9 mrd. kroner.

Fana Sparebank eier 10 % av Eiendoms kreditt AS.

+ Fana Sparebank Bolig kreditt

Fana Sparebank Bolig kreditt som ble etablert i 2009, er et heleid datterselskap av Fana Sparebank. Selskapet har som formål å erverve lån med pant i bolig fra Fana Sparebank og finansiere disse gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Obligasjonene er tildelt rating Aaa fra Moody's Investor Service. Selskapet hadde ved utløpet av 2014 en forvaltnings kapital på 5,7 mrd. kroner.

+ Fana Sparebank Eiendom

Fana Sparebank Eiendom er et heleid datterselskap av Fana Sparebank. Selskapet tilbyr meglertjenester innen kjøp og salg av bolig, fritidseiendom, prosjektmevling og næringsmevling. Selskapet har en markedsandel på 8 % i Bergen for omsetning av privatboliger.

+ Fana Sparebank Regnskap

Fana Sparebank Regnskap er et heleid datterselskap av Fana Sparebank. Selskapet tilbyr alt innen regnskapsføring og økonomisk styring og hadde 14,8 årsverk i 2014.

Redegjørelse om foretaksstyring

Styrende organer

Styret

Styret er ansvarlig for de strategiske veivalg Fana Sparebank gjør. Styret skal føre tilsyn med bankens virksomhet, herunder at de midler det rås over forvaltes på en betryggende og hensiktsmessig måte. Styret skal holde seg orientert om bankens økonomiske stilling og påse at banken har forsvarlig egenkapital og likviditet i forhold til lovpålagte krav. Videre skal styret sørge for at banken har en forsvarlig organisering, tilstrekkelig kvalifisert personell og klare ansvarslinjer.

Forstanderskapet

Forstanderskapet er bankens øverste organ. Fana Sparebanks forstanderskap har 20 medlemmer og 10 varamedlemmer, hvorav 12 er innskytervalgte, 5 valgt av de ansatte i banken og 3 kommunalt oppnevnte medlemmer.

Forstanderskapets oppgaver er blant annet å se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstanderskapets vedtak. Forstanderskapet fastsetter bankens vedtekter, vedtar bankens regnskap, herunder avsetning til gavefond, samt velger styre, kontrollkomité og valgkomiteer.

Forstanderskapet velger to valgkomiteer blant forstanderskapets medlemmer:

Innskytervalgkomiteen som innstiller kandidater til innskytervalget og fremmer forslag til medlemmer av innskytervalgkomiteen. Forstanderskapets valgkomité fremmer forslag til medlemmer i styret, kontrollkomité og medlemmer av forstanderskapets valgkomité.

Det foretas særskilt valg av leder og nestleder i forstanderskapet og styret, og forstanderskapets valgkomité fremmer forslag overfor forstanderskapet til kandidater til disse vervene.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen blir valgt av forstanderskapet. Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med bankens virksomhet og se til at den virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, vedtak, retningslinjer fra forstanderskapet og pålegg fra Finanstilsynet. Kontrollkomiteen skal føre tilsyn og kontroll med styrets og administrasjonens arbeid og skal etter vedtektene bestå av 3 medlemmer og 1 varamedlem.

Risikostyring og internkontroll

God risiko- og kapitalstyring er sentralt i Fana Sparebanks langsiktige verdiskapning. Bankens overordnede mål følger av strategisk plan. Avkastningsmålet er styrende for bankens aktiviteter og konkretisering av delmål. Fokus settes på å sikre bankens konkurranseevne. Fana Sparebanks strategiske mål balanseres mot bankens risikoevne og -vilje. Risiko- og kapitalvurderinger er en integrert del av bankens strategiske og forretningsmessige prosesser. Bankens risikostyring er knyttet opp mot hovedområdene kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

Styret i Fana Sparebank legger til grunn at banken skal være godt kapitalisert. Gjennomgang av bankens viktigste risiko-områder, samt kapitalvurderinger (ICAAP) gjennomføres minst én gang i året og behandles av styret. Bankens kapitalstrategi skal være basert på reell risiko i virksomheten supplert med effekt av ulike stressscenarioer. Ansvar for gjennomføring av bankens risiko- og kapitalstyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enheter. Styret har ansvar for å påse at banken har kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret vedtar også bankens mål og rammer innenfor alle risikoområder. Rapportering til styret i forhold til mål og rammer finner sted kvartalsvis. Administrerende banksjef har ansvaret for bankens samlede risikostyring, herunder utvikling av gode modeller og rammeverk for styring og kontroll. Bankens avdeling for risikostyring ivaretar viktige funksjoner knyttet til styring, kontroll, rapportering og analyse, og har ansvar for bankens modellverk for risiko- og kapitalstyring. Leder for risikostyring (Risk manager) rapporterer til økonomisjef og for å opprettholde uavhengighet direkte til administrerende banksjef i utvalgte saker. Ansvarlig for Compliance har et overordnet ansvar for at lov- og regelverk blir implementert, og lederne for de ulike enhetene har det utøvende ansvar for at virksomheten drives i samsvar med gjeldende regelverk. Kredittkomiteer behandler større engasjementer og saker av spesiell karakter.

Alle ledere i Fana Sparebank har ansvar for å styre risiko og sikre god internkontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. Fana Sparebank har vedtatt en strategi for risikostyring og internkontroll som fastsetter mål, organisering og gjennomføring av internkontrollarbeidet. Strategien omfatter også krav til rapportering av status for bankens risikobilde

og kvaliteten i internkontrollen samt oppfølging av risikoreduerende tiltak.

Bankens regnskapsavdeling har ansvar for fagområdene finansiell rapportering, intern økonomistyring, skatt/avgift og internkontroll over finansiell rapportering. Herunder følger ansvar for kvartalsvis finansiell rapportering i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder og fastsatte regnskapsprinsipper for konsernet. Det er utarbeidet rutiner for finansiell rapportering, som skal sikre fullstendighet i rapporteringsgrunnlaget og konsistent prinsippbruk. Ledelsen i banken foretar, i tillegg til gjennomgang av regnskap og risikorapportering, periodisk gjennomgang av driftsrapportering mot budsjett med orientering til styret.

Styrets revisjonsutvalg som består av samtlige styremedlemmer behandler bankens regnskaper. Revisjonsutvalgets oppgaver er rettet mot prosessen for regnskapsavleggelse og de avlagte regnskapene, samt revisjon og revisors uavhengighet.

Styrets risikoutvalg overvåker og styrer bankens samlede risiko og vurderer jevnlig om bankens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten.

Kontrollkomiteén gjennomgår og vurderer styrets årsberetning, resultatregnskap og balanser, og uttaler seg om styrets vurdering av bankens økonomiske stilling er dekkende.

Internrevisjonen er en uavhengig, objektiv bekreftelses- og rådgivningsfunksjon. Internrevisjonen benytter en systematisk og strukturert metode for å evaluere og forbedre effektiviteten og hensiktsmessigheten av organisasjonens prosesser for risikostyring, kontroll og governance.

Eksternrevisor velges av forstanderskapet. Revisor avgir årlig revisjonsberetning til forstanderskapet, og har et årlig møte med styret hvor beretning / brev fra revisor blir presentert og kommentert. I brev vurderes bankens internkontroll, herunder områder hvor kontrollen bør forbedres. Revisor har et årlig møte med kontrollkomiteén, hvor revisjonen blir gjennomgått. Forholdet til revisor er regulert i engasjementsbrev som blant annet omhandler partenes ansvar, fastsettelse av revisjonshonorar og hvordan andre tjenester skal avtales og honoreres.

Bankens etiske retningslinjer omfatter varslingsplikt for ansatte ved kritikkverdige forhold, herunder brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter, og fremgangsmåte for hvordan slik informasjon skal avgis.

Virksomheten i Fana Sparebank er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. I tillegg til stedlige tilsyn, gjennomgår Finanstilsynet bankens års- og delårsregnskaper samt risikorapporter og kapitalvurderinger. Styret og administrasjonen tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med Finanstilsynet.

Banken har rutiner for finansiell informasjon som skal sikre finansmarkedene korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise børs- og pressemeldinger, bankens hjemmeside samt regnskapsrapporter. Finansiell rapportering for banken finner sted kvartalsvis i tillegg til årsregnskapet. Banken lar seg vurdere av et internasjonalt ratingbyrå.

Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer, mv.

Styret består av 6 medlemmer med 4 varamedlemmer som blir valgt av forstanderskapet.

Leder og nestleder blir valgt av forstanderskapet ved særskilte valg. Ett medlem velges blant de ansatte. For dette medlem velges et personlig varamedlem som har møte- og talerett.

Samtlige valgte medlemmer velges for to år og varamedlemmene for ett år. Uttredende medlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges.

Forstanderskapet velger en valgkomité blant forstanderskapets medlemmer. Komiteen skal bestå av 5 medlemmer og 3 varamedlemmer og ha representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet. Valget gjelder for to år om gangen. Valgkomiteen skal forberede valg av leder og nestleder i forstanderskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer av styret unntatt ansattes representanter, eventuelt kontrollkomiteens leder og nestleder, medlemmer og varamedlemmer, og medlemmer og varamedlem av valgkomiteen. For styremedlem med varamedlem som velges blant de ansatte, avgir bare representanten for de ansatte i valgkomiteen innstilling.

Et valgt medlem eller leder av forstanderskapet, kontrollkomiteen eller styret kan ikke ha dette tillitsverv i et sammenhengende tidsrom lenger enn 12 år eller ha disse tillitsverv i mer enn 20 år sammenlagt. En person kan således ikke velges eller gjenvelges til noen av disse verv dersom vedkommende ikke kan sitte valgperioden ut.

Regnskap & noter

REGNSKAP OG NOTER

Innholdsfortegnelse

Nøkkeltall.....	29	9 Personal og generelle administrasjonskostnader.....	55
Årsberetning.....	30	10 Andre driftskostnader.....	56
Resultatregnskap og balanse.....	40	11 Skattekostnader.....	57
Kontanstrømoppstilling.....	42	12 Klassifikasjon av finansielle instrumenter i balansen.....	59
Endringer i egenkapitalen.....	43	13 Virkelig verdi av finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost.....	61
NOTER		14 Verdsettelseshieraki for finansielle instrumenter til virkelig verdi.....	63
1 Regnskapsprinsipper.....	44	15 Kontanter, innskudd i Norges Bank.....	65
2 Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger.....	50	16 Utlån.....	66
3 Segmentinformasjon.....	51	17 Utlån og garantier fordelt på kundegrupper og geografisk område.....	67
4 Netto renteinntekter.....	52	18 Utlån, garantier og tap på utlån fordelt på næringer.....	68
5 Provisjonsinntekter.....	53	19 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer.....	69
6 Provisjonskostnader.....	53	20 Nedskrivninger på utlån og garantier.....	70
7 Netto gevinst / tap på finansielle instrumenter.....	54	21 Maksimal kreditteksponering.....	72
8 Andre inntekter.....	54		

22	Kredittrisiko og risikoklassifisering	73	36	Risikoforhold	94
23	Finansielle derivater	76	37	Markedsrisiko – stresstesting	96
24	Motregning finansielle derivater	77	38	Likvidetsrisiko/restløpetid	97
25	Rentebærende verdipapirer	78	39	Renterisiko / reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, morbank	101
26	Aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttede selskap, morbank	79	40	Renterisiko / reprisingstidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, konsern	103
27	Aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttede selskap, konsern	81	41	Rentefølsomhet	105
28	Datterselskap	83	42	Transaksjoner med nærstående parter	106
29	Immaterielle eiendeler	83	43	Godtgjørslar og lån til ledende ansatte og tillitsvalgte	106
30	Varige driftsmidler	84	44	Forretninger utenfor balansen, pantstillelser, betingede utfall og hendelser etter balansedagen	108
31	Gjeld	85	45	Operasjonelle leieforhold	109
32	Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	86	46	Investeringseiendom	109
33	Pensjonsforpliktelses og pensjonskostnader	87			
34	Avsetninger og pensjonsforpliktelses	91			
35	Kapitaldekning	92			

Nøkkeltall konsen

Regnskapsposter i % av GFK

	2014	2013	2012	2011	2010
Gjennomsnittlig forvaltningskapital pr. mnd. i mill. kroner	19 755	17 771	15 928	14 748	13 084
Renteinntekter	3,69	3,79	3,89	3,87	3,74
Rentekostnader	2,14	2,26	2,44	2,48	2,18
Nettorente	1,55	1,53	1,45	1,39	1,56
Andre driftsinntekter	0,59	0,86	0,70	0,54	0,76
Sum inntekter	2,14	2,40	2,16	1,94	2,32
Driftskostnader	1,18	1,22	1,34	1,39	1,46
Resultat av ordinær drift før tap	0,96	1,18	0,81	0,54	0,86
Tap på utlån og garantier	0,10	0,06	0,04	-0,03	-0,05
Resultat av ord. drift før skattekostnader	0,86	1,12	0,77	0,57	0,91
Skattekostnader	0,22	0,33	0,20	0,20	0,26
Resultat av ord. drift etter skattekostnader	0,64	0,80	0,57	0,37	0,65
Totalresultat	0,51	0,94	0,69	0,37	0,82

Andre nøkkeltall

	2014	2013	2012	2011	2010
Egenkapitalavkastning (Resultat etter skatt i % av snitt EK)	8,4	10,4	7,1	4,6	7,7
Kapitaldekning	17,0	14,5	12,6	13,3	13,8
Kostnader i % av totale inntekter	55,3	50,8	62,3	73,2	63,0
Kostnader i % av totale inntekter ekskl. verdipapirer	57,4	53,9	65,6	68,0	66,1
Innskudd i % av utlån	59,6	60,8	65,7	67,4	71,4
Årsverk i bankdriften	107	111	118	124	125
Vekst i utlån brutto i %	7,9	9,4	10,3	9,0	11,1
Vekst i innskudd fra kunder i %	5,7	1,1	7,6	2,6	10,6
Vekst i forvaltningskapital i %	6,7	10,5	10,8	7,6	16,3
Forvaltningkapital pr 31.12.	20 003	18 752	16 970	15 316	14 241
Brutto utlån pr 31.12.	16 257	15 073	13 783	12 499	11 472
Netto utlån pr 31.12 (etter tapsavsetninger)	16 196	15 022	13 741	12 459	11 426
Innskudd fra kunder pr 31.12	9 686	9 163	9 061	8 419	8 187
Egenkapital	1 551	1 453	1 278	1 203	1 151

Årsberetning 2014

1. Året i sammendrag

Fana Sparebank presenterer med dette sitt 136. årsregnskap. Styret vurderer konsernets virksomhet og resultater i 2014 som meget tilfredsstillende. Solid resultatutvikling er et viktig bidrag til styrking av bankens oppbygging av kapital for å møte fremtidige soliditetskrav. Bankens utvikling er positiv og i tråd med de langsiktige vekstambisjonene som styret og administrasjonen legger til grunn.

Den underliggende, tradisjonelle bankvirksomheten viser totalt sett god vekst i forvaltningskapitalen og høyere netto renteinntekter. Konsernets forvaltningskapital passerte 20 milliarder kroner i 2014. Det utgjør en milepæl i bankens historie. Når bankens størrelse settes i et nasjonalt perspektiv vil vi fortsatt befinne oss i en mellomposisjon der vi kan velge å presentere oss som 'størst blant de minste' eller 'minst blant de største' norske bankene. Utlån og innskudd er økt gjennom året. Kostnadsutviklingen har vært tilfredsstillende og kontrollert, slik at viktige nøkkeltall er forbedret. Tap på utlån og garantier er fortsatt på et lavt nivå. Veksten i forvaltningskapitalen skjer innenfor rammen av økt kapitaldekning og en solid egenkapitalandel. Styret er tilfreds med at det er god kontroll på de forholdene ved bankens drift og virksomhet som ligger innenfor det som kan påvirkes.

Fana Sparebank fikk ny ledelse i 2014. Ny administrerende banksjef, Lisbet K. Nærø, tiltrådte i april. Hun overtok etter tidligere banksjef som gikk av ved oppnådd pensjonsalder. Styret har i forbindelse med lederskiftet lagt vekt på at Fana Sparebanks status som frittstående og uavhengig sparebank skal videreføres og utvikles. Ved utgangen av året er det etablert ny ledergruppe, der blant annet kommunikasjon og forretningsutvikling er gitt mer fremtredende plass i bankens ledelse. I tillegg er det gjennomført en omfattende kartlegging av oppgaver og prosesser i organisasjonen, med tilhørende justeringer og innplassering i bankens virksomhet.

Det har vært en positiv utvikling innen salg av produkter og tjenester fra våre tilknyttede selskaper. Det gjelder både skade- og livsforsikringsprodukter fra Frende Skade og Frende Liv og leasing og salgspantfinansiering fra Brage Finans. Vedvarende lave rentenivåer har i noe grad påvirket kunder til å søke andre avkastningsmuligheter, og banken har attraktive spare- og plasseringsprodukter som dekker slike behov. Det er også registrert en betydelig økning av antallet kunder som tar i bruk våre nettbaserte verdipapirhandelsløsninger gjennom Norne Securities.

Datterselskapene har levert et godt, samlet bidrag til konsernet. Eiendomsmeglervirksomheten i Fana Sparebank Eiendom, sammen med Fana Sparebank Regnskap og Fana Sparebank Boligkreditt, er virksomheter som gjør at konsernet fremstår som en attraktiv totalleverandør i lokalmarkedet.

Fana Sparebank har offisiell rating Baa2/P-2 med negative outlook fra Moody's Investors Service Ltd. Obligasjoner med

fortrinnsrett utstedt av Fana Sparebank Boligkreditt AS har rating Aaa. Formålet med rating er å sikre kapitaltilgang og å oppnå best mulig betingelser for bankens finansiering fra pengemarkedet.

I juni utstedte banken en fondsobligasjon på 200 millioner kroner. Obligasjonslånet fikk svært god mottagelse i markedet. Både etterspørsel og prisen som ble oppnådd oversteg våre forventninger. Fondsobligasjonen kvalifiserer som hybridkapital, og teller som annen kjernekapital i kapitaldekningen. Lånet føyer seg til utstedelsen av et ansvarlig lån i 2013 som steg i retning av å styrke kapitaldekningen for konsernet utover ren kjernekapital, og er ledd i det langsiktige arbeidet for å tilfredsstille de nye kapitalkravene som fases inn frem mot full implementering i 2016.

Bankens uttrykte strategi inneholder vekstambisjoner som vil stille krav til ytterligere styrking av kapitalen i årene som kommer. Kapitalkravene forventes oppfylt gjennom en kombinasjon av egen inntjening og tilførsel av ansvarlig kapital og hybridkapital. På sikt ansees det som aktuelt at Fana Sparebank kan komme til å hente inn egenkapital gjennom utstedelse av egenkapitalbevis. Styret anser at bankens soliditet og resultater gir et godt grunnlag for å møte disse og øvrige utfordringer i de kommende årene.

2. Den økonomiske bakgrunnen for årets virksomhet

Utviklingen i den norske økonomien i 2014 kan beskrives med en skarp todeling. I banksektoren representerte første halvdel av året klare forbedringer, med tilfredsstillende utlånsaktivitet og reduserte kredittrisikopåslag for bankens eksterne finansiering. Etter en periode med økte marginer fra utlånssiden, ble fokus dreiet mot bankenes innlån. Lavere kredittpåslag for ekstern finansiering påvirket prisingen av innskudd fra publikum. Siden finanskrisen i 2008 har bankene priset kundefinnskudd relativt høyt i forhold til nivået i pengemarkedet. Gjennom 2014 er det observert en klar dreining i retning av gjenoppsettelse bedre balanse i prissettingen av innskudd. På utlånssiden har det vært en betydelig skjerping av konkurransen innenfor næringslivssiden. Mange banker har hatt oppmerksomheten knyttet til å sikre bygging av tilstrekkelig kapitaldekning for å møte nye kapitalkrav. Det medførte tilbakeholdenhet med å yte visse typer utlån i en periode, men dette ble i 2014 avløst av større utlånsvillighet. Utlånsrenter har vært satt under press som følge av dette. Marginutviklingen har samlet sett vært opprettholdt på et nivå som har bidratt til tilfredsstillende resultater.

Ut over året begynte andre faktorer for alvor å gjøre seg gjeldende. Varsler om redusert investeringstakt i oljeinvesteringene i første halvdel av året ble avløst av bredere bekymring og uro da oljeprisen falt markant det siste halve året. For verdensøkonomien er dette totalt sett positivt. For Norge med

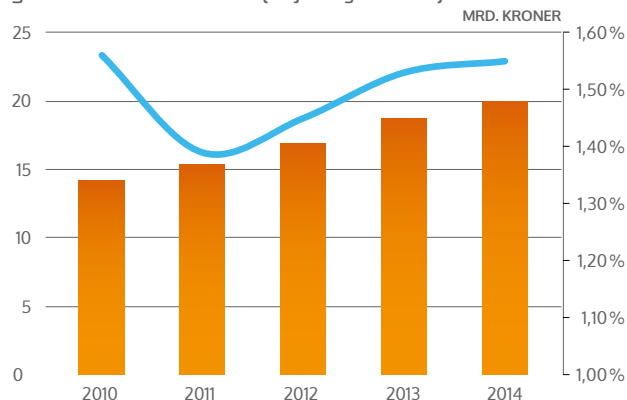
sin oljeavhengige økonomi får dette konsekvenser. Kronekursen har svekket seg betydelig som følge av oljeprisfallet, hvilket fører til ytterligere dempet investeringstakt i oljebransjen og vil nødvendigvis gjøre restrukturering av sektoren. Arbeidsledigheten vil øke noe, men Norge har fortsatt en svært lav arbeidsledighet sammenlignet med våre handelspartnere. På den andre side bidrar kronesvekkelse til bedre konkurransevilkår for den konkurranseutsatte eksportindustrien, og letter dermed omsittingen til en mindre oljeavhengig økonomi. I tillegg er det en utbredt oppfatning at vi kan forvente vedvarende, lav rente i flere år fremover. Det vil bidra til å stimulere investeringslysten fremover, og derved sikre langsiktig økonomisk vekst for Norge generelt og vår region spesielt.

Utsiktene for norsk økonomi virker noe svakere i det korte fremtidsperspektivet. Innskrenkninger i investeringstakten i energisektoren og fallet i oljeprisen gav merkbar effekt i Vestlandsregionen i 2014. Enkelte sektorer har opplevd at mange bedrifter reduserer bemanningen og forbereder seg på lavere aktivitet. Det forventes noe høyere arbeidsledighet i 2015, men nivået er fortsatt lavt sammenlignet med våre viktigste handelspartnere og nivåene i Norge tidlig på 1990-tallet. Historisk lave rentenivåer både innenlands og i eurosone er en refleksjon av at myndighetene setter mye inn på å stimulere økonomiske vekst. Flere europeiske sentralbanker opererer nå med negativ innskuddsrente. I det norske rentemarkedet prises det inn utsikter til fortsatt fallende rente i 2015, og deretter lav rente i flere år fremover. Lav rente vil dempe negative effekter av mulige tap og mislighold på lån i personmarkedet selv om arbeidsledigheten skulle øke. Det er likevel grunn til å utvise aktsomhet dersom boligprisene fortsatt øker. Når det knyttes sterk usikkerhet til den økonomiske utviklingen, øker risikoen for prisfall i eiendomsmarkedet.

Bankens utlånsvirksomhet er hovedsakelig innrettet mot boligfinansiering og næringseiendommer. Eksponering mot olje- og oljerelatert virksomhet er ubetydelig, og banken har heller ikke direkte utlån til shipping eller fiskerivirksomhet. Kredittisiko som knyttes til de nevnte bransjene vil derfor ha karakter av å være indirekte, eksempelvis gjennom utleie eller ved nedbemanning som påvirker kunders betalingsevne.

Det vil fortsatt bli stilt høye krav til bankens organisasjon og evne til å gjennomføre nødvendige tilpasninger og omstilling for å sikre Fana Sparebanks fortsatte tilværelse som en attraktiv og moderne bank for eksisterende og fremtidige kunder.

Fig. 1. Utvikling i forvaltningskapital (søyler venstre skala) og konsernets rentenetto (linje høyre skala)

3. Bankens virksomhet i 2014, daglig drift

Fana Sparebanks hovedaktivitet er knyttet til tradisjonell sparebankvirksomhet. De viktigste områdene er håndtering av innskudd fra kunder, utlån til privat- og næringslivskunder og betalingsformidling. I tillegg tilbyr vi eiendomsmeglervirksomhet og regnskapstjenester. Disse inngår som virksomheter organisert i egne datterselskaper. Fana Sparebank Boligkreditt AS er et viktig instrument for å sikre bankens kunder gunstig pris på sine lån, og konsernet gunstigst mulig finansiering fra pengemarkedet. Banken har hittil overført nær halvparten av boliglånporteføljen til boligkredittselskapet, som finansierer virksomheten ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Dette påvirker morbankens balansetall. For å gi bedre sammenligningsgrunnlag med tidligere års regnskaper, er det derfor konsernets regnskapstall som kommenteres i årsberetningen dersom annet ikke er angitt. Alle tall i parentes angir tilsvarende størrelser for 2013.

Bankens langsiktige strategi for å øke innsatsen på inntekter fra kilder utenom tradisjonelle banktjenester har gjort seg gjeldende innenfor flere områder. Forsikringssalg gjennom Frende og salg av leasing gjennom Brage Finans representerer viktige satsingsområder for banken. I tillegg blir all kunderelatert verdipapirhandel utført gjennom selvbetjente, nettbaserte løsninger, eller i direkte kontakt med meglere i Norne Securities.

Styret har avholdt 10 møter i 2014. I tillegg samles styret og bankens ledergruppe til en årlig strategisamling.

Lokalisering

Gjennom filialnettet dekkes bankens hovedmarkedsområde i Bergen og omkringliggende kommuner på fem steder inkludert hovedkontoret på Nesttun. Filialene er beliggende i Åsane, Bergen Sentrum, Straume på Sotra og Lagunen. I 2014 ble kontoret på Straume flyttet til nye lokaler i Sartor Senter. Kontorene er i hovedsak etablert med et bredt anlagt tilbud for privat- og bedriftskunder, samt eiendomsmeglervirksomhet. Ved inngangen til 2015 foreligger det ingen konkrete planer om ytterligere endringer i kontornettet.

Lokaliseringene dekker nærområdene til en betydelig del av Bergens befolkning, enten der de bor eller har sine arbeidsplasser. Kundernes bruk av banken og utviklingen av selvbetjente og mobile tjenester har medført at virtuell lokalisering utgjør en stadig viktigere del av kontakten mellom kunde og rådgiver i banken. Telefon og e-post er viktige kommunikasjonskanaler sammen med etablerte, nettbaserte banktjenestene. I 2014 lanserte Fana Sparebank helt nye nettsider, og som første bank tilbød vi responsivt nettdesign, det vil si en plattform som er tilpasset alle maskinplattformer fra PC via nettbrett til smarttelefoner. Nettsidene har en interaktiv chat-funksjon som er blitt meget populær.

Banken satser bevisst på å ta i bruk nye arenaer for å møte kunder og andre som er interessert i vår virksomhet. I sosiale medier har banken etablert profiler på Facebook, Twitter, LinkedIn og Instagram. Facebookprofilen har over 6.000 likes, hvilket vitner om en meget høy grad av utbredelse og suksess for dette mediet alene.

Fana Sparebank Regnskap AS har egne lokaler på Midtun i tillegg til samlokaliseringen i Åsane og på Straume, mens Fana Sparebank Eiendom AS nå er samlokalisert både ved hovedkontoret på Nesttun, i Lagunen, Sentrum og ved kontorene i Åsane og på Straume.

Fortsatt drift

Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er tilstede. Styret kjenner ikke til at det er vesentlig usikkerhet knyttet til årsregnskapet og kjenner heller ikke til ekstraordinære forhold som har betydning for vurdering av bankens regnskap. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning for vurdering av regnskapet. Regnskapet er utarbeidet i henhold til IFRS.

Bankens samfunnsansvar

Fana Sparebank er en del av det norske sparebankvesenet som oppstod og utviklet seg på 1800-tallet. Sparebankenes funksjon og målsetting var nært knyttet til å dekke datidens behov, både innen organisering og stimulering av sparing og for å bistå med finansiering av lokal virksomhet. Dette er fortsatt nedfelt i bankens formålsparagraf, der det blant annet heter (...) *Sparebanken har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere, levere finansielle tjenester til publikum, næringsliv og offentlig sektor, og å forvalte på en trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker (...).*

I et overordnet perspektiv vil mange av de opprinnelige trekkene og grunnleggende ideene som assosieres med sparebankvesenet kjennes igjen i dagens kjernevirksomhet. Innskudd, sparing og plassering kombinert med kompetent rådgivning representerer områder der banken fremstår med et bidrag til den enkelte kundes mulighet for å fungere godt i alle faser av livsløpet. Gjennom utlånsvirksomhet til private og næringslivet er banken et viktig ledd i realiseringen av fundamentale samfunnsnyttige oppgaver. Det er gitt en nærmere beskrivelse av bankens samfunnsansvar på side 15 i årsrapporten.

4. Resultat for 2014

Fana Sparebank konsernet oppnådde et driftsresultat før skatt på 169 millioner kroner ved utgangen av 2014. Dette er på linje med fjorårets resultat når det justeres for engangsposter i 2013 knyttet til nedsalg i Frende og salg av eiendommen på Torget med henholdsvis 9,8 og 29 millioner kroner. Uten hensyn til engangspostene er årets driftsresultat 30,5 millioner kroner lavere enn i 2013. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultatet 0,86 prosent, mot 1,12 prosent i fjor. Resultatet etter tap og skatt ble et overskudd på 125,5 millioner kroner (141,6).

Rentenettoen økte med 33,9 millioner kroner i 2014. Forbedringer og stabilitet innen finansmarkedene gjennom første halvdel av 2014 har medført markedsverdijusteringer i bankens verdipapirporteføljer. Mot slutten av året ble effekten av lavere oljepris og uro både i aksje- og rentemarkedet merkbar, hvilket trakk de endelige markedsverdijusteringene ned. En vesentlig del av markedsverdijusteringene utgjøres av urealiserte gevinster og tap. Konsernets netto provisjonsinntekter har økt med rundt 5 millioner kroner i 2014, hvilket er tilfredsstillende når det sees i sammenheng med at banken har ambisjoner

om å øke inntektene fra andre kilder enn den tradisjonelle bankvirksomheten.

Driftskostnadene er i 2014 belastet med til sammen 8,4 millioner kroner i restruktureringskostnader. Restruktureringskostnadene er fordelt mellom personal- og administrasjonskostnader.

Driftsresultat etter skatt gir en egenkapitalavkastning på 8,4 prosent for konsernet (10,4 prosent).

Bankens inntekter

Rentenetto

Konsernets netto rente- og kredittprovisjonsinntekter utgjør 306,4 millioner kroner for 2014 (272,5). Rentenettoen inkluderer avkastningen på bankens likviditetsplasseringer i pengemarkedsfond. Økningen i rentenettoen fra 2013 utgjør 33,9 millioner kroner, eller 12,4 prosent. Den er både et resultat av høyere volum og margin på kunderettet virksomhet og lavere kostnader på ekstern finansiering. I 2014 er det påløpt full avgift til Bankenes Sikringsfond. Dette utgjorde 7,8 millioner kroner, mot 7 millioner kroner i 2013.

Pengemarkedsrentene har falt gjennom året. Styringsrenten i Norges Bank, som lå stabilt på 1,5 prosent siden desember 2011, ble justert til 1,25 prosent i desember. Rentenedssettelsen ble oppfattet som overraskende, og er et uttrykk for at Norges Bank trenger å iverksette tiltak for å bidra til å oppnå det langsiktige inflasjonsmålet på 2,5 prosent. Det forventes videre nedgang i rentenivået i 2015. Den lave markedsrenten er sterkt påvirket av svake økonomiske utsikter og finansiell uro i Europa, så vel som effekten av fallende oljepris og innskrenkninger i olje- og oljeservicenæringene.

Netto rente- og provisjonsinntekter utgjorde 1,55 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Det representerer en marginal økning fra nivået på 1,53 prosent i 2013. På generelt grunnlag har myndighetenes krav om styrking av kapitalen i hele banksektoren medvirket til at flere år med til dels sterkt fallende marginer stoppet opp.

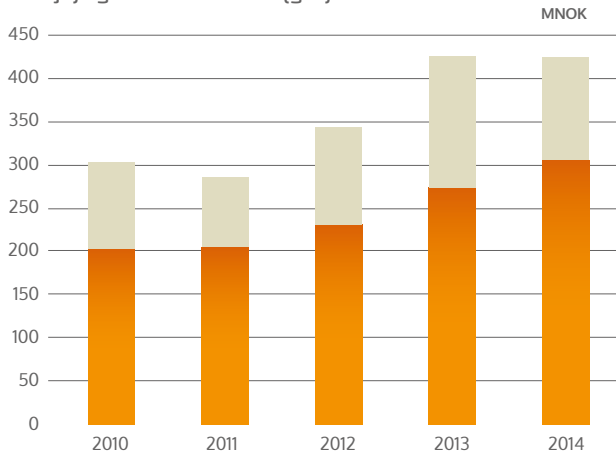
Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter utgjør 116,5 millioner kroner (153,6). Reduksjonen på 37,1 millioner kroner fra 2013 har sammenheng med at 2013 var påvirket av engangsinntekter fra salg av fast eiendom på 29 millioner kroner og gevinst fra nedsalg i Frende Holding med 9,8 millioner kroner. Justert for de forannevnte postene, økte andre inntekter marginalt med 1,5 prosent fra 2013 til 2014.

Provisjonsinntekter og gebyrer er økt fra 99,2 til 103,9 millioner kroner. Provisjonskostnadene har vært stabile. Nette provisjonsinntekter og gebyrer har således økt med 4,9 prosent.

Netto gevinster på finansielle instrumenter inkluderer 15,2 millioner kroner fra aksjer og obligasjoner, herunder realisert gevinst på 7,2 millioner kroner fra salg av aksjer i Nets as. Markedsverdijusteringer i obligasjonsporteføljen skyldes i stor grad gevinster som var opparbeidet gjennom reduserte kredittrisikopåslag i første halvår, mens resultatet for året under ett er påvirket av uro og fall i obligasjonsverdier med midlere og høy kredittrisiko.

Fig. 2: Utvikling inntekter fordelt på rentenetto (oransje) og andre inntekter (grå)

Driftskostnader

De samlede driftskostnadene økte med 8 prosent til 233,9 millioner kroner (216,5). Driftskostnadene utgjorde 1,18 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (1,22).

Lønn, pensjoner og sosiale kostnader utgjør den største andelen av driftskostnadene med 132,4 millioner kroner (124,1). Kostnadsøkningen utgjør 6,7 prosent i 2014. Personalkostnadene inkluderer etterlønnsavtaler på 6,4 millioner kroner som er inngått i forbindelse med nedbemanningen i årets siste kvartal. Justert for disse forholdene utgjør økningen 1,5 prosent fra fjoråret.

Administrasjonskostnadene er økt med 4,5 millioner kroner til 55,6 millioner kroner. Samlet sett er bankens driftskostnader utenom personalkostnader økt med 9,1 millioner kroner (9,8 prosent). Økningen skyldes i hovedsak kostnader knyttet til restrukturering, samt økte IKT-kostnader.

Konsernets totale kostnader i prosent av inntektene økte fra 50,8 til 55,3 prosent gjennom året. Dette er høyere enn målsettingen for bankens langsiktige kostnadsnivå. Justert for restrukturingskostnadene er imidlertid kostnadsforholdene på linje med målsettingen. Det er et uttalt mål at banken over tid skal tilstrebe seg å holde kostnadsprosenten under femti. Dette søkes primært oppnådd gjennom satsning på å organisere og bemanne banken mer hensiktsmessig i årene som kommer, slik at ambisjonene om vekst og økte markedsandeler kan realiseres. I 2014 er det gjennomført en omfattende kartlegging av alle arbeidsprosesser i Fana Sparebank, og det er iverksatt en rekke tilpasninger og endringer i organisasjonen for å effektivisere og forbedre driften. Det forventes at endringene vil gi kostnadseffektiviseringsbidrag i 2015.

Tap og mislighold

Vurderingene for året har vært karakterisert med positivt forretningsgrunnlag for næringslivet. Dermed har også forutsetningen knyttet til avsetningene til tap på utlån holdt seg gunstig i 2014. Det har vært en tilnærmet uendret utvikling i brutto mislighold.

For konsernet Fana Sparebank utgjør tap på utlån 20 millioner kroner, mot 10,1 millioner kroner i 2013. Nedskrivninger på grupper av utlån og garantier er økt med 4,2 millioner til 25,5 millioner kroner i perioden. Individuelle nedskrivninger er økt

med 5,9 millioner til 36,2 millioner kroner. Nye nedskrivninger i perioden er økt fra 3,1 millioner kroner i 2013, til 16,1 millioner kroner i 2014.

Totale tapsnedskrivninger inklusive nedskrivninger på grupper av utlån og garantier utgjør 65,3 millioner kroner ved utgangen av 2014. Nedskrivninger på utlån og garantier utgjør 0,40 prosent av brutto utlån.

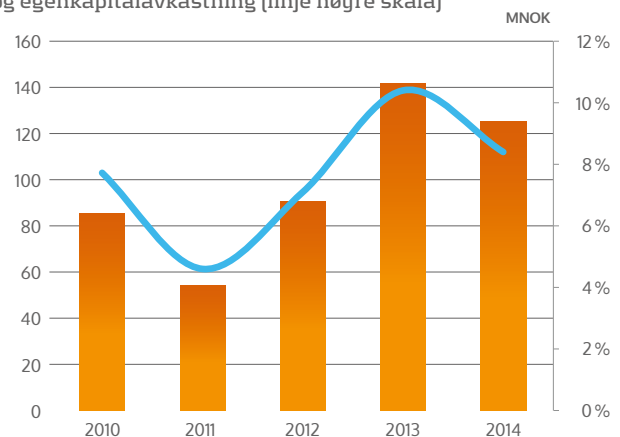
Styret vurderer dette som tilstrekkelig sett i forhold til bankens risiko i utlåns- og garantiporteføljen, og konsernets tap på utlån vurderes fortsatt å være på et lavt nivå.

Brutto misligholdte engasjementer ut over 30 dager utgjør 110,7 millioner kroner ved utgangen av 2014, det samme som i 2013. Misligholdte engasjementer utgjør 0,7 prosent av brutto utlånsmasse.

Mislighold på utlån er hovedsakelig knyttet til utlånsengasjementer innen eiendomsutvikling. Banken overvåker disse engasjementene nøye, og har tett oppfølging og dialog med disse kundene. De underliggende pantesikkerheter og verdier knyttet til de misligholdte engasjementene er tilstrekkelig gode til at styret anser at eventuelle tap er kontrollerbare.

Konsernet har tapsutsatte engasjement på 16,6 millioner kroner ved utgangen av året. Dette er en økning på 15,9 millioner kroner sammenlignet med året før. Tapsutsatte engasjement utgjør 0,1 prosent av brutto utlån. Totalt er det foretatt individuelle nedskrivninger på 3,2 MNOK på tapsutsatte engasjement.

Fig. 3. Resultat etter skattekostnad (søyle venstre skala) og egenkapitalavkastning (linje høyre skala)

Totalresultat

Totalresultatet for konsernet inneholder poster som påvirker egenkapitalen direkte, og som ikke føres som en del av bankens driftsresultat. I årets regnskap gjelder dette årets estimatavvik på bankens pensjonsforpliktelser. Estimatavviket øker bankens pensjonsforpliktelser og reduserer bankens egenkapital med 24,7 millioner kroner etter skatt. Det relativt store estimatavviket har sin bakgrunn i fallende kalkulasjonsrente for beregningen av fremtidige pensjonsforpliktelser.

Banken har eierandeler som er klassifisert i balansen som aksjer tilgjengelige for salg. Positive verdiendringer i slike eiendeler føres mot totalresultatet. For regnskapsåret 2014 utgjorde dette mindre beløp, mens det i 2013 utgjorde 51,3 millioner kroner

som følge av justering av verdiene knyttet til eierandelen i Frende Holding.

5. Bankens balanse

Forvaltningskapital

Det har vært en god økning i konsernets forvaltningskapital gjennom året. Utlånene øker, samtidig med at bankens likviditetsbuffer er styrket. Ved årsskiftet utgjorde bankkonsernets forvaltningskapital 20.003 millioner kroner (18.752).

Kontantstrøm

Konsernets likviditetsbeholdning utgjør 83 millioner kroner (128). Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktivitet utgjør 255 millioner kroner. De største endringspostene består av netto økning av bankens ansvarlige lån, sertifikat- og obligasjonsgjeld på tilsammen 437,5 millioner kroner. Videre er gjeld til kredittinstitusjoner økt med 34,9 millioner kroner. Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er minus 317 millioner kroner mot minus 1.016 millioner kroner i 2013. Endringen skyldes hovedsakelig en noe lavere utlånsvekst på 1,1 milliarder kroner i 2014 sammenlignet med det foregående år.

Finansinvesteringer

Fana Sparebanks kapitalforvaltning er nedfelt i et eget strategidokument. Det inkluderer styrets fastsatte rammer for volum og fordeling i risikoklasser, kursfallsrisiko, durasjon, renterisiko og valutarisiko.

Kapitalforvaltning, rentepapirer

Forvaltningen av overskuddslikviditeten skjer både gjennom plasseringer i rentefond i tillegg til porteføljer av enkeltpapirer i ulike aktiva- og risikoklasser.

Ved utgangen av 2014 utgjorde konsernets samlede portefølje av rentebærende verdipapirer 2.938 millioner kroner (2.893).

Som følge av endringer i bankenes finansieringskilder de senere år, utgjør obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) mer enn halvparten av konsernets samlede innlån fra pengemarkedet. Tilpasninger i verdipapirporteføljen kan tilskrives nye regulatoriske forhold (Basel III) som blir iverksatt fra oktober 2015, der en voksende andel av midlene vil måtte plasseres i svært likvide og sikre papirer, særlig statsobligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett.

Kapitalforvaltning, egenkapitalrelatert

Forvaltningen av bankens finansinvesteringer i egenkapitalrelaterte finansielle instrumenter skjer dels ved investeringer i form av fond forvaltet av tredjepart, dels gjennom egen forvaltning av en mindre portefølje av børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis. I tillegg har banken løpende, langsiktige investeringer i selskaper som har en forretningsmessig tilknytning til vår egen virksomhet, samt selskaper som representerer produkttilhørighet og strategisk samarbeid, herunder Frende Forsikring, Brage Finans og Norne Securities.

Konsernets samlede portefølje av egenkapitalrelaterte verdipapirer utgjorde 317 millioner kroner (312), hvorav 26,9 millioner kroner i børsnoterte aksjer og aksjefond (36,6).

Banken benytter fra tid til annen finansielle instrumenter som fremtidige renteavtaler, renteswapper og lignende for å sikre eller begrense renterisiko. Bankens utgangspunkt ved utgangen av 2014 var ingen fremtidige renteavtaler.

Utlån

Brutto utlån i konsernet utgjør 16,3 milliarder kroner. Dette er en økning på 1.184 millioner kroner sammenlignet med året før. Den samlede utlånsveksten utgjør 7,9 prosent (9,4 prosent).

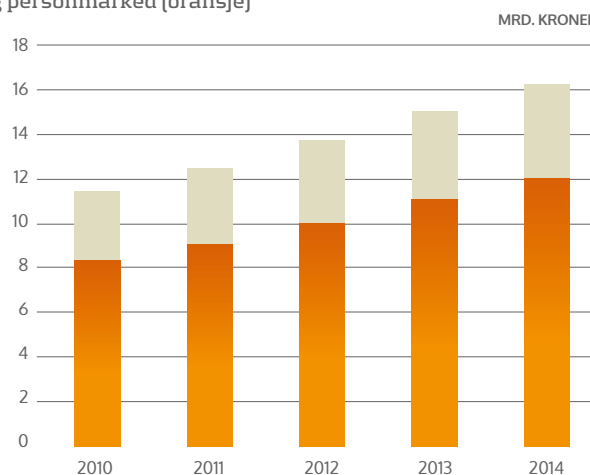
Veksten i bedriftsmarkedssektoren utgjorde 5,4 prosent i 2014. Bankens samlede utlån til næringskunder utgjør 4,1 milliarder kroner. Utlånsveksten er primært knyttet til eiendomsfinansiering med høy kredittkvalitet.

Innenfor privatkundesektoren har utlånsveksten vært på 8,5 prosent (11,1 prosent). Netto utlån til privatkunder representerer 11,8 milliarder kroner på konsernbasis. Veksten i denne gruppen er primært knyttet opp mot boligfinansiering. Styret anser utlånsveksten som betryggende og innenfor bankens vedtatte retningslinjer.

Som ledd i bankens samlede finansieringsstrategi er en andel av bankens boliglånsportefølje overført til det heleide datterselskapet Fana Sparebank Boligkreditt AS. Boligkreditselskapet har ved utgangen av 2014 en utlånsportefølje på 5.652 millioner kroner (5.176). Låneporteføljen i boligkreditselskapet utgjør 34,3 prosent av bankens samlede utlån, og 46,8 prosent av konsernets utlån til personmarkedet (43,4 prosent).

Bankens andel av utlån til næringsformål utgjør 25,3 prosent av den totale utlånsmassen. Andelen har vært stabil det siste året.

Fig. 4. Utlån fordelt på bedriftsmarked (grå) og personmarked (oransje)

Innskudd

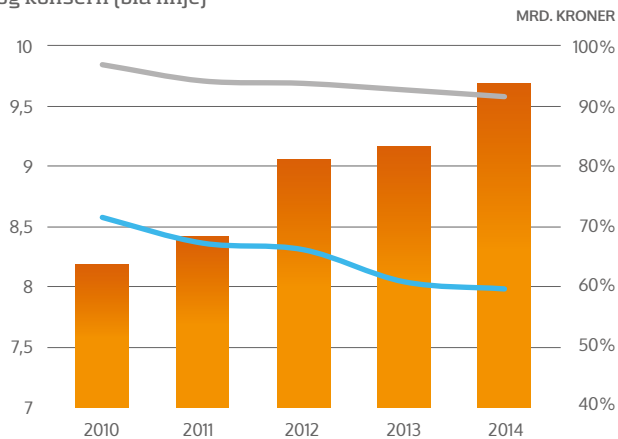
Banken har fokus på at innskudd fra publikum skal være bankens viktigste finansieringskilde. Dette er også målsatt ved at innskuddsdekningen skal utgjøre minimum 50 prosent på konsernbasis, og 80 prosent for morbanken alene. Innskudd fra publikum har vært opprettholdt på et tilfredsstillende nivå gjennom året.

Gjennom de senere år er det etablert en innskuddsmasse gjennom meglede kapitalinnskudd fra institusjonelle kunder.

Innskuddene kommer blant annet fra renteforvaltere, og representerer en blandet masse av særvilkår og fastrenteinnskudd. Denne kategorien innskudd representerer en diversifisering av bankens kapitalkilder, og er et alternativ til å utstede sertifikater og korte obligasjonslån.

Innskudd fra publikum utgjør nå 9,7 milliarder kroner, hvilket utgjør en vekst på 522,6 millioner kroner (5,7 prosent) fra 2013. Innskuddsdekningen er 59,6 prosent (60,8). For morbanken alene er innskuddsdekningen 91,5 prosent (92,6). Innskuddene er fordelt med 6,9 milliarder kroner fra personmarkedet og 2,4 milliarder kroner fra bedriftsmarkedet. I tillegg er 0,5 milliarder kroner definert som meglede innskudd.

Fig. 5. Utvikling i innskudd fra publikum [søyle, venstre skala], og innskudd i prosent av utlån morbank [grå linje - høyre skala] og konsern [blå linje]

Øvrige innlån

Konsernets eksterne finansiering har forandret karakter og sammensetting over de siste årene. Obligasjoner med fortrinnsrett gjennom Fana Sparebank Boligkreditt AS er blitt den viktigste kapitalkilden for innlån fra pengemarkedet generelt, og det langsiktige fundingbehovet spesielt. Utstedelse av ordinære, usikrede sertifikater og obligasjoner skal dekke det korte og mellomlangsigte finansieringsbehovet.

Utstedt pålydende volum av obligasjoner med fortrinnsrett utgjør 5.100 millioner kroner ved utgangen av 2014. Dette representerer en økning på 500 millioner kroner fra 2013. Konsernet har en egenbeholdning i størrelsesorden 435 millioner kroner. Egenbeholdningen representerer obligasjoner med kort gjenværende løpetid som er kjøpt tilbake fra markedet som ledd i å reduseres refinansieringsrisiko.

Total gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir utgjør netto 7.756 millioner kroner, mot 7.500 i 2013.

Rating

Fana Sparebank har hatt offisiell rating fra Moody's Investors Service Ltd siden 2013. Morbankens rating har vært uendret på Baa2/P-2 gjennom 2014. I mars 2014 gjennomførte Moody's en imidlertid generell vurdering av den norske og europeiske banksektoren som medførte endringer i utsiktene (outlook). For Fana Sparebanks del innebar dette en endring til *negative* fra *stable outlook*. Endringen har sammenheng med at ratingbyrået

forventer redusert støtte fra myndighetene dersom det oppstår en krisesituasjon. Dette er gjort med bakgrunn i de omfattende regulatoriske endringene som er innført siden finanskrisen i 2008, og som i betydelig grad har styrket bankenes evne til å tåle både kapital- og likviditetsmessige tilbakeslag.

Fana Sparebank Boligkreditt AS utsteder OMFer med offisiell rating AAA. Dette representerer en oppgradering fra AA1 i mars 2014. Ratingen av obligasjonene i boligkreditselskapet bygger blant annet på avtaler mellom morbanken og datterselskapet som sikrer obligasjonseierne rettidig oppgjør.

Offisiell rating er et tiltak som innebærer best mulig sikring av tilgangen på kapital fra eksisterende og nye kapitalkilder i Norge. I tillegg oppnår konsernet en betydelig besparelse ved at obligasjoner med offisiell rating har et lavere kredittpåslag, og sikrer at vi kan tilby våre kunder konkurransedyktige vilkår.

I ledende, norske analysemiljøer som utfører løpende kredittvurdering av norske banker, blir banken i hovedsak tildelt karakteren A-. For obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Fana Sparebank Boligkreditt AS oppnås på tilsvarende måte karakteren AAA.

Egenkapital og kapitaldekning

Konsernets egenkapital utgjør 1.551 millioner kroner (1.453). Tilsvarende tall for morbanken er 1.397 millioner kroner (1.357).

Fana Sparebank har utstedt ansvarlige lån som er tellende i kapitaldekningen. Banken har utstedt ett ansvarlig lån på 200 million kroner som inngår som tellende tilleggs kapital, og ett fondsobligasjonslån pålydende 200 millioner kroner. Fondsobligasjonen kvalifiserer som hybridkapital og inngår som annen kjernekapital.

Vektet egenkapitaldekning beregnet etter standardmetoden utgjør 17,02 prosent ved utgangen av året (14,55). Konsernets rene kjernekapital utgjør 13,28 prosent (13,22). Morbanken har en vektet egenkapitaldekning på 18,89 prosent (16,56). Morbankens rene kjernekapital utgjør 14,44 prosent (14,93).

6. Risikostyring knyttet til bankens virksomhet

Organisering og ansvar for risikostyring

Fana Sparebanks finansielle virksomhet medfører en rekke risikoer. Styret fastsetter langsiktige mål og rammer for bankens risikoprofil og avkastning innenfor de ulike risikokategorier. Styret har et uttalt mål om at banken skal ha en lav til moderat risikoprofil. Strategidokumenter knyttet til bankens risikoområder revideres årlig. Det er gitt en egen redegjørelse om foretaksstyring annet sted i årsrapporten.

Styret er opptatt av høy kvalitet i risikostyringen, og at dette skal være et strategisk virkemiddel for å styre og for å øke verdiskapningen i banken. Som en konsekvens av dette har banken en uavhengig stabsenhet for risikostyring under ledelse av leder risikostyring. Risikostyringsenheten har blant annet ansvar for den samlede risikostyringen og internkontrollrapporteringen i banken, herunder å påse at bankens risikoområder tilpasses og bygger på anbefalinger og krav fra Finanstilsynet og Basel II og III-regelverket.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at bankens motparter eller låntagere ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor Fana Sparebank.

Kredittrisikoen knyttet til utlån til kunder representerer den største risikoen for banken. Banken har i 2014 hatt en god vekst i kredittvolum i personmarkedet. Volumveksten er i tråd med bankens planer og mål for 2014. I bedriftsmarkedet har volumveksten vært noe lavere enn budsjettert.

Alle person- og bedriftskunder klassifiseres hver måned med hensyn til forventet sannsynlighet for mislighold i neste 12-måneders periode. Her vektlegges forhold som kundeadferd med videre. I 2014 har utlånsporteføljens misligholds-sannsynlighet på bedriftsmarked økt marginalt.

Bankens kreditthåndbok, med kredittstrategi, -policy, fullmakts- og bevilgningsreglement samt rutiner, er utarbeidet med utgangspunkt i anbefalinger for god kredittstyring, og tilpasset Fana Sparebanks størrelse. Nytt utlånssaksgangssystem har resultert i at hele kreditthåndboken er revidert i løpet av de to siste årene.

Gruppenedskrivningene på personmarkedet har blitt redusert med 0,5 millioner kroner. Riktignok har det vært god vekst i porteføljen, men forventet tap uttrykt som produktet av misligholdssannsynlighet og tap gitt mislighold har falt. På bedriftsmarked har gruppenedskrivningene økt med 8,0 millioner kroner i 2014. Dette primært som følge av høyere forventet tap fordi tap gitt mislighold har økt. Individuelle nedskrivninger er redusert med 3,3 millioner kroner på personmarkedet og økt med 5,8 millioner kroner på bedriftsmarked. Individuelle nedskrivninger på garantier er økt med 3,5 millioner kroner. Styret forventer lave tap i 2015.

Markedsrisiko

Markedsrisiko oppstår som følge av bankens åpne posisjoner i rente- og egenkapitalmarkedet. Risikoen er knyttet til resultatvariasjoner som følge av endringer i markedspriser. Banken har ubetydelig valutarisiko. Samlet sett representerer markedsrisikoen en relativt liten del av bankens totale risiko. Banken har fastsatt egne rammer for markedsrisiko.

Renterisiko

Renterisikoen oppstår dersom rentebindingstiden er ulik for bankens eiendeler og gjeld. Banken tilstreber seg å ha minst mulig renterisiko. Referansen for måling av renteesponering er 3-månedersrenten (Nibor). Bankens eksponering for renterisiko var stabil på et lavt nivå gjennom året.

Kursfallsrisiko

Banken har finansiell risiko knyttet til endringer i markedsverdien på investeringer i aksjer og grunnfondsbevis. Banken har begrensede rammer for eksponering i aksjer og lignende verdipapirer, og porteføljen er godt diversifisert.

Styret anser kredittrisikoen ved eksponering i rentebærende verdipapirer som lav. Bankens overskuddslikviditet er plassert i en bredt diversifisert portefølje av finansielle instrumenter fra utstedere med høy kredittverdighet. Forvaltningen skjer i

vesentlig grad ved plasseringer i statscertifikater, obligasjoner med fortrinnsrett, ordinære obligasjoner utstedt av finansinstitusjoner og andre næringer, ansvarlige lån og fondsobligasjoner, samt rentefond med høy grad av risikospredning og likviditet.

Deler av forvaltningen innenfor rentebærende instrumenter er eksponert for endringer i kredittrisiko. Svingninger i risiko påslaget slår ut i markedsverdivurderingene av de tilhørende verdipapirene. I 2014 var det i første halvår blant annet betydelig reduksjon i risikopåslaget for norske obligasjoner utstedt av banker og finansinstitusjoner. Dette resulterte i betydelig verdiøkning for bankens portefølje. Oljeprisfall og forventninger om dårlige utsikter for deler av norsk økonomi i siste kvartal av 2014 resulterte i til dels store økninger i risikopåslaget, med tilhørende fall i verddivurderingen. Bankens beholdning av rentefond med midlere og høy kredittrisiko ble påvirket av disse markedsforholdene.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er definert som risiko banken har for tap ved ikke å overholde egne betalingsforpliktelser til rett tid. Styrets strategier for å redusere bankens likviditetsrisiko er å ha innskudd fra publikum som bankens primære likviditetskilde, tilstrebe en balansert forfallsstruktur for bankens finansiering, samt ha en god balansesammensetting og fokus på diversifisering av finansieringskildene.

Konsernets fundingstrategi er basert på å utnytte mulighetene som ligger i å utstede obligasjoner med fortrinnsrett for dekning av det langsiktige finansieringsbehovet. Dette realiseres ved hjelp av datterselskapet Fana Sparebank Boligkreditt AS. Boligkredittobligasjonene er konsernets hovedfinansieringskilde utenom publikumsinnskudd. Etablering av offisiell rating regnes for å være det største enkeltgrepet som banken kunne gjennomføre for å redusere den generelle likviditetsrisikoen, ved at tilgang til nye og store finansieringskilder er åpnet. Offisiell rating er dessuten en forutsetning for å søke opptak av lån i internasjonale kapitalmarkeder om det skulle bli aktuelt. Oppgraderingen til Aaa fra Aa1 på konsernets utstedte obligasjoner med fortrinnsrett representerer en positiv utvikling å så måte.

Bankens fastlagte rammer for likviditetsstyring er samlet i et strategidokument som tas opp til årlig fornyelse. Det er utarbeidet beredskapsplaner for likviditeten, og styret mottar kvartalsvise rapporter om konsernets likviditetssituasjon i tråd med Likviditetsforskriften.

På operasjonelt nivå overvåkes likviditetsrisikoen av bankens Balansestyrekomité. Komiteen møtes regelmessig. Komiteen ledes av administrerende banksjef, og består for øvrig av lederne for bankens forretningsområder i tillegg til regnskaps-sjef og risk manager. Komiteens mandat er å holde overoppsyn med utførelsen av bankens fundingaktivitet, samt å sikre god informasjon i bankens ledelse om likviditetssituasjonen til enhver tid.

Likviditetssituasjonen måles blant annet ved likviditetsindikatorer. Dette er mål på i hvilken grad bankens langsiktige forpliktelser er dekket av kort- eller langsiktig finansiering. Styret har fastsatt at banken skal oppfylle kravene til *moderat avvik*, målt etter Finanstillsynets anbefalinger.

Videre har styret fastsatt at banken skal ha som målsetting å ha likviditet til å dekke bankens forpliktelser uten tilførsel av kapital utenfra i en periode på tolv til atten måneder med normaldrift. Normaldrift er definert ved at bankens prognoser for utlåns- og innskuddsutvikling opprettholdes når volumet på likviditetsbufferen vurderes. Likviditetssituasjonen underlegges stresstesting ved at ulike scenarier for kriser måles og vurderes opp mot bankens overlevelsessevne over tid. Scenariene dekker både systemkriser, bankspesifikke kriser og kombinasjoner av disse.

Fana Sparebank har rapportert Liquidity Coverage Ratio (LCR) til Finanstilsynet i henhold til gjeldende regelverk. Under siste del av 2014 innebærer dette månedlig rapportering. Det er utarbeidet en tilpasningsplan for de nye likviditetskravene i Basel III. Kravene iverksettes fra oktober 2015, og fases gradvis inn til full implementering fra 1. januar 2018.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som potensielle tap banken kan påføres som en konsekvens av svakheter eller feil ved prosesser og systemer, menneskelig svikt, eller eksterne hendelser. Tapene kan påføres ved kvalitetsbrister i bankens løpende drift, og tap av renommé, som igjen medfører tap av inntekter. Det operative ansvaret for kvalitet i egen drift ligger hos linjeledere.

Banken har ikke hatt operasjonelle tap av betydning siste år. For å minimalisere operasjonelle tap har banken kontinuerlig fokus på å heve kvaliteten i bankens internkontrollrapportering, samt styring av restrisiko.

Internrevisjon

Banken har hatt internrevisjon siden 2007. Revisjonsselskapet PwC er engasjert for å utføre denne tjenesten. Internrevisjonen foretar blant annet årlige gjennomganger av bankens kritiske risikoområder, herunder innenfor kreditt, IKT, likviditetsstyring og markedsrisiko. Aktivitetsplanleggingen og rapportering av internrevisjonens arbeid er forankret hos styret.

Compliance

Bankens compliancefunksjon ledes av bankens juridiske avdeling. Compliance har ansvar for å gi råd til ledelsen om etterlevelse av lover, regler og standarder som banken skal drive sin virksomhet etter. Funksjonen skal også proaktivt identifisere, dokumentere og vurdere compliance- og risikoforretningmessige aktiviteter.

Basel II-regelverk

Fana Sparebank har utarbeidet en totalrisikomodell som utgangspunkt for beregning av bankens kapitalbehov, ICAAP, i henhold til regelverket slik det beskrives i Basel II, pilar 2. Banken har identifisert og beskrevet følgende risikoområder som legges til grunn ved beregningen av kapitalbehovet: Kredittrisiko, konsentrasjonsrisiko, operasjonell risiko, forretningmessig risiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. Fana Sparebank har valgt de enkleste tilnærmingene, det vil si *standardmetoden* med hensyn til kredittrisiko, og *basismetoden* for operasjonell risiko. Beregnet kapitalbehov for kredittrisiko etter standardmetoden er økt med et tillegg for konsentrasjonsrisiko.

For de øvrige risikoområdene er det lagt til grunn både simuleringer basert på ulike scenarier i tillegg til metoder som er beskrevet i Finanstilsynets moduler for ulike risikoområder.

Målingen av ICAAP er basert på bankens inngående balanse for regnskapsåret. Primo 2014 ble kapitalbehovet beregnet til 1.376 millioner kroner. Faktisk ansvarlig kapital utgjorde 1.386 millioner kroner, slik at bankens bufferkapital ble 9 millioner kroner. Styret er opptatt av tilstrekkelig kapitalisering ut fra risiko i virksomheten og forventet vekst i 2015, og vurderer, blant andre tiltak, styrking av både ansvarlig kapital, kjernekapital og ren kjernekapital.

Totalrisikomodellen og beregningen av kapitalbehovet i henhold til Basel II-reglementet er beskrevet i et eget ICAAP-dokument.

Banken vil løpende evaluere kost/nytte i forbindelse med overgang til mer avanserte metoder.

7. Organisasjon, opplæring og arbeidsmiljø

Fana Sparebanks HR-strategi bygger opp under bankens visjon og verdigrunnlag. Vi ønsker å være en foretrukket og attraktiv arbeidsplass for kompetente, motiverte og resultatorienterte medarbeidere.

Det er utarbeidet handlingsplaner for HMS-arbeidet i Fana Sparebank.

Arbeidsmiljø og sykefravær

Fana Sparebank er IA-bedrift og samarbeider tett med NAV-kontorene og Arbeidslivssenter for å øke nærværet og forebygging av sykefravær.

Det legemeldte sykefraværet i banken har vært økende gjennom 2014 og endte på 7,21 prosent. Dette er en økning på 2 prosentpoeng sammenlignet med året før. Det egenmeldte fraværet er fortsatt lavt, og utgjør i underkant av 1 prosent. Det er ikke registrert skader som skyldes arbeidsulykker eller arbeidsbelastning i løpet av året.

Det arbeides målrettet og systematisk med oppfølging av sykefraværet med sikte på å redusere dette fremover. Arbeidsmiljøutvalget i banken deltar aktivt i arbeidet med å redusere sykefraværet. Banken legger til rette for medarbeidere som av ulike helsemessige årsaker trenger tilpasning, og har betydelig fokus på å redusere andelen av langtidssyke medarbeidere. Et av tiltakene har vært opplæring av lederne i retningslinjer som omhandler oppfølging av sykemeldte.

Det har gjennom mange år vært gjennomført medarbeidermålinger for å måle og utvikle arbeidsmiljøet og engasjementet på avdelingene. I forbindelse med de organisasjonsendringene som ble gjennomført i løpet av 2014, ble det besluttet å utsette bankens medarbeidertilfredshetsmålinger til våren 2015.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært meget konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatet i 2014.

Styret er opptatt av at banken har gode arbeidsvilkår, idet dette bygger opp under oppfatningen av at medarbeiderne og den kompetansen de representerer, er bankens viktigste ressurs.

Kompetanseutvikling

Fana Sparebank arbeider målrettet med kompetanseheving på alle nivå i organisasjonene for å bidra til at banken når sine mål.

Banken har blant annet videreført arbeidet med autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere, gjennom systematisk kunnskapsoppdatering for sine rådgivere. I tillegg har banken gjennomført kompetansehevende tiltak innenfor godkjenningsordningen for skadeforsikring for å gi rådgiverne enda bedre kompetanseplattform.

Ved årsskiftet har banken 41 medarbeidere som er ferdig autoriserte finansielle rådgivere.

Likestilling

Blant bankens medarbeidere er kjønnsfordelingen 65 prosent kvinner og 35 prosent menn.

Banken har hatt som målsetting å tilstrebe en jevnere fordeling mellom kjønnene på alle nivåer. Det siste året har kvinneandelen blant bankens ledere økt. Ved utgangen av året bestod bankens øverste ledergruppe bestå av 7 personer, hvorav 3 er kvinner. Ledergruppen vil bli utvidet med ett, kvinnelig medlem som vil tiltre innen utgangen av første kvartal 2015. Det vil da bli lik kjønnsfordeling i ledergruppen. Blant mellomleder- og fagsjefsstellet er 60 prosent kvinner (9 av 15 personer).

Bankens styre består av seks medlemmer, hvorav fire er kvinner. Kvinneandelen er således 60 prosent på styrenivå.

Diskriminering

Gjennom drift, rekruttering og utøvelsen av virksomheten ansees banken å opptre i tråd med diskrimineringslovens formål, herunder å gi like muligheter og rettigheter, samt å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Personal

Pr. 31.12.14 hadde banken 106 årsverk. Dette er en reduksjon på 5 årsverk fra 2013. Banken har i løpet av det siste året vært gjennom en omorganisering og nedbemanningsprosess. Styret er godt fornøyd med at disse prosessene har blitt gjennomført i tett samarbeid med de tillitsvalgte og i henhold til plan.

I Fana Sparebank med datterselskaper ble det utført 147 årsverk (150). Ved utgangen av året hadde konsernet totalt 151 ansatte (156).

8. Øvrige forhold

Systemer og rutiner for sikkerhet er i samsvar med de krav som stilles i forskrift om Helse, Miljø og Sikkerhet.

Banken har ingen særskilt FoU-aktivitet.

Ytre miljø

Bankens virksomhet forurenses ikke det ytre miljø utover det som ansees å være normalt for en virksomhet av denne type. Ved bankens hovedkontor er det iverksatt energiøkonomiserende tiltak i form av døgnbasert ventilasjons- og temperatorkontroll. Banken har avtale om leveranser av el-kraft som erstatter oljefyring så lenge det er tilgang på tilfeldig kraft. Det utøves kildesortering av papir-, rest- og farlig avfall. Det er videre inngått avtale om innsamling og resirkulering av alt utrangert IT-utstyr.

Bankens utlånsvirksomhet gir indirekte påvirkningsmulighet i miljøforhold. Miljørelatert risiko vurderes på lik linje med annen type risiko. I kredittsaker vurderes kundenes holdning og evne til å etterleve pålagte eller forventede miljøkrav. Bankens finansierer ikke virksomhet som ikke har nødvendig godkjennelse fra offentlige miljøvernmyndigheter.

Det ble mot slutten av 2014 besluttet å gjennomføre miljøsertifisering av Fana Sparebank. Det forventes at dette vil være ferdigstilt i 2015. Som et ledd i miljøsertifiseringen vil det blant annet bli vedtatt en utfasing av oljefyringen i bankens bygg ved hovedkontoret på Nesttun. Det planlegges en reisevaneundersøkelse blant bankens ansatte. Formålet med undersøkelsen vil være å bidra med tiltak som kan reduseres konsernets karbonfotavtrykk og bidra til mer bærekraftig virksomhet.

9. Datterselskaper

Fana Sparedata AS

Selskapet er 100 prosent eid av Fana Sparebank, og har en aksjekapital på 500.000 kroner. Formålet er å drive utleie av betalingsterminaler og kundeinstallerte terminaler tilknyttet banken. Selskapet har ingen ansatte. Årets resultat etter skattekostnader ble 0,4 millioner kroner (0,5 millioner kroner).

Fana Sparebank Eiendom AS

Selskapet er 100 prosent eid av Fana Sparebank og har en aksjekapital på 5.758.000 kroner. Selskapet driver både bolig- og næringsmegling. Selskapet har ved utgangen av 2014 26 ansatte. Det er utført 26 årsverk (24). Årets resultat etter skattekostnader ble 3,4 millioner kroner (2,6 millioner kroner).

Fana Sparebank Regnskap AS

Selskapet er 100 prosent eid av Fana Sparebank og har en aksjekapital på 500.000 kroner. Selskapet er regnskapsfører for en rekke små og mellomstore virksomheter. Det er ved utgangen av 2014 15 ansatte i selskapet, og det ble utført 14,8 årsverk (14,8). Selskapet er lokalisert på Midtun, Straume og i Åsane. Årets resultat etter skattekostnader ble et underskudd på -50.231 kroner (-30.792).

Fana Sparebank Boligkreditt AS

Boligkredittselskapet er et 100 prosent eid datterselskap med en aksjekapital på 240 millioner kroner. Selskapet ble opprettet i 2009 med formål å overta deler av morbankens boliglånsporfølje. Selskapet har ingen ansatte, men har inngått en avtale med Fana Sparebank for drift og administrasjon av virksomheten. Finansieringen skjer gjennom utstedelse av

obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Årets resultat etter skattekostnader ble 56,2 millioner kroner (46,0 millioner kroner).

Kinobygg AS

Fana Sparebank eier 86,9 prosent av aksjene i eiendoms-selskapet Kinobygg AS. Aksjekapitalen er 114.600 kroner. Selskapet har ingen ansatte. Årets resultat etter skattekostnader ble 2,0 millioner kroner (0,4 millioner kroner).

10. Disponering av resultat i morbank

Årets resultat på 67,9 millioner kroner blir tillagt sparebankens fond. Dette utgjør 0,45 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i morbank. Styret foreslår at årets avsetning til gaver og allmenntilrette formål skal være på 5 millioner kroner.

11. Utsikter for 2015

Ved inngangen til 2015 er forventningene knyttet til kredittvekst noe dempet. Uro i bransjer og næringer som er sentrale innenfor bankens definerte hovedmarkedsområde vil kunne påvirke investeringslyst og publikums adferd både innen sparing og plassering og låneetterspørsel. Banken har ikke direkte kreditteksponering innenfor olje- og oljerelaterte næringer, men det er likevel grunn til å følge utviklingen nøye. Mens det i enkelte sektorer iverksettes kraftige omstillingstiltak, opplever andre deler av næringslivet forbedrede vilkår. En svak norsk krone bidrar til bedre vilkår for eksportrettede næringer, ikke minst innenfor marin sektor. Samlet sett forventes det likevel at arbeidsledigheten vil øke i det kommende året. Samtidig bidrar historisk lave rentenivåer til å opprettholde presset på boligprisene. Det er med andre ord et blandet bilde som beskriver den nærmeste fremtiden, og dette stiller krav til oppmerksomhet når bankens virksomhet skal utøves med behørig hensyn til risiko og god rådgivning overfor våre kunder.

Banken har startet en bredt anlagt prosess med tanke på å tydeliggjøre bankens profil innen samfunnsansvar, klima og miljø. Det er tatt beslutning om å gjennomføre miljøsertifisering av virksomheten, et arbeid som forventes ferdigstilt i 2015.

Blant de største utfordringene for bankene generelt er arbeidet med å tilfredsstillende fremtidige kapitalkrav. Fana Sparebank forventes å ha et aktivt forhold til kapitalmarkedene, slik at fremtidig vekst og utvikling vil bli realisert med en solid kapitalbase. For å møte disse utfordringene må det leveres attraktive resultater fra virksomheten og tilfredsstillende egenkapitalavkastning. Det er nødvendig for å ha alle muligheter åpne for å kunne utstede ansvarlige lån, hybridkapital og eventuelt egenkapitalbevis.

Styrets og administrasjonen må derfor ha fortsatt fokus på bankens kostnadsnivå. Lav kostnadsvekst kombinert med positiv utvikling i konsernets inntjening vil være vesentlige bidrag for å sikre konsernets langsiktige mål.

Det viktigste bidraget for å sikre en god, langsiktig utvikling i henhold til de fastlagte strategiene vil likevel være evnen til å møte eksisterende og nye kunder med de riktige tjenestene i de rette kanalene. Mobile og digitale tjenester øker i utbredelse, og styret anser at banken har et godt utgangspunkt for å møte kundene på de arenaene som kundene selv forventer å kunne bruke.

Konkurransesituasjonen bankene i mellom er fortsatt meget sterk, og kravene til den enkeltes evne og vilje til omstilling blir store. Det er nødvendig for å møte utfordringene de nærmeste årene. Styret retter i den anledning en særlig takk til bankens dyktige og lojale medarbeidere for godt utført arbeid i en krevende periode, og i særlig grad overfor den enkelte for positiv vilje til omstilling og utvikling.

Nesttun, 31. desember 2014
i styret for Fana Sparebank

Nils Magne Fjereide

styrets leder

Peter Frølich

styrets nestleder

Janne Vangen Solheim

styremedlem

Kjerstin Fyllingen

styremedlem

Anne-Merete Ask

styremedlem

Aase Gjemdal

repr. for ansatte

Lisbet K. Nærø

adm. banksjef

Resultatregnskap (I MILL. KR)

		Morbank		Konsern	
	NOTE	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Renteinntekter	4	527,0	514,6	728,8	673,3
Rentekostnader	4	317,2	322,2	422,4	400,8
Netto renteinntekter	4	209,7	192,4	306,4	272,5
Utbytte aksjer og egenkapitalbevis	7	4,1	6,6	1,4	2,9
Provisjonsinntekter og gebyrer	5	59,2	56,2	103,9	99,2
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	6	-6,1	-6,0	-6,1	-6,0
Netto gevinst/tap finansielle instrumenter	7	17,3	24,9	15,2	24,2
Andre inntekter	8	3,6	34,2	2,1	33,2
Andre driftsinntekter		78,1	115,9	116,5	153,6
Sum driftsinntekter		287,9	308,3	422,9	426,1
Personalkostnader	9,32,42	97,1	91,3	132,4	124,1
Administrasjonskostnader	9	44,1	39,4	55,6	51,1
Avskrivninger	28, 29	11,6	10,8	12,2	11,1
Andre driftskostnader	10	28,1	23,6	33,7	30,3
Driftskostnader		180,9	165,1	233,9	216,5
Driftsresultat før tap		107,0	143,2	189,1	209,6
Tap på utlån og garantier	20	17,8	9,7	20,0	10,1
Driftsresultat etter tap		89,2	133,5	169,0	199,5
Skattekostnader	11	21,3	38,8	43,5	57,9
Resultat for perioden		67,9	94,7	125,5	141,6
Majoritetsandel av periodens resultat				125,3	141,5
Minoritetsandel av periodens resultat				0,2	0,0
Totalresultat					
Resultat for perioden		67,9	94,7	125,5	141,6
Estimataavvik pensjoner		-33,8	-22,6	-33,8	-23,3
Skatteeffekt estimataavvik pensjoner		9,1	6,3	9,1	6,5
Sum andre inntekter og kostnader som ikke vil bli reklassifisert til resultatet		-24,7	-16,3	-24,7	-16,8
Endring aksjer tilgjengelig for salg		-0,6	51,3	-0,6	51,3
Sum andre inntekter og kostnader som senere kan bli reklassifisert til resultatet		-0,6	51,3	-0,6	51,3
Andre inntekter og kostnader for perioden		-25,3	35,0	-25,3	34,5
Totalresultat for perioden		42,6	129,7	100,2	176,1
Majoritetsandel av periodens totalresultat				100,0	176,0
Minoritetsandel av periodens totalresultat				0,2	0,0

Balanse (I MILL. KR)

Eiendeler	NOTE	Morbank		Konsern	
		31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Konter, innskudd i Norges Bank	15	83,0	127,9	83,0	127,9
Utlån til kredittinstitusjoner	12, 22	864,3	628,0	290,8	192,8
Utlån til kunder	16-22	10 546,7	9 847,5	16 195,5	15 021,8
Finansielle derivater	23-24	22,9	13,3	22,9	13,3
Rentebærende verdipapir	25	2 952,8	2 973,0	2 937,9	2 892,9
Aksjer og egenkapitalbevis	26-27	316,9	306,8	316,9	312,4
Aksjer i datterselskap	28	263,0	263,0	0,0	0,0
Utsatt skattefordel	11	5,7	0,0	5,6	0,0
Immatrielle eiendeler	29	17,3	13,0	18,9	13,3
Varige driftsmidler	30,46	72,9	75,7	75,4	78,3
Andre eiendeler		34,6	77,3	34,6	77,3
Forskuddsbetalte og opptjente renter		4,5	4,1	21,7	21,9
Sum eiendeler		15 184,6	14 329,4	20 003,4	18 751,8
Gjeld og egenkapital	NOTE	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Gjeld til kredittinstitusjoner	31	404,0	290,1	374,4	261,3
Innskudd fra kunder	31	9 699,0	9 167,9	9 685,5	9 162,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	31	3 079,8	3 169,6	7 756,1	7 499,8
Finansielle derivater	23-24	58,4	23,2	58,4	23,2
Annen gjeld		19,5	20,4	24,4	26,3
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	32	20,9	20,2	26,1	25,3
Betalbar skatt	11	22,5	30,8	44,6	49,8
Utsatt skatt	11	0,0	4,6	0,0	4,5
Avsetninger og pensjonsforpliktelse	33-34	83,9	46,0	84,2	46,5
Ansvarlig lånekapital	13,31	399,2	199,5	399,2	199,5
Sum gjeld		13 787,1	12 972,3	18 452,9	17 299,2
Minoritetsinteresser				1,3	1,1
Sparebankens fond		1 310,1	1 271,9	1 461,7	1 366,2
Gavefond		5,9	3,2	5,9	3,2
Verdiendring tilgjengelig for salg		81,5	82,1	81,5	82,1
Sum egenkapital	35	1 397,5	1 357,2	1 550,5	1 452,5
Sum gjeld og egenkapital		15 184,6	14 329,4	20 003,4	18 751,8
Forretninger utenom balansen	44				

Nesttun, 31. desember 2014 / 26. mars 2015
I styret for Fana Sparebank

Nils Magne Fjereide

styrets leder

Peter Frølich

styrets nestleder

Janne Vangen Solheim

styremedlem

Kjerstin Fyllingen

styremedlem

Anne-Merete Ask

styremedlem

Aase Gjerdal

repr. for ansatte

Lisbet K. Nærø

adm. banksjef

Kontantstrømoppstilling (I MILL. KR)

	NOTER	Morbank		Konsern	
		31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
Rente-og provisjonsinnbetalinger fra kunder		551,7	413,2	753,5	571,9
Netto inn- /utbetalinger av lån til kunder		-596,7	-306,7	-1 073,4	-1 339,3
Renteutbetalinger til kunder		-210,7	-225,4	-210,7	-225,2
Netto inn-/utbetalinger av innskudd fra kunder		589,3	141,9	580,7	144,5
Renteinnbetalinger sentralbanken		0,8	0,7	0,8	0,7
Netto inn/utbetalinger på utlån til/fra kredittinstitusjoner		-285,4	-206,4	-148,1	-29,2
Innbetaling av utbytte		4,1	6,6	1,4	2,9
Utbetalt ved investering aksjer holdt for omsetning			-2,5	0,0	-7,1
Innbetalt ved salg aksjer holdt for omsetning		7,5	11,8	13,5	14,5
Utbetalinger drift		-175,2	-150,9	-228,2	-204,6
Utbetalinger skatter		-31,3	-31,6	-50,2	-42,9
Øvrige inntekter		1,6	0,0	44,8	42,0
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		-144,4	-349,2	-315,9	-1 071,7
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
Utbetalt ved investering i aksjer tilgjengelig for salg		-20,0	-15,0	-20,0	-15,0
Innbetalt ved salg investering aksjer tilgjengelig for salg		12,3	22,4	12,3	22,4
Kjøp av varige driftsmidler	28, 29	-14,5	-4,3	-16,3	-4,6
Salg av varige driftsmidler		0,6	39,4	0,6	39,4
Netto innbet/utbet. ved omsetning av rentebærende verdipapirer		18,1	468,3	-47,0	-332,0
Renteinntekter rentebærende verdipapirer		83,9	84,8	83,6	70,2
Øvrige inntekter fra investeringsaktiviteter		3,2	4,8	3,2	4,8
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		83,6	600,5	16,4	-214,7
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
Opptak annen langsiktig gjeld		134,9	0,0	134,9	0,0
Utbetalt ved tilbakebetaling av annen langsiktig gjeld		-100,0	-730,6	-100,0	-730,6
Opptak av sertifikat og obligasjonsgjeld		901,2	2 259,2	2 202,7	4 159,2
Utbetaling ved tilbakebetaling av sertifikat og obligasjonsgjeld		-1 006,5	-1 915,5	-1 964,2	-2 220,6
Rentebetalinger på finansaktiviteter		-98,1	-79,9	-203,3	-137,1
Opptak av ansvarlig lånekapital		199,2	199,5	199,2	199,5
Rentebetalinger på ansvarlig kapital		-12,3	-3,6	-12,3	-3,6
Gaver		-2,3	-2,4	-2,3	-2,4
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		16,0	-273,3	254,7	1 264,3
Netto kontantstrøm for perioden		-44,9	-22,1	-44,9	-22,1
Netto endring i kontanter					
Beholdning av kontanter ved periodens begynnelse	15	127,9	149,9	127,9	149,9
Beholdning av kontanter ved periodens slutt	15	83,0	127,9	83,0	127,9
Netto endring i kontanter		-44,9	-22,1	-44,9	-22,1

Endringer i egenkapitalen (1 MILL. KR)

	Morbank				Konsern				
	Spare- bankens fond	Gavefond	Verdiendring tilgjengelig for salg	Sum	Spare- bankens fond	Gavefond	Verdiendring tilgjengelig for salg	Minoritets- interesser	Sum
Egenkapital 31.12.12	1 195,4	3,6	30,8	1 229,8	1 242,9	3,6	30,8	1,1	1 278,3
Resultat 2013	94,7			94,7	141,6			0,0	141,6
Andre inntekter og kostnader 2013	-16,3		51,3	35,0	-16,3		51,3		35,0
Totalresultat for perioden	78,5	0,0	51,3	129,7	125,3	0,0	51,3	0,0	176,6
Gavefond vedtatt forstanderskapsmøte	-2,0	2,0		0,0	-2,0	2,0			0,0
Belastet gavefondet		-2,4		-2,4		-2,4			-2,4
Egenkapital 31.12.13	1 271,9	3,2	82,1	1 357,2	1 366,2	3,2	82,1	1,1	1 452,5
Resultat 2014	67,9			67,9	125,3			0,2	125,5
Andre inntektet og kostnader 2014	-24,7		-0,6	-25,3	-24,7		-0,6		-25,3
Totalresultat for perioden	43,2	0,0	-0,6	42,6	100,6	0,0	-0,6	0,2	100,2
Gavefond vedtatt forstanderskapsmøte	-5,0	5,0		0,0	-5,0	5,0			0,0
Belastet gavefondet		-2,3		-2,3		-2,3			-2,3
Egenkapital 31.12.14	1 310,1	5,9	81,5	1 397,5	1 461,7	5,9	81,5	1,3	1 550,5

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

- 1 Selskapsinformasjon
- 2 Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet
- 3 Endringer i regnskapsprinsipper
- 4 Konsolideringsprinsipper
- 5 Segmentrapportering
- 6 Inntektsføring
- 7 Finansielle eiendeler og gjeld
 - Finansielle instrument til virkelig verdi med verdiendring over resultatet
 - Finansielle instrument tilgjengelig for salg med verdiendring over andre inntekter og kostnader
 - Finansielle instrument vurdert til amortisert kost
- 8 Ikke finansielle eiendeler og gjeld
 - Bygg og andre varige driftsmidler
 - Immaterielle eiendeler
- 9 Skatt
- 10 Pensjonsforpliktelser
- 11 Egenkapital
 - Balanse
- 12 Omregning utenlandsk valuta
- 13 Leasing
- 14 Kontantstrømpoppstilling
- 15 Vedtatte IFRS-er og IFRIC-er med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

1. Selskapsinformasjon

Fana Sparebank ble stiftet i 1878 og er lokalisert i Bergen kommune. Bankens hovedkontor er på Nesttun i Østre Nesttunvei 1, 5852 Bergen, Norge. I tillegg har banken avdelingskontor i Åsane, Bergen sentrum, Lagunen og på Straume. Banken har ikke andre eiere enn bankens innskyttere.

Fana Sparebank konsern består av Fana Sparebank, Fana Sparebank Regnskap AS, Fana Sparebank Eiendom AS, Fana Sparedata AS, Fana Sparebank Boligkreditt AS og Kinobygg AS.

Fana Sparebanks hovedaktivitet er knyttet til tradisjonell sparebankvirksomhet med mottak av kundeinnskudd, utlån og betalingsformidling. Videre inngår boligkreditselskap, eiendomsmeglervirksomhet og regnskapservice som virksomheter organisert i egne datterselskaper.

Konsernets regnskap for 2014 ble gjennomgått og vedtatt på forstanderskapsmøte 25. mars 2015.

2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Konsernregnskapet for Fana Sparebank er avlagt i samsvar med IFRS (International Financial Reporting Standards) godkjent av EU, samt ytterligere norske opplysningskrav som følge av regnskapsloven.

Selskapsregnskapet avlegges etter samme regelverk som konsernregnskapet.

Regnskapet er basert på historisk kost med unntak av finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet, finansielle derivater samt virkelig verdivurdering for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. Lån og fordringer og andre finansielle forpliktelser er vurdert til amortisert kost.

Regnskapet presenteres i norske kroner. Alle beløp i regnskap og noter presenteres i millioner dersom annet ikke er angitt spesifikt. Presentasjon av balansen er basert

på likviditet, slik at alle eiendeler og forpliktelser presenteres i likviditetsrekkefølge.

3. Endringer i regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsippene er konsistente med tidligere år med unntak av nye standarder som er tatt i bruk. Nye standarder har ikke medført vesentlige endringer i forhold til tidligere år.

Konsernet har i 2014 tatt i bruk følgende nye standarder og endringer:

IFRS 10 Konsernregnskap

IFRS 10 erstatter de delene av IAS 27 Konsernregnskap og separate finansregnskap som omhandler konsoliderte regnskaper, og SIC-12 Konsolidering – foretak for særskilt formål.

IFRS 10 bygger på én enkelt kontrollmodell som skal anvendes for alle foretak. Endringene i IFRS 10 fordrer at ledelsen utøver vesentlig grad av skjønn for å avgjøre hvilke foretak som kontrolleres av morforetaket, og hvor alle foretak som kontrolleres skal konsolideres.

Konsernet Fana Sparebank består i dag av morbank pluss fire selskap hvor eierandelen er 100 % og ett selskap med eierandel på over 80 %. IFRS 10 vil ikke endre konsernets konsolidering og finansielle stilling og resultat med eierforhold i nåværende datterselskap. Ved overtakelse av nye selskap vil grad av faktisk kontroll bli avgjørende for konsolidering.

IFRS 12 Opplysninger om interesser i andre foretak

IFRS 12 gjelder for foretak som har interesser i datterselskaper, felleskontrollerte ordninger, tilknyttede foretak, eller ikke-konsoliderte strukturerte foretak. Formålet er å gi informasjon om egenskaper og risiko knyttet til konsernets investeringer i slike selskaper, og hvilke effekter dette har på konsernets balanse, resultater og kontantstrømmer. Standarden er vurdert til ikke å ha vesentlig påvirkning på opplysningene i årsregnskap og noter.

NOTE 1 IAS 36 Verdifall på eiendeler

(forts.)

Endringen medfører at det må gis opplysninger om det gjenvinnbare beløpet på eiendeler som har blitt nedskrevet, dersom dette er fastsatt til virkelig verdi redusert for salgskostnader. Endringen må ses i sammenheng med IFRS 13 Måling av virkelig verdi.

Hovedprinsippene om nedskrivning ved verdifall har vært fulgt tidligere. Endringen omfatter i hovedsak opplysningsplikt, og har ikke betydning for konsernets finansielle stilling eller resultat.

4. Konsolideringsprinsipper

KKonsernregnskapet omfatter Fana Sparebank med 4 heleide datterselskaper og et datterselskap hvor banken har en betydelig eierandel (over 80 %). Fana sparebank har kontroll over datterselskapene, da eierandelen er over 50 % og det ikke er forhold som tilsier at andre har vesentlig kontroll.

Investeringer i datterselskaper vurderes i selskapsregnskapet til anskaffelseskost.

Konsernregnskapet viser finansiell stilling og resultat av årets virksomhet, endringer i egenkapital og kontantstrømmen som en økonomisk enhet.

Alle konserntinterne investeringer, transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskaper tilpasses når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Mer-/mindreverdi er i døtre innregnet i konsernet.

Minoritetsinteresser blir presentert som egen post under egenkapitalen.

5. Segmentrapportering

Konsernets virksomhetsområder er inndelt i 3 driftssegmenter for bankdrift: Personmarked, Bedriftsmarked og Kapitalmarked. I tillegg blir datterselskapene Fana Sparebank Eiendom AS og Fana Sparebank Regnskap AS rapportert som egne driftssegmenter. Ufordelt er inntekter og kostnader, samt strategiske investeringer som ikke direkte kan henføres til segmentene.

Fana Sparebank Boligkreditt AS blir internt i all hovedsak rapportert som en del av segmentet Personmarked.

Segmentrapporteringen bygger på intern finansiell rapportering ut fra konsernets organisering. Konsernets øverste beslutningstaker er administrerende banksjef.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område. Rapportering på geografiske segmenter utarbeides ikke da dette gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) blir imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

6. Inntektsføring

Renter, provisjoner og gebyrer tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og føres som gjeld i bankens balanse.

Bankgebyr, provisjoner og lignende som belastes kunden ved låneopptak, balanseføres og periodiseres over lånets løpetid (amortisert kost).

Inntekter av regnskapsføringstjenester skjer i takt med utførelse av tjenesten. Salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser balanseføres og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene. Meglerprovisjon inntektsføres når det er inngått bindende avtale mellom kjøper og selger. Dette skjer ved budaksept mellom partene.

Opptjente ikke innbetalte inntekter periodiseres og føres som fordring i balansen.

Utbytte inntektsføres gjennom verdimåling for instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet og når rett til utbytte er etablert for tilgjengelig for salg instrumenter. Utbytte fra datterselskap inntektsføres i selskapsregnskapet det året det blir vedtatt, i praksis blir dette året etter opptjeningsåret. I konsernregnskapet blir utbyttet eliminert.

Ved salg av aksjer, obligasjoner og sertifikater vurderes regnskapsmessig gevinst/tap i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost.

7. Finansielle eiendeler og gjeld

Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle eiendeler klassifisert i en av de følgende kategorier avhengig av typen instrument og formålet med investeringen:

- Finansielle instrument til virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Finansielle instrument tilgjengelig for salg med verdiendring over andre inntekter og kostnader
- Finansielle instrument vurdert til amortisert kost

Finansielle instrument til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

I denne kategorien inngår finansielle instrumenter holdt for trading og finansielle instrumenter som øremerkes ved første gangs innregning til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle instrumenter som holdes for trading karakteriseres av at de omsettes hyppig og at investeringene etableres med mål om kortsiktig gevinsttaking. Finansielle derivater til styring av renterisiko inngår også i denne kategorien.

Finansielle instrumenter som øremerkes ved første gangs innregning til virkelig verdi med verdiendring over resultatet omfatter utlån til fast rente, sertifikater og obligasjoner

NOTE 1 (forts.)

samt aksjer og aksjefond. Finansiell gjeld til fast rente klassifiseres også under denne kategorien. Finansielle instrumenter med fastrente øremerkes til virkelig verdi fordi denne metoden for verdsetting reduserer i vesentlig grad inkonsistent måling som ellers ville oppstå. Dette medfører at effekten av verdiendringer på finansielle instrumenter, herunder derivater, som styres samles, vil reflekteres samtidig i resultatet.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi vil ved første gangs innregning, innregnes til virkelig verdi som normalt er transaksjonsprisen på handelsdagen. Instrumentene måles videre til virkelig verdi. Realiserte gevinster/tap samt endringer i estimerte verdier på finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, medtas i regnskapet under «Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter» i den perioden de oppstår.

Finansielle derivater er avtaler som inngås for å sikre finansielle verdier i form av rentevilkår og verdi av egenkapitalinstrumenter for bestemte perioder. Det finnes flere typer finansielle derivater, men Fana Sparebank benytter særlig rentebytteavtaler (swapper) for styring av renterisikoen for fastrenteinstrumenter (utlån/funding). Dette er avtaler som gjøres med andre finansinstitusjoner, der vi bytter kontantstrømmer for et avtalt beløp over en avtalt periode.

Finansielle derivater presenteres som en eiendel dersom verdien er positiv og som en forpliktelse dersom verdien er negativ. Verdiendringen føres over resultatet.

Renteinntekter og kostnader for finansielle derivater inngår i «Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter». Øvrige verdiendringer inngår i «Netto gevinst/tap finansielle instrumenter».

Fana Sparebank deltar i et garantikonsortium i Eksportfinans som skal avlaste Eksportfinans sin likviditetsportefølje for verditap for kredittrisiko. Denne garantien er et derivat vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi baseres på rapporter mottatt fra Eksportfinans som viser Fana Sparebank sin andel.

Finansielle forpliktelser med fast rente blir balanseført til virkelig verdi (FVO). Dette gjelder obligasjonsgjelden med fast rente og innskudd med fastrente.

Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader

Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg er ikke derivative finansielle instrumenter som ikke er klassifisert i øvrige kategorier.

Konsernet har aksjer klassifisert i denne kategorien. Finansielle instrumenter i denne kategorien innregnes første gang til virkelig verdi inklusiv direkte transaksjonskostnader. Verdiendringer føres som andre inntekter og kostnader inntil instrumentet selges (fra regnes) eller instrumentet nedskrives.

Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet når konsernets rett til utbytte er fastslått.

Verdivurdering – etterfølgende måling for finansielle instrument til virkelig verdi

Finansielle instrument til virkelig verdi og finansielle instrumenter tilgjengelig for salg vurderes til virkelig verdi etter første gangs balanseføring. Virkelig verdi er det beløpet en eiendel kan byttes i, eller en forpliktelse kan gjøres opp med, i en transaksjon mellom uavhengige parter.

Lån med fast rente blir vurdert til virkelig verdi (FVO). Virkelig verdi blir beregnet ved å neddiskontere kontantstrømmen i lånene med avkastningskrav utledet fra rentekurven på balansedagen. Kredittspread på utlån endres ut fra en helhetsvurdering basert på observerte endringer i markedet samt interne vurderinger. En endring i kredittspread vil påvirke avkastningskravet ved at tillegget som blir lagt på renten endres.

Virkelig verdi på børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kurs på balansedagen.

Finansielle instrumenter som ikke er børsnotert eller omsettes i et aktivt marked verdsettes etter ulike verdsettelsesteknikker. Ved verdsettelse av finansielle instrumenter anvender konsernet modeller basert på data som er observerbare i markedet i den grad slike er tilgjengelige.

Ved beregning av virkelig verdi på enkelte ikke-standardiserte derivatkontrakter blir det innhentet kurser fra kontraktspart på balansedagen.

For konsernets egenkapitalinvesteringer som handles i ikke-aktive markeder, baseres virkelig verdi på balanse-tidspunktet på tilgjengelig regnskapsinformasjon og følgende vurderinger i tillegg til en grad av skjønn:

- Forutsetter fortsatt drift.
- Pris ved siste kapitalutvidelser, eller siste omsetning mellom uavhengige parter, justert for eventuell endring i markedsforholdene siden kapitalutvidelsen/ omsetningen.
- Virkelig verdi basert på vurdering av selskapet balanse, resultat og kontantstrøm målt mot sammenlignbare selskap notert, og omsatt i et aktivt marked
- Vurdering av selskapet egenkapital justert for fremtidig forventet resultatutvikling.

Virkelig verdi på fastrenteinnskudd blir beregnet ved å neddiskontere kontantstrømmen i innskuddene med avkastningskrav utledet fra rentekurven på balansedagen. Kredittspread på innskudd endres ut fra en helhetsvurdering basert på observerte endringer i markedet samt interne vurderinger. En endring i kredittspread vil påvirke avkastningskravet ved at tillegget som blir lagt på renten endres.

NOTE 1
(forts.)

Finansielle instrumenter fraregnes når rettighet til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen er overført til annen part.

Verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg nedskrives når det foreligger objektive indikasjoner på at verdipapirene har falt i verdi. Når verdipapir klassifisert som tilgjengelig for salg selges, tilbakeføres samlet verdi-regulering som tidligere er ført over andre inntekter og kostnader. Realisert gevinst/tap føres over resultat. Nedskrivning under kostpris som følge av varig eller vesentlig verdinedgang føres over resultat. Tap ved verdifall innregnet i resultatet skal ikke reverseres over ordinært resultatet før ved eventuell avhending av instrumentet.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost**Lån og fordringer**

Lån og fordringer med flytende rentebetingelser er vurdert til amortisert kost. Lån og fordringer er finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og som ikke er notert i et aktivt marked. Lån og fordringer førstegangsinnregnes til virkelig verdi med tillegg for direkte henførbare transaksjonskostnader.

Lån med flytende rente verdsettes etter første måling til amortisert kost, og inntektene beregnes etter effektiv rentemetode. Ved effektiv rentemetode beregnes engasjementets effektive rente. Effektiv rente fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmen inkluderer etableringsgebyrer og direkte, marginale transaksjonskostnader som ikke dekkes av kunde, samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av slike kontantstrømmer neddiskontert med effektive renten.

Verdifall – nedskrivninger av finansielle eiendeler

Nedskrivninger av finansielle eiendeler, herunder individuelle- og gruppe nedskrivninger, er regnskapsestimater. Nedskrivninger for tap foretas når det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall. Som objektive bevis regnes blant annet: vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd. For grupper kan det i tillegg være nasjonale og lokale økonomiske forhold som korrelerer med renteøkning til kunder, økning i arbeidsløshet, reduksjon i boligpriser, negative hendinger i en bransje og lignende. En finansiell eiendel anses å være utsatt for verdifall dersom de objektive bevisene har en negativ effekt på estimert fremtidig kontantstrøm for eiendelen.

Individuelle nedskrivninger utlån:

Dersom objektive bevis for verdifall kan identifiseres, estimeres nedskrivningen som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimert fremtidige

kontantstrømmer neddiskontert med lånets opprinnelige internrente beregnet etter effektiv rente metode. Endring i kredittrisiko påvirker ikke internrenten.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementets balanseførte verdi, og endringen i verdi klassifiseres som «Tap på utlån og garantier».

Gruppenedskrivninger:

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som har blitt vurdert individuelt, men der tapsnedskrivninger ikke er foretatt blir også vurdert i grupper. Vurderingen baseres på objektive bevis for verdifall som har inntruffet på balansedagen, og som kan knyttes til gruppen.

Gruppene er definert som utlån med like risikoegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektorer og risikoklasse. Utregning av nedskrivninger blir gjort for hver kunde med utgangspunkt i en antagelse om konjunktursituasjonen og tapserfaring for de respektive kundegruppene. Konjunktursituasjonen kan påvirke realisasjonsverdien av sikkerhetene i fremtiden. For det enkelte år i neddiskonteringsperioden gjør banken en antagelse om den økonomiske aktiviteten er forventet høyere enn trend, lik trend eller lavere enn trend. Valgt aktivitetsnivå avgjør om realisasjonsverdiene skal økes, holdes uendret eller reduseres i neddiskonteringsperioden. Motsyklisk kapitalbuffer inngår i bankens vurdering av fremtidig aktivitetsnivå.

Gruppenedskrivningene beregnes ved å neddiskontere forventede tap i årene fremover. Forventet tap det enkelte år utgjør produktet av misligholdssannsynlighet, tap gitt mislighold og engasjement på misligholdstidspunktet.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes balanseførte verdi, og periodens endringer resultatføres under «Tap på utlån og garantier».

Nedskrivninger på tap konstateres og føres ut av balansen når:

- Mottatt tilbakemelding fra eksternt inkassator om at kunde ikke er søkegod
- Avvikling av konkursbo
- Avtale om gjeldsordning, dersom det foreligger usikret krav.
- Banken fatter beslutning om endelig ettergivelse av krav.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser med flytende rente er balanseført til amortisert kost. Amortisert kost er det beløp som instrumentet ble målt til ved første gangs innregning med fradrag for betalte avdrag og med tillegg eller fradrag for akkumulert amortisering av enhver forskjell mellom kostpris og pålydende. Amortiseringen skjer ved bruk av effektiv rente. Ved tilbakekjøp av finansielle forpliktelser med flytende rente blir forskjellen mellom balanseført verdi og betalt vederlag resultatført.

NOTE 1
(forts.)

8. Ikke finansielle eiendeler og gjeld

Bygg og andre varige driftsmidler

Varige driftsmidler innbefatter eiendommer, tomter og driftsmidler. Varige driftsmidler måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fra-regnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres.

Bankens bygninger er blitt dekomponert og delt opp i vesentlige komponenter med ulik avskrivningstid.

Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet brukstid innenfor følgende rammer:

Eiendommer:

Bygg.....	50 år
Tekniske installasjoner (VVS, elkraft m.m.).....	25 år
Tele og automatisering.....	10 år
Andre installasjoner (f. eks. heis).....	20 år
Tomter.....	avskrives ikke
Maskiner.....	3-5 år
Inventar.....	3-5 år
EDB-utstyr.....	3-5 år
Transportmidler.....	5 år

Eiendelenes restverdier og brukstider vurderes årlig og justeres om nødvendig.

Immaterielle eiendeler

Programvare som spesialtilpasses bankens systemer blir sammen med implementeringskostnader, balanseført som immateriell eiendel. Investeringen avskrives normalt over 3 år, men det blir foretatt en løpende vurdering hvorvidt den økonomiske verdien er lavere enn bokført verdi og hvorvidt det er behov for nedskrivning.

Verdifall – nedskrivninger av ikke finansielle eiendeler

På balansedagen vurderes det om det er indikasjon på verdifall knyttet til balanseført verdi av ikke finansielle eiendeler. Er slike indikasjoner til stede vil gjenvinnbart beløp for eiendelen estimeres. Gjenvinnbart beløp for en eiendel er det høyeste av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Bruksverdi vil være neddiskonterte estimerte fremtidige kontantstrømmer fra eiendelen. Verdifall føres mot andre driftskostnader.

9. Skatt

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt knyttet til årets resultat, eventuell betalbar skatt for tidligere år, samt endring i utsatt skatt. Det beregnes utsatt skatt på midlertidige forskjeller i samsvar med IAS 12 – inntektsskatt.

Midlertidige forskjeller er forskjeller mellom regnskapsført verdi i balansen av en eiendel eller en forpliktelse og eiendelens eller forpliktelsenes skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skatte-regler som gjelder på balansedagen eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp. De viktigste midlertidige forskjellene gjelder pensjoner, avskrivninger på driftsmidler og eiendommer og revurdering av enkelte finansielle eiendeler og gjeld.

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel blir nettoført i bankkonsernets balanse.

Skatt på formue blir ført som ordinær driftskostnad.

10. Pensjonsforpliktelser

Konsernet har både ytelsesbaserte pensjonsordninger og innskuddsbaserte pensjonsordninger.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger:

Pensjonsforpliktelsen beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses som opptjent på balansedagen. Virkelig verdi av pensjonsmidlene trekkes fra brutto forpliktelsen. Beregningene bygger på aktuariemessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og førtidspensjonering. Diskonteringsrenten i beregningen er basert på markedsrenten på balansetidspunktet for obligasjoner med fortrinnsrett.

Endringer i pensjonsforpliktelsene som følge av endringer i aktuariemessige forutsetninger og variasjoner mellom faktisk og forventet avkastning på pensjonsmidlene, blir ført over andre inntekter og kostnader. Postene henføres til «Sum øvrige resultatposter som ikke vil bli reklassifisert til resultatet».

Pensjonsforpliktelsene knyttet til de ytelsesbaserte pensjonsordningene blir beregnet av uavhengig aktuar.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

I tillegg til ytelsesplanen beskrevet over, har noen ansatte innskuddsbasert pensjonsordning. Tilskuddet til ordningen utgjør 5 % av lønn. Pensjonspremien innregnes som personalkostnad i resultatet i de perioder hvor arbeidstelsene er utført.

11. Egenkapital

Egenkapitalen består av sparebankens fond, gavefond, fond for verdiendringer, fond for aktuariemessige gevinster og tap samt minoritetsinteresser.

Fond for verdiendringer består av urealiserte gevinster knyttet til verdiøkning på aksjer vurdert som tilgjengelig for salg.

NOTE 1
(forts.)

Fond for aktuariemessige gevinster og tap endres som følge av endringer i estimatavvikene i pensjonsberegningene.

Foreslått utdeling til gaver klassifiseres i konsernbalansen som en del av egenkapitalen til endelig vedtak på forstanderskapsmøtet.

12. Omregning utenlandsk valuta

Fana Sparebank sine pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til kurs på balansedagen. Verdiendringer for slike poster som følge av endret kurs, resultatføres.

13. Leasing

Konsernet som leietaker

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført til konsernet klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktperioden.

Konsernet har ikke leieavtaler hvor risiko og avkastning er overført til konsernet (Finansielle leieavtaler)

Konsernet som utleier

Konsernet har vurdert sine utleiekontrakter som operasjonelle leieavtaler.

Utleide eiendeler presenteres som varige driftsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden som andre inntekter. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten. Aktuell leieavtale er terminert i 2013.

14. Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen viser kontantstrømmene gruppert etter operasjonelle, investerings-, og finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanken.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er definert som renter, gebyrer og provisjoner knyttet til utlån og innskuddsvirksomhet, renter knyttet til likviditetsbeholdningen, utbetalte driftskostnader samt betalte skatter og avgifter. I tillegg inngår likviditetsstrømmer knyttet til verdipapirer holdt for omsetning i denne posten.

Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner som ikke er holdt for

tradingformål og kontantstrømmer knyttet til bygg og andre varige driftsmidler.

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter innbefatter opptak og nedbetaling av obligasjonslån, ansvarlige lån og andre innlån, samt rentebetalinger knyttet til dette.

15. Vedtatte IFRS-er og IFRIC-er med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

I juli 2014 publiserte IASB det siste delprosjektet i IFRS 9 og standarden er nå ferdigstilt. IFRS 9 innebærer endringer knyttet til klassifisering og måling, sikringsbokføring og nedskrivning. IFRS 9 vil erstatte IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling. De delene av IAS 39 som ikke er endret som ledd i dette prosjektet er overført og tatt inn i IFRS 9.

Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. For regnskapspliktige utenfor EU/EØS, vil standarden gjelde med virkning fra regnskapsår som starter 1. januar 2018 eller senere.

Konsernet har ikke fullt ut vurdert virkningene av IFRS 9.

IAS 1 Presentasjon av finansregnskap

Endringene i IAS 1, utgitt som ledd i IASBs «Disclosure Initiative», er ment å fremme bruk av profesjonelt skjønn i større grad når det gjelder hvilken informasjon som skal inkluderes i noter og hvordan en kan strukturere regnskapet.

Endringene er foreløpig ikke godkjent av EU. For regnskapspliktige utenfor EU/EØS, vil endringene gjelde med virkning fra regnskapsår som starter 1. januar 2016 eller senere.

Endringen påvirker ikke konsernets finansielle stilling eller resultat, men kan påvirke informasjonen som presenteres.

For øvrig er det ingen andre IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

NOTE 2

Viktige regnskapsmessige og skjønnsmessig vurderinger

Utarbeidelsen av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. De regnskapsestimaterne som følger av dette vil sjelden være fullt ut i samsvar med det endelige utfall. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsperiode, drøftes nedenfor.

Virkelig verdi av finansielle derivater og andre finansielle instrument

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å bruke ulike verdsettelsesteknikker. Banken og konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på balansedagen. For finansiell eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg som ikke handles i aktive markeder (aksjer) brukes ulike tilnæringer for å finne virkelig verdi. Siste omsetningsverdi eller emisjon, mellom informerte, villige og uavhengige parter, brukes dersom den er omsatt/emittert innenfor rimelig tid. Dersom det ikke eksisterer noen omsetning eller emisjon siste år brukes en enkel modell basert på selskapet egenkapital kombinert med skjønn.

Banken største plassering i kategorien aksjer tilgjengelig for salg knytter seg til investering i Frende Holding AS. Banken har en eierandel på 11,03 % i Frende Holding og har estimert aksjenes verdi til kr 225,3,- pr. aksje, som er siste omsetningskurs mellom uavhengige parter. Totalt 168 MNOK. Dette utgjør en merverdi i forhold til kost på 78,2 MNOK. Det er en ikke ubetydelig grad av usikkerhet knyttet til verdsettelsen av aksjens verdi. En endring i aksjekursen på + / - kr. 20,- utgjør en endring i merverdien på + / - 14,9 MNOK. En eventuell verdiendring vil bokføres mot bankens totalresultat.

Nedskrivninger på utlån

Vurdering av nedskrivninger skal foretas hvis objektive bevis for verdifall kan identifiseres. Objektive bevis for verdifall på et utlån omfatter vesentlige finansielle problemer hos debitor, mislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandlinger eller andre konkrete forhold som har inntruffet. Nedskrivningsbeløpet beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimeringen av kontantstrømmen baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på de forhold som var inntrådt på balansedagen. Ved vurderingen av kontantstrømmen vil det hefte usikkerhet til både identifisering av utlån hvor verdien av sikkerheten er svekket, estimering av beløp og tidspunkt for fremtidige kontantstrømmer, herunder verdien av sikkerheten

Individuelle nedskrivninger

Ved nedskrivning på enkeltkunder må det estimeres en kontantstrøm. Ved estimering av fremtidige kontantstrømmer skal saksbehandlere innhente og dokumentere vurderinger av betjeningsevnen for debitor evt. samskyldnere. Eventuelle overtagelse eller salg av sikkerheter hensyntas, herunder tilknyttet utgifter. Det skal innhentes oppdaterte realisasjonsverdier på deponerte sikkerheter. Oppdatert regnskapsinformasjon, eventuelt annen informasjon innhentes for å vurdere kundens finansielle stilling. I tillegg til nevnte faktorer vil det også være grader av skjønn i vurdering av neddiskonteringsperioden for kontantstrømmene. Det vil knytte seg usikkerhet til flere av estimatene.

Gruppenedskrivninger

Engasjement som ikke er individuelt nedskrevet blir vurdert for verdifall samlet i en gruppe. Engasjementene grupperes i ulike risikoklasser basert på misligholdssannsynlighet beregnet utfra porteføljescoremodeller på BM og PM. Gruppenedskrivningene blir beregnet ved å neddiskontere kontantstrømmen av forventet tap i låneporteføljens løpetid. Forventet tap er et produkt av misligholdssannsynlighet, tap gitt mislighold og eksponering på balansetidspunktet.

Konjunktursituasjonen kan påvirke realisasjonsverdien av sikkerhetene i fremtiden. For det enkelte år i neddiskonteringsperioden gjør ledelsen i banken en antagelse om den økonomiske aktiviteten. Denne antagelsen avgjør om verdien av sikkerhetene skal endres. Banken har valgt å se hen til motsyklisk kapitalbuffer for å gjøre antagelser om den økonomiske aktiviteten fremover.

Det vil hefte usikkerhet til flere av estimatene i beregningene. For ytterligere omtale av metode for individuelle- og gruppe nedskrivninger, se note 1 Regnskapsprinsipper.

Pensjonsforpliktelser

Nåverdien av pensjonsforpliktelser avhenger av fastsettelse av økonomiske og aktuariemessige forutsetninger. Enhver endring i disse forutsetningene påvirker balanseført beløp for pensjonsforpliktelsene og pensjonskostnaden. Ved valg av forutsetninger har konsernet tatt utgangspunkt i anbefalingene fra Norsk regnskapsstiftelse pr. desember 2014. Forutsetningen om diskonteringsrente fastsettes med henvisning til renten på foretaksobligasjoner av høy kvalitet. Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) fyller kriteriene til «høy kvalitet» og langsiktig avkastning på OMF er benyttet i beregningene.

Banken og konsernet bruker dødelighetstabell K2013 i forutsetningene om levetid ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Andre grunnleggende forutsetninger for pensjonsforpliktelsene er årlig lønnsvekst, årlig regulering av pensjoner, forventet G-regulering og uttakstilbøyelighet av avtalefestet pensjon, AFP. Sensitivitetsanalyse er vist i note 32.

NOTE 3 Segmentrapportering

(I MILL. KR)

Konsernets virksomhetsområder er inndelt i 3 driftssegmenter for bankdrift: Personmarked, Bedriftsmarked og Kapitalmarked. I tillegg blir datterselskapene Fana Sparebank Eiendom AS og Fana Sparebank Regnskap AS rapportert som egne driftssegmenter. Ufordelt er inntekter og kostnader, samt strategiske investeringer som ikke direkte kan henføres til segmentene.

Fana Sparebank Boligkreditt AS blir internt i all hovedsak rapportert som en del av segmentet Personmarked.

Konsernets øverste beslutningstaker er administrerende banksjef.

Segmentinndelingen baserer seg på bankens interne rapporteringssystemer. Forretningssegmentene for bankdrift bygger på bankens interne organisasjonskart og kundene blir plassert inn i de ulike forretningssegmenter på bakgrunn av virksomhet.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område. Det utarbeides ikke segmentnote etter geografiske fordeling da dette gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) blir imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

Konserninterne transaksjoner, investeringer og mellomværende elimineres.

2014

Resultat	Person-marked	Bedrifts-marked	Kapital-marked	Eiendoms-megling	Regnskaps-tjenester	Ufordelt	Eliminering	Sum
Netto renteinntekter	199,3	103,1	5,1	0,1	0,0	-1,2	0,0	306,4
Driftsinntekter	38,3	6,6	10,9	45,4	12,2	11,4	-8,2	116,5
Driftskostnader	124,1	52,7	6,2	40,7	12,3	1,7	-3,8	233,9
Tap	5,8	14,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Resultat før skatt	107,7	42,8	9,8	4,7	0,0	8,4	-4,3	169,0

2013

Resultat	Person-marked	Bedrifts-marked	Kapital-marked	Eiendoms-megling	Regnskaps-tjenester	Ufordelt	Eliminering	Sum
Netto renteinntekter	173,2	92,8	8,3	0,1	0,0	-1,8	0,0	272,5
Driftsinntekter	58,2	14,7	15,7	43,1	12,3	16,7	-7,2	153,6
Driftskostnader	113,2	47,6	6,6	39,6	12,3	1,8	-4,6	216,5
Tap	2,8	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,1
Resultat før skatt	115,4	52,5	17,4	3,7	0,0	13,1	-2,6	199,5

2014

Balanse	Person-marked	Bedrifts-marked	Kapital-marked	Eiendoms-megling	Regnskaps-tjenester	Ufordelt	Eliminering	Sum
Netto utlån	12 091,9	4 103,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16 195,5
Andre eiendeler	0,0	0,0	3 363,5	19,2	3,8	444,2	-22,9	3 807,8
Innskudd fra og gjeld til kunder	6 893,1	2 282,9	523,0	0,0	0,0	0,0	-13,5	9 685,5
Annen gjeld og egenkapital	5 198,7	1 820,8	2 840,5	19,2	3,8	444,2	-9,4	10 317,9

2013

Balanse	Person-marked	Bedrifts-marked	Kapital-marked	Eiendoms-megling	Regnskaps-tjenester	Ufordelt	Eliminering	Sum
Netto utlån	11 127,0	3 734,4	160,5	0,0	0,0	0,0	0,0	15 021,8
Andre eiendeler	0,0	0,0	3 208,0	18,9	4,0	515,1	-15,9	3 730,0
Innskudd fra og gjeld til kunder	6 480,0	2 165,0	522,9	0,0	0,0	0,0	-5,0	9 162,9
Annen gjeld og egenkapital	4 646,9	1 569,4	2 845,5	18,9	4,0	515,1	-10,9	9 588,9

Noter til regnskapet

NOTE 4 Netto renteinntekter

(I MILL. KR)

	2014			2013		
	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt
Morbank						
Renter inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	14,4	14,4	0,0	10,6	10,6
Renter inntekter av utlån til og fordringer på kunder	55,7	387,2	442,8	55,4	370,6	426,0
Renter på derivater	-14,7	0,0	-14,7	-12,5	0,0	-12,5
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdip.	63,9	0,0	63,9	58,8	8,5	67,3
Avkastning pengemarkedsfond	18,5	0,0	18,5	21,0	0,0	21,0
Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,0	1,9	1,9	0,0	2,2	2,2
Renteinntekter	123,4	403,5	527,0	122,7	391,9	514,6
Renter kostnader på innskudd og gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	6,7	6,7	0,0	17,4	17,4
Renter kostnader på innskudd og gjeld til kunder	11,0	192,7	203,7	15,4	199,9	215,3
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	10,9	76,7	87,6	17,5	67,4	84,9
Renter på derivater knyttet til utstedte verdipapirer	-2,7	0,0	-2,7	-6,7	0,0	-6,7
Renter på ansvarlig lånekapital	0,0	12,8	12,8	3,7	0,0	3,7
Andre rentekostnader	0,0	9,3	9,3	7,6	0,0	7,6
Rentekostnader	19,2	298,1	317,2	37,4	284,8	322,2
Netto renteinntekter	104,3	105,5	209,7	85,2	107,1	192,4

	2014			2013		
	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt
Konsern						
Renter inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	3,8	3,8	0,0	3,8	3,8
Renter inntekter av utlån til og fordringer på kunder	55,7	599,8	655,5	55,4	550,7	606,2
Renter på derivater knyttet til fastrenteulån	-14,7	0,0	-14,7	-12,5	0,0	-12,5
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdip.	63,6	0,0	63,6	52,7	0,0	52,7
Avkastning pengemarkedsfond	18,5	0,0	18,5	21,0	0,0	21,0
Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,0	2,1	2,1	0,0	2,2	2,2
Renteinntekter	123,1	605,7	728,8	116,6	556,7	673,3
Renter kostnader på innskudd og gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	6,2	6,2	0,0	17,0	17,0
Renter kostnader på innskudd og gjeld til kunder	11,0	192,7	203,7	15,4	199,8	215,2
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	10,9	182,3	193,2	17,5	146,6	164,0
Renter på derivater knyttet til utstedte verdipapirer	-2,7	0,0	-2,7	-6,7	0,0	-6,7
Renter på ansvarlig lånekapital	0,0	12,8	12,8	3,7	0,0	3,7
Andre rentekostnader	0,0	9,3	9,3	7,6	0,0	7,6
Rentekostnader	19,2	403,2	422,4	37,4	363,4	400,8
Netto renteinntekter	103,9	202,5	306,4	79,1	193,4	272,5

NOTE 5 Provisjonsinntekter og gebyrer

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Garantiprovisjon	2,6	2,1	2,6	2,1
Provisjon kredittformidling	3,1	3,2	3,1	3,2
Provisjon fondsforvaltning (salg eksterne fondsprodukter og verdipapirer)	2,1	1,7	2,1	1,7
Provisjon betalingsformidling	23,1	20,0	23,1	20,0
Provisjon salg forsikringsprodukter	10,8	10,1	10,8	10,1
Honorar regnskapsføring for kunder	0,0	0,0	12,0	11,7
Meglerprovisjon ved kjøp/salg av eiendom	0,0	0,0	45,4	42,6
Andre gebyrer og provisjoner	17,5	19,1	4,8	7,8
Provisjonsinntekter og gebyrer	59,2	56,2	103,9	99,2

NOTE 6 Provisjonskostnader

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Gebyr Nets	4,2	4,1	4,2	4,1
Gebyr interbankgebyr	1,3	1,4	1,3	1,4
Gebyr andre	0,6	0,5	0,6	0,5
Provisjonskostnader	6,1	6,0	6,1	6,0

NOTE 7

Utbytte og netto gevinst/tap på finansielle instrumenter

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Utbytte aksjer og egenkapitalbevis				
Utbytte datterselskap	2,9	3,8	0,0	0,0
Utbytte finansielle instrument trading	0,8	0,7	0,8	0,7
Utbytte finansielle instrument til virkelig verdi over resultat		0,1	0,2	0,2
Utbytte finansielle instrument tilgjengelig for salg	0,4	2,0	0,4	2,0
Utbytte aksjer og egenkapitalbevis	4,1	6,6	1,4	2,9
Netto gevinst/tap på finansielle instrument				
Netto gevinst/tap på aksjer trading	1,9	7,4	1,9	7,4
Netto gevinst/tap på finansielle derivater	-6,0	5,9	-6,0	5,9
Sum netto gevinst/tap finansielle instrument til virkelig verdi (trading)	-4,1	13,3	-4,1	13,3
Netto gevinst/tap på rentebærende verdipapirer	11,0	6,7	10,8	4,7
Netto gevinst/tap på aksjer	1,4	2,1	1,8	3,5
Netto urealisert gev/tap pengemarkedsfond	-9,6	1,7	-9,6	1,7
Netto gevinst/tap på valuta	1,6	1,5	1,6	1,5
Netto verdiendring utlån	22,9	-7,8	22,9	-7,8
Netto verdiendring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-12,9	-3,5	-15,2	-3,6
Netto verdiendring innskudd	-0,2	0,8	-0,2	0,8
Netto gevinst/tap finansielle instrument til virkelig verdi over resultat (FVO)	14,2	1,5	12,1	0,8
Netto gevinst/tap aksjer tilgjengelig for salg	7,2	10,1	7,2	10,1
Netto gevinst/tap finansielle instrument tilgjengelig for salg	7,2	10,1	7,2	10,1
Netto gevinst/tap finansielle instrument til virkelig verdi	17,3	24,9	15,2	24,2

NOTE 8

Andre inntekter

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Driftsinntekter faste eiendommer	1,5	3,4	0,0	2,2
Gevinst ved salg forretningsbygg	0,0	29,0	0,0	29,0
Øvrige driftsinntekter	2,1	1,8	2,1	2,0
Andre inntekter	3,6	34,2	2,1	33,2

Bankens medarbeidere er samlokalisert med Fana Sparebank sine boligmevlere ved alle avdelinger. Dette har vist seg å gi gode resultater for begge parter.

NOTE 9

Personal og generelle administrasjonskostnader

(1 MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Personalkostnader				
Lønn til ansatte	70,3	67,7	96,3	92,1
Honorar styret	0,7	0,6	1,1	0,9
Honorar forstanderskapet	0,2	0,2	0,2	0,2
Honorar kontrollkomite	0,2	0,2	0,2	0,2
Arbeidsgiveravgift	12,1	11,4	16,5	15,3
Pensjonskostnader (note 33)	8,7	6,4	10,8	8,8
Øvrige personalkostnader	5,0	4,8	7,2	6,5
Personalkostnader	97,1	91,3	132,4	124,1
Administrasjonskostnader				
Opplæringskostnader	1,0	0,9	1,5	1,5
Datakostnader	31,8	28,9	32,1	29,1
Markedsføring	5,8	4,9	15,0	14,6
Frakt og porto	3,3	3,2	3,4	3,2
Andre administrasjonskostnader	2,2	1,5	3,6	2,7
Administrasjonskostnader	44,1	39,4	55,6	51,1

Personal- og administrasjonskostnadene er i 2014 belastet med engangskostnader på totalt 8,3 millioner knyttet til restrukturering i morbank.

NOTE 10 Andre driftskostnader

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Driftskostnader faste eiendommer	3,1	3,1	3,1	3,1
Ekstern revisjon	0,5	0,7	1,0	1,0
Kostnader leide lokaler	6,3	6,0	7,0	6,8
Avskrivning påkostning leide lokaler	0,7	0,5	0,7	0,5
Vedlikehold og kjøp av maskiner og annet utstyr	3,3	2,7	5,1	3,5
Egne transportkostnader	0,1	0,1	0,1	0,1
Andre fremmede tjenester	5,9	3,9	7,9	5,7
Øvrige driftskostnader	4,1	3,1	4,7	6,1
Formueskatt	4,1	3,6	4,1	3,6
Andre driftskostnader	28,1	23,6	33,7	30,3
Honorar til valgt revisor				
Lovpålagt revisjon	0,4	0,4	0,6	0,6
Andre attestasjonstjenester	0,0	0,0	0,1	0,1
Sum revisjonstjenester	0,4	0,4	0,7	0,7
Andre tjenester	0,0	0,1	0,1	0,1
Sum honorar valgt revisjon eks.mva*	0,4	0,5	0,8	0,8

*I selskapsregnskapet påløper merverdiavgift for morselskap og for datterselskap Fana Sparebank Boligkreditt AS

NOTE 11 Skattekostnader

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Kostnader ved periodeskatt (betalbar skatt)				
Inneværende periode	22,5	30,8	44,6	49,8
- For lite/mye avsatt i skatt året før	0,0	0,9	0,0	0,9
Sum Kostnader ved betalbar skatt	22,5	31,7	44,6	50,7
Kostnader ved endring utsatt skatt	-1,2	7,1	-1,1	7,1
Sum skattekostnad av driftsresultat etter tap	21,3	38,8	43,5	57,9
Skatteeffekt estimatavvik pensjoner over totalresultatet	-9,1	-6,3	-9,1	-6,5
Sum skattekostnad totalresultat	12,2	32,5	34,4	51,3
Avstemming av skattekostnad mot ordinært resultat før skatt				
Resultat før skatt	89,2	133,5	169,0	199,5
Forventet inntektsskatt 27%	24,1	37,4	45,6	55,8
Kostnader og inntekter uten skatteeffekt *)	-2,8	-5,7	-2,1	-5,3
Skatteeffekt i utsatt skatt pga endret skattesats fra 28 % til 27 %	0,0	-0,2	0,0	-0,2
For lite/mye avsatt skatt året før	0,0	0,9	0,0	0,9
Årets skattekostnad	21,3	32,5	43,5	51,3
effektiv skattesats	23,9 %	24,3 %	25,7 %	25,7 %
* Innbefatter gevinst/tap på verdipapir under fritaksmetoden				
Utsatt skattefordel / (utsatt skatt)				
Utsatt skattefordel / (utsatt skatt) pr. 1.1.	4,6	3,8	4,5	3,6
Endringer mot resultat	-10,3	0,8	-10,0	0,8
Utsatt skattefordel / utsatt skatt pr. 31.12	-5,7	4,6	-5,6	4,5

Noter til regnskapet

NOTE 11

(forts.)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Utsatt skatt i balansen vedrører følgende midlertidige forskjeller				
MIDLERTIDIGE FORSKJELLER				
Driftsmidler etc			0,0	-0,1
Pensjonsplikter	-21,6	-12,4	-21,6	-12,6
Øvrige finansielle instrument	-2,4	-2,1	-2,4	-2,1
Andre forskjeller			-0,2	0,0
Skattereduserende forskjeller (midl. negative forskjeller)	-24,0	-14,5	-24,2	-14,8
Driftsmidler	7,1	7,3	7,3	7,4
Premiefond	1,9	1,9	1,9	1,9
Gevinst og tapskonto	4,9	6,1	5,0	6,2
Verdipapir	4,4	3,8	4,4	3,8
Skatteøkende forskjeller (midl. positive forskjeller)	18,3	19,1	18,6	19,3
Utsatt skatt pr 31.12	-5,7	4,6	-5,6	4,5
Utsatt skatt i resultatregnskapet vedrører endring i følgende midlertidige forskjeller	2014	2013	2014	2013
Driftsmidler	-0,2	-0,4	0,0	-0,4
Pensjoner	-9,2	-4,7	-9,0	-4,7
Gevinst og tapskonto	-1,2	6,1	-1,2	6,1
Verdipapir	0,6	0,5	0,6	0,5
Øvrige finansielle instrument	-0,3	-0,7	-0,3	-0,7
Andre forskjeller	0,0	0,0	-0,1	0,1
Utsatt skatt	-10,3	0,8	-10,0	0,8

NOTE 12 Klassifikasjon av finansielle instrumenter i balansen

Pr 31.12.14

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet				Totalt
	Trading	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	
Morbank					
Kontanter			83,0		83,0
Utlån til kredittinstitusjoner			864,3		864,3
Utlån til kunder		1171,2	9 375,5		10 546,7
Finansielle derivater	22,9				22,9
Rentebærende verdipapir		2 952,8			2 952,8
Aksjer og egenkapitalbevis	9,6	17,3		290,0	316,9
Sum finansielle eiendeler	32,5	4 141,3	10 322,7	290,0	14 786,6
Gjeld til kredittinstitusjoner			404,0		404,0
Innskudd fra kunder		449,5	9 249,5		9 699,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		327,6	2 752,1		3 079,8
Finansielle derivater	58,4				58,4
Ansvarlig lånekapital			399,2		399,2
Sum finansiell gjeld	58,4	777,1	12 804,8	0,0	13 640,4

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet				Totalt
	Trading	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	
Konsern					
Kontanter			83,0		83,0
Utlån til kredittinstitusjoner			290,8		290,8
Utlån til kunder		1171,2	15 024,3		16 195,5
Finansielle derivater	22,9				22,9
Rentebærende verdipapir		2 937,9			2 937,9
Aksjer og egenkapitalbevis	9,6	17,3		290,0	316,9
Sum finansielle eiendeler	32,5	4 126,4	15 398,2	290,0	19 847,1
Gjeld til kredittinstitusjoner			374,4		374,4
Innskudd fra kunder		449,5	9 236,0		9 685,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		327,6	7 428,5		7 756,1
Finansielle derivater	58,4				58,4
Ansvarlig lånekapital			399,2		399,2
Sum finansiell gjeld	58,4	777,1	17 438,0	0,0	18 273,6

Noter til regnskapet

NOTE 12

(forts.)

Pr 31.12.13	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet				Totalt
	Trading	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	
Morbank					
Kontanter			127,9		127,9
Utlån til kredittinstitusjoner			628,0		628,0
Utlån til kunder		1 297,0	8 550,6		9 847,5
Finansielle derivater	13,3				13,3
Rentebærende verdipapir		2 973,0			2 973,0
Aksjer og egenkapitalbevis	15,3	15,7		275,8	306,8
Sum finansielle eiendeler	28,6	4 285,7	9 306,4	275,8	13 896,5
Gjeld til kredittinstitusjoner			290,1		290,1
Innskudd fra kunder		513,9	8 654,0		9 167,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		315,8	2 853,8		3 169,6
Finansielle derivater	23,2				23,2
Ansvarlig lånekapital			199,5		199,5
Sum finansiell gjeld	23,2	829,7	11 997,5	0,0	12 850,3

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet				Totalt
	Trading	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	
Konsern					
Kontanter			127,9		127,9
Utlån til kredittinstitusjoner			192,8		192,8
Utlån til kunder		1 297,0	13 724,8		15 021,8
Finansielle derivater	13,3				13,3
Rentebærende verdipapir		2 892,9			2 892,9
Aksjer og egenkapitalbevis	20,9	15,7		275,8	312,4
Sum finansielle eiendeler	34,2	4 205,6	14 045,5	275,8	18 561,0
Gjeld til kredittinstitusjoner			261,3		261,3
Innskudd fra kunder		513,9	8 649,0		9 162,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		315,8	7 184,1		7 499,8
Finansielle derivater	23,2				23,2
Ansvarlig lånekapital			199,5		199,5
Sum finansiell gjeld	23,2	829,7	16 294,0	0,0	17 146,8

NOTE 13 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

Morbank	31.12.14		31.12.13	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Kontanter	83,0	83,0	127,9	127,9
Utlån til kredittinstitusjoner	864,3	864,3	628,0	628,0
Utlån til kunder	9 375,5	9 375,5	8 550,6	8 550,6
Sum finansielle eiendeler	10 322,7	10 322,7	9 306,4	9 306,4
Gjeld til kredittinstitusjoner	404,0	404,0	290,1	290,1
Innskudd fra kunder	9 249,5	9 249,5	8 654,0	8 654,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 752,1	2 768,7	2 853,8	2 871,6
Ansvarlig lånekapital	399,2	402,0	199,5	197,3
Sum finansiell gjeld	12 804,8	12 824,2	11 997,5	12 013,0

Konsern	31.12.14		31.12.13	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Kontanter	83,0	83,0	127,9	127,9
Utlån til kredittinstitusjoner	290,8	290,8	192,8	192,8
Utlån til kunder	15 024,3	15 024,3	13 724,8	13 724,8
Sum finansielle eiendeler	15 398,2	15 398,2	14 045,5	14 045,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	374,4	374,4	261,3	261,3
Innskudd fra kunder	9 236,0	9 236,0	8 649,0	8 649,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 428,5	7 485,1	7 184,1	7 385,5
Ansvarlig lånekapital	399,2	402,0	199,5	197,3
Sum finansiell gjeld	17 438,0	17 497,4	16 294,0	16 493,1

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter balansført til amortisert kost etter verdsettelsesmetode

De forskjellige nivåene blir definert som følger:

Nivå 1. Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. I denne kategorien inngår børsnoterte aksjer og fondsandeler, samt sertifikater og obligasjoner som omsettes i aktive markeder.

Nivå 2. Virkelig verdi måles med bruk av andre observerbare markedsdata enn det som benyttes på nivå 1, enten direkte priser eller indirekte utledet av priser som er observerbare i markedet.

I denne kategorien inngår sertifikater og obligasjoner som ikke omsettes i et aktivt marked, derivater, innskudd og verdipapirgjeld som holdes til forfall.

Nivå 3. Virkelig verdi måles med bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input.) I kategorien inngår fastrenteutlån til kunder og aksjer som ikke omsettes i et aktivt marked.

Det har ikke vært overføringer av finansielle instrumenter fra et nivå til et annet i perioden.

Noter til regnskapet

NOTE 13 Verdssettelseshierarki for finansielle instrumenter til amortisert kost

(forts.)

Morbank	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle eiendeler				
Kontanter og fordringer på sentralbanken	0,0	83,0	0,0	83,0
Utlån til kredittinstitusjoner	0,0	864,3	0,0	864,3
Utlån til kunder	0,0	0,0	9 375,5	9 375,5
Sum	0,0	947,2	9 375,5	10 322,7
Finansielle forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	404,0	0,0	404,0
Innskudd	0,0	9 249,5	0,0	9 249,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0,0	2 768,7	0,0	2 768,7
Ansvarlig lånekapital	0,0	402,0	0,0	402,0
Sum	0,0	12 824,2	0,0	12 824,2
Konsern				
Finansielle eiendeler				
Kontanter	0,0	83,0	0,0	83,0
Utlån til kredittinstitusjoner	0,0	290,8	0,0	290,8
Utlån til kunder	0,0	0,0	15 024,3	15 024,3
Sum	0,0	373,8	15 024,3	15 398,2
Finansielle forpliktelser				
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	374,4	0,0	374,4
Innskudd	0,0	9 236,0	0,0	9 236,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0,0	7 485,1	0,0	7 485,1
Ansvarlig lånekapital	0,0	402,0	0,0	402,0
Sum	0,0	17 497,4	0,0	17 497,4

NOTE 14 Verdssettelseshierarki for finansielle instrumenter til virkelig verdi

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter balanseført til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

Pr 31.12.14

Morbank

Finansielle eiendeler	Nivå 1*	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Utlån til kunder	0,0	0,0	1171,2	1171,2
Rentebærende verdipapirere	512,0	2 440,9	0,0	2 952,8
Finansielle derivater	0,0	22,9	0,0	22,9
Aksjer	26,9	0,0	290,0	316,9
Sum	538,9	2 463,7	1 461,2	4 463,9
Finansielle forpliktelser				
Innskudd	0,0	449,5	0,0	449,5
Verdipapirgjeld	0,0	327,6	0,0	327,6
Finansielle derivater	0,0	58,4	0,0	58,4
Sum	0,0	835,5	0,0	835,5

Konsern

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Utlån til kunder	0,0	0,0	1171,2	1171,2
Rentebærende verdipapirere	512,0	2 425,9	0,0	2 937,9
Finansielle derivater	0,0	22,9	0,0	22,9
Aksjer	26,9	0,0	290,0	316,9
Sum	538,9	2 448,8	1 461,2	4 448,9
Finansielle forpliktelser				
Innskudd	0,0	449,5	0,0	449,5
Verdipapirgjeld	0,0	327,6	0,0	327,6
Finansielle derivater	0,0	58,4	0,0	58,4
Sum	0,0	835,5	0,0	835,5

Noter til regnskapet

NOTE 14 Pr 31.12.13

[forts.]

Morbank

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Utlån til kunder	0,0	0,0	1 297,0	1 297,0
Rentebærende verdipapirere	928,4	2 044,6	0,0	2 973,0
Finansielle derivater	0,0	13,3	0,0	13,3
Aksjer	31,0	0,0	275,8	306,8
Sum	959,4	2 057,9	1 572,8	4 590,0

Finansielle forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Innskudd	0,0	513,9	0,0	513,9
Verdipapirgjeld	0,0	315,8	0,0	315,8
Finansielle derivater	0,0	23,2	0,0	23,2
Sum	0,0	852,9	0,0	852,9

Konsern

Finansielle eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Utlån til kunder	0,0	0,0	1 297,0	1 297,0
Rentebærende verdipapirere	928,4	1 964,5	0,0	2 892,9
Finansielle derivater	0,0	13,3	0,0	13,3
Aksjer	36,6	0,0	275,8	312,4
Sum	965,0	1 977,8	1 572,8	4 515,5

Finansielle forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Innskudd	0,0	513,9	0,0	513,9
Verdipapirgjeld	0,0	315,8	0,0	315,8
Finansielle derivater	0,0	23,2	0,0	23,2
Sum	0,0	852,9	0,0	852,9

* se note 13 for definisjon av nivåene

Utlån til kunder med fast rente blir vurdert til virkelig verdi i balansen. Utlån til fastrente klassifiseres i nivå 3.

Verdsettelse av utlån med fast rente skjer gjennom bruk av en modell der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres. Diskonteringsrenten fastsettes ved bruk av nibor/swap-kurven med tillegg av kredittspread. Kredittspread på utlån endres ut fra observerte endringer i markedet samt interne lønnsomhetsvurderinger.

Verdiendringen på utlån med fast rente er spesifisert på kreditlement og renteelement i note 16.

Aksjer til virkelig verdi klassifisert i nivå 3 er aksjer som ikke kan verdsettes basert på observerbare markedsdata. Virkelig verdi må fastsettes med alternative verdsettelsesteknikker. Verdsettelsesteknikkene som brukes er vurdering av selskapets kontantstrømmer, eksterne analyser og sammenligning av parametre mot selskap notert i et aktivt marked. Det vil også være en grad av skjønn i verdsettelsen.

NOTE 14 Finansielle instrumenter verdsatt til virkelig verdi for nivå 3.

(forts.)

Morbank og konsern	Utlån til kunder	Aksjer
Balansført verdi per 31.12.12	1 207,8	225,6
Tilgang	194,0	15,0
Avgang / Forfalt	-96,6	-26,4
Netto gevinst/tap	-0,5	9,8
Overført til/fra nivå 1 eller 2	0,0	0,0
Verdiendring	-7,8	51,8
Balansført verdi per 31.12.13	1 297,0	275,8
Tilgang	107,3	20,0
Avgang / Forfalt	-255,8	-12,3
Netto gevinst/tap	-0,3	7,2
Overført til/fra nivå 1 eller 2	0,0	0,0
Verdiendring	22,9	-0,6
Balansført verdi per 31.12.14	1 171,2	290,0

Sensitivitetsanalyse nivå 3

31.12.14	Markedsverdi 31.12.14	Effekt av alternativ forutsetning
Utlån	1 171,2	2,8
Aksjer	290,0	29,0

For å vise sensitiviteten i utlånsporteføljen er rentekurven for beregning av mer/mindreverdier på fastrenteutlån økt med 10 basispunkter. Dette gir en redusert markedsverdi på 2,8 MNOK.

De renteswappene som er benyttet til å redusere renterisiko på fastrenteutlån, vil ved et tilsvarende skift i rentekurven gi en økt markedsverdi på 2,6 MNOK.

Ved en endring i kredittspredan vil markedsverdien på fastrenteutlånene endre seg, men det vil ikke påvirke markedsverdien på derivatene knyttet til fastrenteutlånene.

For aksjer vil et fall i aksjemarkedet på 10% gi en redusert markedsverdi på 29,0 MNOK.

NOTE 15 Kontanter, innskudd i Norges Bank

(I MILL. KR)

Bankens kontantbeholdning i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter midtkurs pr. 31.12

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Kontanter og beholdning i Norges Bank	81,7	126,3	81,7	126,3
Beholdning valuta omregnet i NOK	1,3	1,6	1,3	1,6
Sum kontanter, innskudd i Norges Bank	83,0	127,9	83,0	127,9

NOTE 16 Utlån

(I MILL. KR)

Utlån verdsatt til amortisert kost	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Kasse/drifts- og brukskreditter	1 235,6	1 347,1	3 207,7	3 370,5
Byggelån	280,8	373,7	280,8	373,7
Nedbetalingslån	7 916,8	6 879,7	11 597,0	10 031,9
Brutto utlån til amortisert kost	9 433,2	8 600,5	15 085,6	13 776,1
Individuelle nedskrivninger	-32,7	-30,3	-32,7	-30,3
Nedskrivning på grupper av utlån	-25,0	-19,7	-28,5	-21,0
Utlån til amortisert kost	9 375,5	8 550,6	15 024,3	13 724,8
Utlån verdsatt til virkelig verdi				
Fastrenteutlån	1 132,7	1 281,4	1 132,7	1 281,4
Justering til virkelig verdi	38,5	15,6	38,5	15,6
Utlån til virkelig verdi	1 171,2	1 297,0	1 171,2	1 297,0
Netto utlån	10 546,7	9 847,5	16 195,5	15 021,8
Utlån verdsatt til virkelig verdi				
Balanse verdi 01.01.	1 297,0	1 207,8	1 297,0	1 297,0
Netto tilgang/avgang	-148,7	97,0	-148,7	7,8
Netto verdijustering over resultat	22,9	-7,8	22,9	-7,8
Balanse verdi 31.12.	1 171,2	1 297,0	1 171,2	1 297,0
Verdijustering utlån - endring kredittrisiko og renterisiko				
Balanse verdi 01.01.	15,6	23,4	7,8	15,6
Årets verdijustering rente	18,1	-5,5	18,1	-5,5
Årets verdijustering kredittspread	4,8	-2,3	4,8	-2,3
Balanse verdi 31.12.	38,5	15,6	30,7	7,8
Verdijustering utlån pr 31.12 spesifisert				
Verdijustering rente	47,5	29,4	47,5	29,4
Verdijustering kredittspread	-9,1	-13,9	-9,1	-13,9
Balanse verdi 31.12.	38,5	15,6	38,5	15,6

Virkelig verdi på fastrenteutlån beregnes som nåverdi av fremtidige kontantstrømmer. Renten som brukes til å diskontere kontantstrømmene er basert på rentekurven på balansedagen med tillegg for kredittrisiko (marginkrav).

Verdijustering av virkelig verdi på fastrenteutlån splittes opp i en rentedel og en kredittspread.

Verdijustering rente beregnes som endringen i referanserenten fra starttidspunktet til beregningstidspunktet.

Verdijustering kredittspread er endring i virkelig verdi utover verdijustering som skyldes endring i referanserenten.

Kredittspread er beregnet ved å sammenligne neddiskonterte kontantstrømmer for fastrentelån. Kontantstrømmene pr lån beregnes med

- opprinnelig rente ved diskontering (referanserente + kredittspread)
- rente (referanserente + kredittspread) på balansedagen (beregningstidspunktet).

Mer-/mindreverdi mellom a) og b) med fradrag for verdiregulering i referanserenten gir kredittspreaden.

NOTE 17 Utlån og garantier fordelt på kundegrupper og geografisk område

(I MILL. KR)

Debitorsektorer	Morbank				Konsern			
	31.12.14		31.12.13		31.12.14		31.12.13	
	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier
Sparebanker	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5
Private foretak med begrenset ansvar (AS mv.)	3 531,9	108,6	3 432,6	114,0	3 531,9	108,6	3 432,6	114,0
Personlig foretak	48,9	0,2	29,5	0,2	202,6	0,2	29,5	0,2
Private institusjoner	44,0	2,6	36,8	0,0	44,0	2,6	36,8	0,0
Personlig næringsdrivende	303,4	6,1	395,2	6,7	303,4	6,1	534,0	6,7
Lønnstakere	6 369,1	1,5	5 899,9	1,3	11 854,3	1,5	10 931,0	1,3
Andre sektorer	247,3	0,0	64,6	0,0	255,9	0,0	65,9	0,0
Sum nominelle verdier	10 544,6	119,5	9 858,6	122,6	16 192,1	119,5	15 029,8	122,6
Individuelle nedskrivninger	-32,7	-3,5	-30,3	0,0	-32,7	-3,5	-30,3	0,0
Gruppe nedskrivninger	-24,9	-0,6	-19,7	-0,2	-28,5	-0,6	-21,1	-0,2
Påløpte renter, amortiseringer	21,2	0,0	23,5	0,0	26,1	0,0	28,0	0,0
Øvrige verdiendringer	38,5	0,0	15,6	0,0	38,5	0,0	15,6	0,0
Netto utlån til kunder	10 546,7	115,4	9 847,5	122,4	16 195,5	115,4	15 021,8	122,4
Kredittinstitusjoner, nominelle verdier	864,3	0,0	628,0	0,0	290,8	0,0	192,8	0,0

Geografisk område*	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier	Utlån	Garantier
Hordaland fylke	10 773,1	118,9	9 966,7	121,5	15 570,2	118,9	14 412,1	121,5
Resten av Norge, inkl. Svalbard	614,4	0,6	506,8	1,1	883,9	0,6	793,9	1,1
Norske borgere i utlandet	21,3	0,0	13,1	0,0	28,6	0,0	16,5	0,0
Sum	11 408,9	119,5	10 486,6	122,6	16 482,8	119,5	15 222,6	122,6
Individuelle nedskrivninger	-32,7	-3,5	-30,3	0,0	-32,7	-3,5	-30,3	0,0
Gruppe nedskrivninger	-24,9	-0,6	-19,7	-0,2	-28,5	-0,6	-21,1	-0,2
Påløpte renter, amortiseringer	21,3	0,0	23,5	0,0	26,2	0,0	28,0	0,0
Øvrige verdiendringer	38,5	0,0	15,6	0,0	38,5	0,0	15,6	0,0
Netto utlån	11 411,0	115,4	10 475,5	122,4	16 486,3	115,4	15 214,6	122,4

*Geografisk område = kundens adresse

Noter til regnskapet

NOTE 18 Utlån, garantier og tap på utlån fordelt på næringer

(I MILL. KR)

Morbank

Næringssektor	Brutto utlån*		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle tapsnedskrivn.	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Primærnæringer, jordbruk, skogbruk m.m.	10,1	13,7	0,4	0,4	1,3	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri & Bergverk	93,4	142,9	2,3	2,6	34,2	46,1	0,0	0,0	1,3	0,0	0,9	0,0
Kraft, vannforsyning, bygg og anlegg	175,5	133,1	19,7	15,8	48,8	126,2	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Varehandel, Hotell og Restaurantvirks.	130,1	105,8	17,5	21,6	34,7	40,9	6,6	8,2	2,9	0,0	7,4	2,8
Transport	93,1	117,0	11,5	13,6	10,3	9,5	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Omsetning og drift av fast eiendom	2 902,1	2 601,9	54,4	58,7	74,5	147,5	34,8	24,2	12,4	0,7	15,5	10,9
Utvikling byggeprosjekter	232,0	207,2	5,9	4,5	28,4	22,3	4,8	11,3	0,0	0,0	1,6	2,3
Tjenesteytende næringer ellers	509,3	637,1	5,9	3,7	34,1	41,0	13,1	12,7	0,0	0,0	9,8	7,9
Lønnstagerer m.m.	6 398,9	5 899,9	1,9	1,7	519,4	490,2	41,2	36,7	0,0	0,0	0,9	6,2
Sum utlån kunder nom. verdier 31.12	10 544,6	9 858,6	119,5	122,6	785,8	925,0	101,0	95,0	16,6	0,7	36,2	30,1
Utlån kredittinstitusjoner	864,0	628,0	0,0	0,0	226,7	364,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Konsern

Næringssektor	Brutto utlån*		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle tapsnedskrivn.	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Primærnæringer, jordbruk, skogbruk m.m.	10,9	14,5	0,4	0,4	1,4	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri & Bergverk	103,5	151,4	2,3	2,6	35,1	46,4	0,0	0,0	1,3	0,0	0,9	0,0
Kraft, vannforsyning, bygg og anlegg	197,1	150,1	19,7	15,8	50,4	127,8	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Varehandel, Hotell og Restaurantvirks.	147,5	121,8	17,5	21,6	34,1	39,8	6,6	8,2	2,9	0,0	7,4	2,8
Transport	119,5	145,2	11,5	13,6	17,0	14,4	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Omsetning og drift av fast eiendom	2 908,2	2 610,4	54,4	58,7	70,6	147,5	34,8	24,2	12,4	0,7	15,5	10,9
Utvikling byggeprosjekter	233,4	208,6	5,9	4,5	28,4	22,3	4,8	11,3	0,0	0,0	1,6	2,3
Tjenesteytende næringer ellers	580,7	696,7	5,9	3,7	45,8	51,0	13,1	12,7	0,0	0,0	9,8	7,9
Lønnstagerer m.m.	11 891,4	10 931,0	1,9	1,7	1 127,4	1 075,0	50,9	51,9	0,0	0,0	0,9	6,2
Sum utlån kunder nom. verdier 31.12	16 192,1	15 029,8	119,5	122,6	1 410,2	1 525,7	110,6	110,2	16,6	0,7	36,2	30,1
Utlån kredittinstitusjoner	290,8	192,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

*) Før verdiendring på lån til virkelig verdi, påløpte renter og amortiseringer

NOTE 19 Misligholdte, tapsutsatte engasjementer

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Brutto misligholdte engasjement 31-90 dager	13,6	20,2	18,3	28,2
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	87,4	74,8	92,4	82,0
Sum brutto misligholdte engasjement	101,0	95,0	110,7	110,2
Nedskrivninger på misligholdte engasjement	33,1	30,0	33,1	30,0
Netto misligholdte engasjement	67,9	65,1	77,6	80,3
Brutto øvrige tapsutsatte utlån	16,7	0,7	16,7	0,7
Nedskrivninger på øvrige tapsutsatte lån	3,2	0,3	3,2	0,3
Netto øvrige tapsutsatte lån	13,5	0,4	13,5	0,4

Misligholdte engasjementer representerer samlet engasjement til kunder hvor betalingsbetingelsene ikke er overholdt, med mindre forholdet ventes å være forbigående. Engasjementer klassifiseres som misligholdt senest 30 dager etter betalingsforfall.

Tapsutsatte engasjement er samlet utlån og garantier mot kunder med engasjement som ikke er klassifisert som misligholdte, men det etter en vurdering av verdien av sikkerheter og kundens betjeningsevne er sannsynlighetsovervekt for tap.

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån

	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Forfalte utlån 1-30 dager	158,6	271,0	202,1	322,4
Forfalte utlån 31 - 90 dager dager	24,1	8,0	28,8	16,0
Forfalte utlån over 90 dager	17,1	3,7	22,2	10,9
Sum forfalte, men ikke nedskrevne utlån	199,8	282,7	253,1	349,3

NOTE 20 Nedskrivninger på utlån og garantier

(I MILL. KR)

Morbank	2014			2013		
	Utlån	Garantier	Sum	Utlån	Garantier	Sum
Tap utlån og garantier						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2,5	3,5	6,0	11,0	0,0	11,0
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	5,3	0,3	5,6	-2,7	0,0	-2,7
Sum endringer i nedskrivninger	7,8	3,8	11,6	8,2	0,0	8,2
Amortiseringseffekter	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	8,9	0,0	8,9	2,9	0,0	2,9
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1
Sum brutto tap	17,7	3,8	21,5	12,0	0,0	12,0
Inngått på tidligere konstaterte tap	-3,7	0,0	-3,7	-2,4	0,0	-2,4
Sum tap på utlån og garantier	14,0	3,8	17,8	9,7	0,0	9,7
Utvikling nedskrivninger						
Individuelle nedskrivninger 01.01.	30,3	0,0	30,3	19,3	0,0	19,3
Periodens nye nedskrivninger	12,6	3,5	16,1	13,0	0,0	13,0
Reduksjon i nedskrivninger	-5,4	0,0	-5,4	-1,4	0,0	-1,4
Tilbakeføring ved konstatering	-4,8	0,0	-4,8	-0,5	0,0	-0,5
Amortiseringseffekter	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Individuelle nedskrivninger 31.12.	32,7	3,5	36,2	30,3	0,0	30,3
Gruppenedskrivninger 01.01.	19,7	0,2	19,9	22,4	0,2	22,7
Nye nedskrivninger på grupper av utlån	5,3	0,3	5,6	-2,8	0,0	-2,8
Gruppenedskrivninger 31.12.	25,0	0,6	25,5	19,7	0,2	19,9

(I MILL. KR)

NOTE 20

(forts.)

Konsern	2014			2013		
	Utlån	Garantier	Sum	Utlån	Garantier	Sum
Tap utlån og garantier						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2,5	3,5	6,0	11,0	0,0	11,0
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	7,5	0,3	7,8	-2,3	0,0	-2,3
Sum endringer i nedskrivninger	10,0	3,8	13,8	8,7	0,0	8,7
Amortiseringseffekter	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	8,9	0,0	8,9	2,9	0,0	2,9
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	0,2	0,0	9,7	0,1	0,0	0,1
Sum brutto tap	19,9	3,8	23,7	12,5	0,0	12,5
Inngått på tidligere konstaterte tap	-3,7	0,0	-3,7	-2,4	0,0	-2,4
Sum tap på utlån og garantier	16,2	3,8	20,0	10,1	0,0	10,1
Utvikling nedskrivninger						
Individuelle nedskrivninger 01.01.	30,3	0,0	30,3	19,3	0,0	19,3
Periodens nye nedskrivninger	12,6	3,5	16,1	13,0	0,0	13,0
Reduksjon i nedskrivninger	-5,4	0,0	-5,4	-1,4	0,0	-1,4
Tilbakeføring ved konstatering	-4,8	0,0	-4,8	-0,5	0,0	-0,5
Amortiseringseffekter	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Individuelle nedskrivninger 31.12.	32,7	3,5	36,2	30,3	0,0	30,3
Gruppenedskrivninger 01.01.	21,0	0,2	21,3	23,3	0,2	23,5
Nye nedskrivninger på grupper av utlån	7,5	0,3	7,8	-2,3	0,0	-2,3
Gruppenedskrivninger 31.12.	28,5	0,6	29,1	21,0	0,2	21,3

NOTE 21 Maksimal kreditteksponering

Maksimal kredittisiko er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene, inkludert derivater, i balansen. Konsernet har i tillegg kredittisiko knyttet til utenombalanseposter som beskrevet i note 43 (garantier, trekkfasiliteter m.m.)

Tabellen viser maksimal brutto eksponering før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Fordringer mot sentralbanker	58,8	103,2	58,8	103,2
Utlån til kredittinstitusjoner	864,3	628,0	290,8	192,8
Utlån til kunder	10 546,7	9 847,5	16 195,5	15 021,8
Finansielle derivater	22,9	13,3	22,9	13,3
Rentebærende verdipapir	2 952,8	2 973,0	2 937,9	2 892,9
Sum maksimal eksponering for kredittisiko i balansen	14 445,5	13 565,0	19 505,9	18 224,0
Udisponerte ordinære rammekreditter	1 012,4	1 290,3	1 417,3	1 525,7
Lånetilsagn	334,9	224,2	334,9	224,2
Garantier	119,5	122,6	119,5	122,6
Sum maksimal eksponering utenfor balansen	1 466,8	1 412,9	1 871,7	1 648,3
Sum maksimal eksponering for kredittisiko	15 912,2	14 977,9	21 377,6	19 872,3

Risikoreducerende ordninger:

Lån og kreditter gis som hovedregel kun mot betryggende sikkerhet, både på PM og BM. Som sikkerhet skilles det mellom tre hovedtyper pant:

- Pant i fast eiendom (Pantelovens kap. 2)
- Pant i løsøre (Pantelovens kap. 3)
- Andre sikkerheter (Pantelovens kap. 4)

På PM er hovedregelen at lån med pant i fast eiendom ikke skal overstige en belåningsgrad på 85 % av forsvarlig verdigrunnlag (omsetningsverdi/takst), som er i tråd med finansstilsynets anbefaling for forsvarlig utlånspraksis. For andre typer sikkerheter kan belåningsgraden variere. Det stilles uansett krav til løpende vurdering av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

På BM gis det som hovedregel lån og kreditter med pant i fast eiendom på inntil 80 % av forsvarlig verdigrunnlag.

For andre typer sikkerheter vil belåningsgraden variere. Det stilles uansett krav til løpende og forsvarlige vurderinger av sikkerhetenes realisasjonsverdi.

Finansieringsvirksomhetslovens kapittel IV og tilhørende forskrift regulerer i detalj hvilke lån som kan overføres til Fana Sparebank Boligkreditt AS. Dette er lån som benyttes som sikkerhetsmasse til pant for utstedte obligasjoner med fortrinnsrett. Regelverket er strengere enn ved vanlig långivning til bolig, og loven krever også en uavhengig gransker oppnevnt av Finansstilsynet og uavhengig verdipåvurdering av hvert enkelt pant.

Sikkerheter:

Majoriteten av personmarkedsporteføljen er sikret med pant i bolig, og tabellen under viser fordelingen av utlån med pant i bolig, over og under 80 % av forsvarlig verdigrunnlag. Forsvarlig verdigrunnlag på panteobjekten er definert som antatt markeds-/salgsverdi.

	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Lån med sikkerhet i bolig < 80% av forsvarlig verdigrunnlag	6 933,8	6 506,0	12 559,5	11 656,9
Lån med sikkerhet i bolig > 80% av forsvarlig verdigrunnlag	469,6	241,0	491,4	261,2
Øvrige utlån	3 141,2	3 111,7	3 141,2	3 111,7
Sum utlån *)	10 544,6	9 858,6	16 192,1	15 029,8

*) Før verdiendring på lån til virkelig verdi, påløpte renter og amortiseringer

NOTE 21 Sikkerheter innenfor næringslivsengasjementer er mer kompleks enn for personmarkedet, og det hefter noe mer usikkerhet ved estimatene på porteføljenivå, men det inngår i bankens rutiner å hyppig vurdere verdien av sikkerhetsmassen.

(forts.)

Under er en tabell som viser forsiktig antatt realisasjonsverdi på sikkerhetsmassen som er pantsatt for lån og kreditter. Realisasjonsverdiene begrenses oppad til pantobligasjonens pålydende og hensyntar obligasjonens prioriterte rekkefølge. Tallene er på konsernnivå og gir primært en oversikt over fordeling av pantesikkerhetene mellom ulike sikkerhets typer.

	Konsern	
	31.12.14	31.12.13
Sikkerhet i eiendom	19 368	18 349
Sikkerhet i kontanter/verdipapir	189	154
Øvrig sikkerhet	362	515
Sum	19 919	19 019

NOTE 22 Kredittrisiko og risikoklassifisering

(TALL I HELE MILL.)

Kredittrisiko

Kredittrisiko er sannsynlighet for tap som følge av at kundene ikke har evne eller vilje til å oppfylle betalingsforpliktelsene sine overfor banken. Størstedelen av kredittrisikoen kommer fra utlån, kreditter og garantier. Styret setter rammer for banken sin kredittrisiko gjennom årlig evaluering av kreditstrategi og – policy samt bevilgnings- og fullmaktsreglementet. I tillegg har banken kreditt-håndbok, og opplegg for etterlevelseskontroll innenfor kredittområdet.

Kredittrisiko utlån til kredittinstitusjoner

Morbank har gitt en kreditt på 800 MNOK til Fana Sparebank Boligkreditt AS. Kreditten benyttes til kjøp av boliglån med formål å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Kreditten var pr. 31.12.2014 trukket opp med 573 MNOK.

100 MNOK er finansiering til Brage Finans AS. Brage Finans AS er en strategisk samarbeidspartner som banken har eierinteresser i. Resterende saldo på 190 MNOK er likviditetsinnskudd i andre banker uten binding.

Finansielle derivat

Finansielle derivat benyttes til å redusere renterisiko på fastrenteprodukt i utlånsporteføljen og innlån fra markedet. Motpart er store skandinaviske banker.

Kredittrisiko rentebærende verdipapir

Bokført verdi i rentebærende verdipapir representerer maksimal risikoeksponering. Risikotoleransen er nedtegnet i bankens kapitalforvaltningsstrategi. Tabellen under viser fordelingen i ulike aktivaklasser og medfølgende ratingkategori pr. 31.12. (tall i MNOK).

Aktivaklasser og risikogrupper (konsern)	RATING	2014	2013
Bankinnskudd, herunder Norges Bank	n.a.	250	136
Statsobligasjoner og -sertifikater	AAA	314	296
Andre 0%-væktede obligasjoner	AAA	266	175
Kommune, Fylkeskommune	AAA-AA	346	152
OMF, bolig- og næringskreditt	AAA-AA	1143	939
Bank, finans, kredittforetak og industri	AA-BBB	562	540
Bankutstedte ansvarlige lån, fondsobligasjoner og hybridkapital	AA-BB	109	151
Pengemarkedsfond, lav kredittrisiko	AAA-BBB	-	432
Pengemarkedsfond, middels og høy kredittrisiko	BB-CCC	203	200
Påløpte renter		9	6
Sum rentebærende verdipapir		2 953	2 893
Delsum likviditetsforvaltning		3 202	3 029

NOTE 22 Modeller for beregning av kredittrisiko

(forts.)

Banken benytter modeller for å estimere sannsynlighet for mislighold for ulike kunder. Vedlikehold skjer gjennom årlig validering. Innenfor personkundemarkedet er det utviklet en statistisk søknads- og porteføljescoremodell, som predikerer sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av en 12 måneders periode. Søknads-scoremodellen benytter seg av både interne og eksterne data om kunden, og blir benyttet når kunden er i en søknadsprosess i banken. Porteføljescoremodellen benytter utelukkende bankinterne data og beregner en sannsynlighet for mislighold ut fra kunden sin bruk av banken. Risikoklassifisering ved hjelp av porteføljescoremodellen blir gjort månedlig, og blir benyttet i banken sin oppfølging av den enkelte kunde.

Det er også utviklet en modell som beregner sannsynlighet for mislighold innenfor en 12 måneders periode til

banken sine næringslivskunder. Denne modellen er en hybridmodell, som er utviklet dels basert på statistiske analyser av kundegrunnlaget, og dels på kunnskap fra erfarne saksbehandlere i bank. Modellen er satt sammen av variabler som både fanger opp utvikling i kundene sine regnskap, samt bruken av banken. For noen organisasjonsformer, der regnskapsinformasjon ikke blir offentliggjort i søkbare register, benytter banken ekstern scoring for risikoklassifisering. Samtlige av banken sine næringsengasjement blir risikoklassifisert månedlig.

Ved hjelp av disse modellene blir alle banken sine kredit-
engasjement risikoklassifisert i risikoklassene A – K, der A er best og K er misligholdte engasjement. Ut fra dette er engasjementene inndelt i 3 hovedgrupper: lav risiko, middels risiko og høy risiko. (se tabell).

Risikoklassifisering i Fana Sparebank

Risikoklasse		Sannsynlighet for mislighold	
		Fra og med	Til
A	Lav risiko	0,00%	0,10%
B		0,10%	0,25%
C		0,25%	0,50%
D		0,50%	0,75%
E	Middels risiko	0,75%	1,25%
F		1,25%	2,00%
G		2,00%	3,00%
H	Høy risiko	3,00%	5,00%
I		5,00%	8,00%
J		8,00%	100,00%
K		100,00%	

Personmarked

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikoklasse	Brutto utlån*		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle tapsnedskrivninger		Gruppe nedskrivning	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Morbank														
Lav risiko	5 087	4 658	6	7	512	480	0	2	0	0	0	0	2	9
Middels risiko	1 243	1 180	1	1	24	31	1	0	0	0	0	0	2	2
Høy risiko	147	164	0	0	1	1	41	34	0	0	1	4	3	1
Sum 31.12.	6 477	6 002	7	8	536	512	42	37	0	0	1	4	8	11

Konsern

Lav risiko	10 125	9 229	6	7	1 128	1 062	0	2	0	0	0	0	4	9
Middels risiko	1 754	1 691	1	1	35	49	2	0	0	0	0	0	3	2
Høy risiko	200	210	0	0	2	1	49	50	0	0	1	4	4	1
Sum 31.12.	12 079	11 129	7	8	1 166	1 112	51	52	0	0	1	4	12	12

Bedriftsmarked

Brutto utlån, garantier og tap på utlån for hver risikogruppe

Risikoklasse	Brutto utlån*		Garantier		Ubenyttet trekkfasilitet		Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle tapsnedskrivninger		Gruppe nedskrivning	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Morbank														
Lav risiko	2 059	1 866	60	46	159	242	0	1	0	0	0	0	3	2
Middels risiko	1 549	1 362	30	21	66	71	0	0	0	0	0	0	3	2
Høy risiko	460	628	22	47	25	100	59	57	16	1	36	26	11	4
Sum 31.12.	4 068	3 857	112	115	250	413	59	58	16	1	36	26	17	9

Konsern

Lav risiko	2 095	1 890	60	46	153	242	0	1	0	0	0	0	3	2
Middels risiko	1 558	1 379	30	21	66	71	0	0	0	0	0	0	3	2
Høy risiko	460	631	22	47	25	100	59	57	16	1	36	26	11	4
Sum 31.12.	4 113	3 900	112	114	245	413	59	58	16	1	36	26	17	9

*) Før verdiendring på lån til virkelig verdi, påløpte renter og amortiseringer

Kommentar til porteføljens utvikling:

Konsernet har relativt lav kreditrisiko i personmarkedsporteføljen (PM). Det er en svak migrering fra Middels risiko til Lav risiko i løpet av 2014. Andel høy risiko er uendret på 2 % av total portefølje på PM. Lav risiko utgjør 85 % av total portefølje på PM ved utgangen av 2014. Innenfor bedriftsmarked (BM) har det vært en migrering fra risikoklassen høy risiko til middels risiko og lav risiko. Andel engasjement med høy risiko har gått ned fra 19 % i 2013 til 13 % i løpet av 2014. Andel engasjement med lav risiko har økt fra 49 % i 2013 til 51 % i løpet av 2014.

Tap:

Ved utgangen av fjerde kvartal utgjorde Fana Sparebank sine individuelle nedskrivninger 36,3 MNOK, som fordeler seg med 1 MNOK på PM og 35,3 MNOK på BM. PM har hatt en reduksjon på 3,3 MNOK siste år, mens økningen på BM utgjorde 9,3 MNOK. PM hadde inngang på netto tap med 0,7 MNOK i 2014 (kostnad 2,8 MNOK) inklusive en reduksjon i gruppenedskrivninger på 0,5 MNOK. BM hadde netto tap på 20,7 MNOK (7,3 MNOK) inklusive en økning i gruppenedskrivning på utlån og garantier på 11,5 MNOK i løpet av 2014. Økningen i gruppenedskrivning begrunnes i hovedsak med overgang til en ny beregningsmodell, og ikke økning i risikoeksponering.

NOTE 23 Finansielle derivater

(I MILL. KR)

Finansielle derivater er avtaler som inngås for å sikre finansielle verdier i form av rentevilkår og verdi av egenkapitalinstrumenter for bestemte perioder. Det finnes flere typer finansielle derivater, men Fana Sparebank har kun benyttet rentebytteavtaler (swapper) for å sikre banken mot svingninger mellom korte og lange renter i

rentemarkedet. Dette er avtaler som gjøres med andre finansinstitusjoner, der vi bytter kontantstrømmer for et avtalt beløp over en avtalt periode.

Banken har også et derivat knyttet opp til et garantikon-sortium knyttet til Eksportfinans. Derivatet måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle derivatet mor og konsern	31.12.14			31.12.13		
	Nominelle verdier totalt	Positiv markedsverdi ¹⁾	Negativ markedsverdi ¹⁾	Nominelle verdier totalt	Positiv markedsverdi ¹⁾	Negativ markedsverdi ¹⁾
Renterelaterte kontrakter knyttet til utlån						
Renteswapper	879,1		40,1	967,2		23,2
Renterelaterte kontrakter knyttet til verdipapir						
Renteswapper	125,0		18,3			
Renterelaterte kontrakter knyttet til funding						
Renteswapper	300,0	22,1		300,0	12,6	
Derivat, garantikon-sortium Eksportfinans		0,7			0,8	
Sum finansielle derivater	1 304,1	22,8	58,4	1 267,2	13,3	23,2

1) Periodiserte renter på finansielle derivater inngår i verdiene

NOTE 24 Motregning finansielle derivater

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Mot finansielle institusjoner er det inngått standardiserte ISDA-avtaler som gir partene motregningsrett ved eventuell mislighold. Det er i tillegg inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA).

I morbanken foreligger det ved årsslutt ingen avtaler om motregningsrett ved eventuelt mislighold eller inngåtte CSA avtaler.

Konsernet har ingen poster som er nettoført i balansen.

Mor og konsern

Finansielle eiendeler per 31.12.2014

Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	14,8	14,3	0,5
Motpart 2	7,4	7,4	0,0
Sum	22,1	21,6	0,5

Finansielle forpliktelser per 31.12.14

Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	14,3	14,3	0,0
Motpart 2	26,9	7,4	19,5
Motpart 3	17,2	0,0	17,2
Sum	58,4	21,6	36,8

Finansielle eiendeler per 31.12.2013

Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	8,3	6,5	1,7
Motpart 2	4,3	4,3	0,0
Sum	12,6	10,8	1,7

Finansielle forpliktelser per 31.12.13

Motpart	Beløp i balansen	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Motpart 1	6,5	6,5	0,0
Motpart 2	16,6	4,3	12,4
Motpart 3	0,0	0,0	0,0
Sum	23,2	10,8	12,4

NOTE 25 Rentebærende verdipapirer

(I MILL. KR)

På balansetidspunktet er obligasjonene og sertifikatene verdsatt til virkelig verdi på bakgrunn av markedsverdier mottatt fra Verdipapirforetakenes Forbund (VPPF).

Beregningene gjennomføres ved hjelp av godt utprøvde og anerkjente systemer. Utgangspunktet for beregningene er NIBOR rentene i den korte enden og swap-rentene for lån med løpetid over ett år. Risikotillegg samt eventuelt likviditetstillegg fastsettes av VPPF for hvert enkelt lån.

Beholdningen består også av obligasjoner med fortrinnsrett utstedet av Fana Sparebank Boligkreditt AS. I 2013 ble bankens holde til forfall portefølje oppløst i forbindelse med innfrielse av bytteordningen.

Virkelig verdi for pengemarkedsfondene er basert på kvoterte priser i et aktivt marked.

Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	Risiko vekt	Pålydende 31.12.14	Morbank		Konsern	
			31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Stat og statsgaranterte	0	575,0	580,2	471,6	590,2	471,6
Kommuner og fylkeskommuner	20	345,0	345,7	152,4	345,7	152,4
Sum utstedt av det offentlige		910,0	925,8	624,0	935,8	624,0
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre						
Særskilt sikre obligasjoner	10	1142,0	1143,4	1019,3	1118,6	939,3
Finansforetak	20	400,0	405,2	454,9	405,2	454,9
Finansforetak	50	154,0	156,6	24,8	156,6	24,8
Øvrige	100	106,5	109,4	211,5	109,4	211,5
Sum utstedt av andre		1792,5	1814,6	1710,5	1789,8	1630,5
Sum obligasjoner og sertifikater		2 702,5	2 740,5	2 334,5	2 725,6	2 254,5
Pengemarkedsfond						
Pengemarkedsfond 20% vektet	20		-	278,4	-	278,4
Pengemarkedsfond 100% vektet	100		202,8	354,0	202,8	354,0
Sum pengemarkedsfond			202,8	632,4	202,8	632,4
Påløpte renter			9,5	6,0	9,4	5,9
Sum rentebærende verdipapir			2 952,8	2 973,0	2 937,9	2 892,9
Porteføljeinndeling av sertifikater og obligasjoner						
Morbank			Ansk. kost	Balanseverdi	Andel børs	Effektiv rente ¹⁾
Klassifisert holde til forfall			-	-		
Klassifisert til virkelig verdi over resultat ved første gangs balanseføring			2 720,2	2 740,5	75,3 %	2,93 %
Sum			2 720,2	2 740,5	75,3 %	2,93 %
Konsern						
Klassifisert til virkelig verdi over resultat ved første gangs balanseføring			2 705,2	2 725,6	75,2 %	2,95 %
Sum			2 705,2	2 725,6	75,2 %	2,95 %

¹⁾ Effektiv rente inneholder renteinntekter, realisert og urealisert gevinst

NOTE 26 Aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttede selskap, morbank

(I MILL. KR)

For regnskapsprinsipper og vurderinger henvises til note 1 og 2.

Klassifisering av aksjer, andeler og egenkapitalbevis

Aksjer trading	31.12.14	31.12.13
Børsnoterte	9,6	15,3
Unoterte	0,0	0,0
Fondsandeler	0,0	0,0
Sum trading	9,6	15,3
Klassifisert til virkelig verdi over resultat ved førstegangs balanseføring		
Børsnoterte	0,0	0,0
Unoterte	0,0	0,0
Fondsandeler	17,3	15,7
Sum klassifisert til virkelig verdi	17,3	15,7
Aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg		
Børsnoterte	0,0	0,0
Unoterte	289,1	274,9
Fondsandeler	0,0	0,0
Sum klassifisert som tilgjengelig for salg	289,1	274,9
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	316,0	305,9

Spesifikasjon over investeringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis pr 31.12.2014

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis holdt for trading

Selskapets navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balanseført verdi	Markedsverdi
DNB ASA	16 288	8 000	0,00 %	0,9	0,9
Helgeland Sparebank Egenkapitalb.	187	8 400	0,00 %	0,5	0,5
Oslo Børs VPS Holding ASA	86	10 000	0,00 %	0,8	0,8
Sandnes Sparebank Egenkapitalbevis	711	7 005	0,01 %	0,7	0,7
Sparebank1 Buskerud-Vestfold Egenk	280	6 247	0,01 %	0,3	0,3
Sparebanken Vest Egenkapitalbevis	794	98 171	0,01 %	5,0	5,0
Sparebanken Øst Egenkapitalbevis	207	30 000	0,00 %	1,5	1,5
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis holdt for trading				9,6	9,6

Noter til regnskapet

NOTE 26

(forts.)

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet

Selskapets navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balansført verdi
Eika Europa		1 490		1,9
Holberg Norden		11 312		3,0
Pareto Aktiv		1 009		4,8
Skagen Global		3 191		4,0
Skagen Kon-Tiki		5 102		3,5
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet				17,3

Aksjer tilgjengelig for salg

Selskapets navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balansført verdi
Bank Asept AS	500	380	0,04 %	0,2
Bankenes ID-tjeneste AS	100	6 700	6,70 %	0,0
Borea Kreditt AS	6	50 000	0,86 %	0,8
Bankid Norge AS	5	190	0,38 %	0,3
Brage Finans AS	50	7 500 000	15,00 %	66,0
Eiendoms kreditt	307	307 270	10,00 %	34,4
Eksportfinans	2 771	943	0,36 %	14,3
Frende Holding AS	676	745 841	11,03 %	168,0
Kredittforeningen for sparebanker	50	920	1,84 %	0,9
Nordito Property AS	254	14 270	0,14 %	0,1
Norne Eierselskap AS	46	17 867 955	10,00 %	3,4
Novel Diagnostics ASA	0	200	0,06 %	0,0
Sarsia Innovation	24	167	0,17 %	0,0
Spama	3	500	1,58 %	0,7
Sum aksjer tilgjengelig for salg				289,1
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis				316,0
Andeler i tilknyttet selskap				
K/S A/S Nye Rosendahl Industrier			23,75 %	0,9
Sum aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttet selskap				316,9

NOTE 27 Aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttede selskap, konsern

(I MILL. KR)

For regnskapsprinsipper og vurderinger henvises til note 1 og 2.

Klassifisering av aksjer, andeler og egenkapitalbevis

Aksjer trading	31.12.14	31.12.13
Børsnoterte	9,6	15,3
Unoterte	0,0	0,0
Fondsandeler	0,0	0,0
Sum trading	9,6	15,3
Klassifisert til virkelig verdi over resultat ved førstegangs balanseføring		
Børsnoterte	0,0	0,0
Unoterte	0,0	0,0
Fondsandeler	17,3	15,7
Sum klassifisert til virkelig verdi	17,3	15,7
Aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg		
Børsnoterte	0,0	0,0
Unoterte	289,1	274,9
Fondsandeler	0,0	0,0
Sum klassifisert som tilgjengelig for salg	289,1	274,9
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	316,0	305,9

Spesifikasjon over investeringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis pr 31.12.2014

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis holdt for trading

Selskaps navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balanseført verdi	Markedsverdi
DnB ASA	16 288	8 000	0,00 %	0,9	0,9
Helgeland Sparebank Egenkapitalb.	187	8 400	0,00 %	0,5	0,5
Oslo Børs VPS Holding ASA	86	10 000	0,00 %	0,8	0,8
Sandnes Sparebank Egenkapitalbevis	711	7 005	0,01 %	0,7	0,7
Sparebank1 Buskerud-Vestfold Egenk	280	6 247	0,01 %	0,3	0,3
Sparebanken Vest Egenkapitalbevis	794	98 171	0,01 %	5,0	5,0
Sparebanken Øst Egenkapitalbevis	207	30 000	0,00 %	1,5	1,5
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis holdt for trading				9,6	9,6

Noter til regnskapet

NOTE 27

(forts.)

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet

Selskaps navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balanseført verdi	Markedsverdi
Eika Europa		1 490		1,9	1,9
Holberg Norden		11 312		3,0	3,0
Pareto Aktiv		1 009		4,8	4,8
Skagen Global		3 191		4,0	4,0
Skagen Kon-Tiki		5 102		3,5	3,5
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet				17,3	17,3

Aksjer tilgjengelig for salg

Selskaps navn	Aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i %	Balanseført verdi	Markedsverdi
Bank Asept AS	500	380	0,04 %	0,2	0,2
Bankenes ID-tjeneste AS	100	6 700	6,70 %	0,0	0,0
Borea Kreditt AS	6	50 000	0,86 %	0,8	0,8
Bankid Norge AS	5	190	0,38 %	0,3	0,3
Brage Finans AS	50	7 500 000	15,00 %	66,0	66,0
Eiendomskreditt	307	307 270	10,00 %	34,4	34,4
Eksportfinans	2 771	943	0,36 %	14,3	14,3
Frende Holding AS	676	745 841	11,03 %	168,0	168,0
Kredittforeningen for sparebanker	50	920	1,84 %	0,9	0,9
Nordito Property AS	254	14 270	0,14 %	0,1	0,1
Norne Eierselskap AS	46	17 867 955	10,00 %	3,4	3,4
Novel Diagnostics ASA	0	200	0,06 %	0,0	0,0
Sarsia Innovation	24	167	0,17 %	0,0	0,0
Spama	3	500	1,58 %	0,7	0,7
Sum aksjer tilgjengelig for salg				289,1	289,1
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis				316,0	316,0
Andeler i tilknyttet selskap					
K/S A/S Nye Rosendahl Industrier			23,75 %	0,9	0,9
Sum aksjer, andeler, egenkapitalbevis og tilknyttet selskap				316,9	316,9

NOTE 28 Datterselskap

(I HELE MILL. KR)

	Forretningskontor	Eierandel	Andel av stemmeberettiget kapital	Adresse
Fana Sparebank Boligkreditt AS	Nesttun	100 %	100 %	Pb.10 Nesttun
Fana Sparebank Eiendom AS	Nesttun	100 %	100 %	Pb.10 Nesttun
Fana Sparebank Regnskap AS	Midtun	100 %	100 %	Pb.125 Midtun
Fana Sparedata AS	Nesttun	100 %	100 %	Pb.10 Nesttun
AS Kinobygg	Nesttun	87 %	87 %	Pb.10 Nesttun

Verdi konsoliderte datterselskaper

	Aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Kostpris /bokf. verdi	Resultat e/skatt	Andel egenkap. i MNOK 31.12.14
Fana Sparebank Boligkreditt AS	240	150 000	1 600	254,3	56,2	392,5
Fana Sparebank Eiendom AS	6	5 758	1 000	5,8	3,4	7,7
Fana Sparebank Regnskap AS	1	500	1 000	1,9	-0,1	1,3
Fana Sparedata AS	1	500	1 000	0,5	0,4	1,2
AS Kinobygg	0	166	600	0,6	2,0	8,9
Sum eierinteresser i datterselskaper				263,0	62,0	411,6

NOTE 29 Immateriell eiendeler

(I MILL. KR)

	Morbank			Konsern		
	Programvare og lisenser	Øvrige immaterielle eiendeler	Sum	Programvare og lisenser	Øvrige immaterielle eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 1.1.2013	33,3	-	33,3	33,7	1,2	35,0
Tilgang i året	1,9	-	1,9	2,1	-	2,1
Avgang i året til ansk. kost.	-	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost pr. 31.12.2013	35,2	-	35,2	35,8	1,2	37,1
Akk. av- og nedskrivninger	22,3	-	22,3	22,5	1,2	23,8
Bokført verdi pr. 31.12.2013	13,0	-	13,0	13,3	0,0	13,3
	-	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost 1.1.2014	35,2	-	35,2	35,8	1,2	37,1
Tilgang i året	10,7	-	10,7	12,2	-	12,2
Avgang i året til ansk. kost.	11,4	-	11,4	11,7	-	11,7
Anskaffelseskost pr. 31.12.2014	34,5	-	34,5	36,4	1,2	37,6
Akk. av- og nedskrivninger	17,2	-	17,2	17,5	1,2	18,7
Bokført verdi pr. 31.12.2014	17,3	-	17,3	18,9	0,0	18,9
	-	-	-	-	-	-
Ordinære avskrivninger i år	6,3	-	6,3	6,6	-	6,6

Programvare og lisenser har en regnskapsmessig lineær avskrivning fra 3 år til 5 år.

NOTE 30 Varige driftsmidler

(I MILL. KR)

	Morbank				Konsern			
	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger	Investerings-eiendom	Sum	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger	Investerings-eiendom	Sum
Anskaffelseskost 1.1.2013	41,5	86,1	10,1	137,7	49,0	88,1	9,9	147,0
Tilgang i året	1,5	0,8	0,0	2,3	1,6	0,8	0,0	2,4
Avgang i året til ansk. kost.	0,5	0,4	10,1	11,0	0,5	0,4	9,9	10,8
Anskaffelseskost pr. 31.12.2013	42,5	86,5	0,0	129,1	50,1	88,6	0,0	138,6
Akk. av- og nedskrivninger	35,8	17,6	0,0	53,4	42,4	17,6	0,0	60,3
Bokført verdi pr. 31.12.2013	6,7	69,0	0,0	75,7	7,6	71,0	0,0	78,3
Anskaffelseskost 1.1.2014	42,5	86,5	0,0	129,1	50,1	88,6	0,0	138,6
Tilgang i året	2,7	1,2		3,9	3,0	1,2		4,1
Avgang i året til ansk. kost.	31,7			31,7	31,7	0,0	0,0	31,7
Anskaffelseskost pr. 31.12.2014	13,5	87,7	0,0	101,2	21,3	89,7	0,0	111,1
Akk. av- og nedskrivninger	8,0	20,3	0,0	28,3	15,3	20,3	0,0	35,6
Bokført verdi pr. 31.12.2014	5,5	67,4	0,0	72,9	6,0	69,4	0,0	75,4
Ordinære avskrivninger i år	3,3	2,8	0,0	6,0	3,6	2,8	0,0	6,4
Regnskapsmessige lineær avskrivning	10-33 %	2-10 %	2-10 %		10-33 %	2-10 %	2-10 %	

Ordinære avskrivninger inneholder 677 tusen i avskrivning på påkostning leide lokaler.

Avskrivning på påkostning leide lokaler blir bokført sammen med leiekostnader under andre driftskostnader,

mens påkostningen er balanseført. Avgang i året knyttes til utrangering av driftsmidler.

Tap ved salg av andre driftsmiddel utgjør 16 tusen.

Ordinære avskrivninger i resultatregnskapet

Avskrivning immaterielle eiendeler (note 28)	6,3	6,6
Avskrivning varige driftsmidler	6,0	6,3
Sum avskrivning	12,3	12,9
Herav avskr. påkostn. leide lokaler - ført andre driftskostn. (note 10)	0,7	0,7
Ordinære avskrivninger	11,6	12,2

NOTE 31 Gjeld

(I MILL. KR)

Gjeld til kredittinstitusjoner	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	141,0	78,2	111,4	50,9
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	263,0	211,9	263,0	210,4
Sum lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	404,0	290,1	374,4	261,3
Innskudd				
Vurdert til amortisert kost	9 249,5	8 654,0	9 236,0	8 649,0
Vurdert til virkelig verdi	449,5	513,9	449,5	513,9
Sum innskudd	9 699,0	9 167,9	9 685,5	9 162,9
Innskudd vurdert til virkelig verdi				
Balanse verdi 01.01.	513,9	929,8	513,9	929,8
Netto tilgang/avgang	-64,6	-415,1	-64,6	-415,1
Verdijustering over resultat	0,2	-0,8	0,2	-0,8
Balanse verdi 31.12.	449,5	513,9	449,5	513,9
Pålydende verdi av innskudd vurdert til virkelig	449,1	513,7	449,1	513,7
Balanseført virkelig verdiendring	0,4	0,2	0,4	0,2
Balanse verdi 31.12	449,5	513,9	449,5	513,9
Virkelig verdivurdering spesifisert				
Balanse verdi 01.01.	0,2	1,0	0,2	1,0
Årets verdijustering rente	0,1	-0,9	0,1	-0,9
Årets verdijustering kredittspread	0,1	0,1	0,1	0,1
Balanse verdi 31.12.	0,4	0,2	0,4	0,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				
Sertifikater og obligasjoner med flytende rente vurdert til amortisert kost	2 752,1	2 853,8	7 428,5	7 184,1
Obligasjoner med fast rente vurdert til virkelig verdi	327,6	315,8	327,6	315,8
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 079,8	3 169,6	7 756,1	7 499,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer vurdert til virkelig verdi				
Balanse verdi 01.01.	315,8	414,9	315,8	414,9
Netto tilgang/avgang	0,0	-100,9	0,0	-100,9
Verdijustering over resultat	11,9	1,7	11,9	1,7
Balanse verdi 31.12.	327,6	315,8	327,6	315,8

Kredittspread er differansen mellom beregnet markedsverdi med kredittspread på balansetidspunktet og beregnet markedsverdi med opprinnelig spread på kjøpstidspunktet.

Noter til regnskapet

NOTE 31

(forts.)

Verdijustering	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Balanse verdi 01.01	6,2	4,5	6,2	4,5
Årets verdijustering rente	15,4	-0,4	15,4	-0,4
Årets verdijustering kredittspread	-3,5	2,1	-3,5	2,1
Balanse verdi 31.12.	18,1	6,2	18,1	6,2
Verdijustering spesifisert				
Verdijustering rente	21,6	4,1	21,6	4,1
Verdijustering kredittspread	-3,5	2,2	-3,5	2,2
Balanse verdi 31.12.	18,1	6,2	18,1	6,2

Forfallstidspunkt for gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (nominelle verdier)

Sertifikat og obligasjonsgjeld	Morbank	Konsern
2015	490	1 255
2016	1 150	1 550
2017	900	1 400
2018	300	1 300
2019	200	1 200
2020		1 000
Sum sertifikat og obligasjonsgjeld	3 040	7 705
Ansvarlig lån		
2023	200	200
Fondsobligasjon		
Evigvarende	200	200
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (nominelle verdier)	3 440	8 105

NOTE 32

Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	2014	2013	2014	2013
Påløpte feriepenge og arb.giver.avg.	8,6	10,1	11,7	11,4
Påløpte kostnader og offentlige avg.	8,8	6,8	10,9	10,6
Avsatt formueskatt	3,5	3,3	3,5	3,3
Sum påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	20,9	20,2	26,1	25,3

NOTE 33 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

(I HELE 1000 KR)

Fana Sparebank er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Bankens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne loven.

Fana Sparebank har en kollektiv ytelsesbasert pensjonsforsikring i Storebrand forsikring. Ordningen ble lukket 01.01.06 og er gjeldende for dem som er ansatt før dette tidspunkt. Ordningen skal gi en pensjonsytelse på tilnærmet 70 prosent av sluttlønn, maksimert til 12G, gitt dagens folketrygd. Beregningen omfatter 65 ansatte og 38 pensjonister pr utgangen av 2014.

Ansatte tiltrådt i banken etter 01.01.2006 blir tilsluttet bankens innskuddsbaserte pensjonsordning. Banken avsetter maksimalt i henhold til denne avtalen. Tilskudd til bankens innskuddsbaserte pensjonsordning kostnadsføres ved innbetaling. (Kostnaden er spesifisert under)

Banken har også pensjonsforpliktelser utover den kollektive ordningen. Dette er knyttet til avtalefestet førtidspensjonering (AFP). I 2014 har det vært 1 person knyttet til ordningen. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkning fra 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser i den nye ordningen (AFP-tilskuddsloven av 19.02.10). Den nye ordningen

anses å være en ytelsesbasert ordning, men da det ikke foreligger et pålitelig grunnlag for måling og allokering blir ordningen regnskapsført inntil videre som en innskuddspensjon.

I tillegg har banken en ordning som sikrer opptjening av alderspensjon fra 67 år for lønn utover 12 G. Ordningen skal sikre en ytelse på 70 % av pensjonsgrunnlaget. Beregningen omfatter 5 ansatte og 1 pensjonist pr utgangen av 2014. Ordningen skal dekkes over driften.

Administrerende banksjef har rett og plikt til å fratrukke med førtidspensjon ved fylte 62 år. Det foreligger egen avtale overfor administrerende banksjef om tidligpensjon fra 62 til 67 år og tilleggspensjon fra 67 år. Avtalen skal dekkes over driften. Årlig tilskudd utgjør 1,4 MNOK.

Pensjonsberegningene for den kollektive ytelsesbasert ordningen er foretatt av aktuar. Beregningene er basert på en rekke økonomiske og aktuarielle forutsetninger. Ved beregningen av de fremtidige pensjonsplikter er følgende forutsetninger lagt til grunn både for sikrede og usikrede forpliktelser (AFP):

	2014	2013
Diskonteringsrenter	2,30 %	3,90 %
Forventet avkastning av midlene	2,30 %	3,90 %
Lønnsregulering	2,50 %	3,50 %
Forventet utvikling i grunnbeløpet til folketrygden G	2,50 %	3,50 %
Årlig regulering av pensjonene	1,20 %	1,60 %
Kalkulert bruk av AFP-ordningen	30 %	30 %
Tariff	K2013	K2013

Diskonteringsrenten baserer seg på markedsrenten for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) da det antas at markedet for disse obligasjonene er tilstrekkelig dypt.

Plassering av pensjonsmidler

Sist tilgjengelig informasjon:	SEPT. 14	DES. 13
Aksjer	12,3 %	13,2 %
Obligasjoner	53,3 %	57,8 %
Eiendom	9,2 %	11,4 %
Pengemarked	22,4 %	14,5 %
Annet	2,8 %	3,1 %
Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	3,9 %	3,3 %

Noter til regnskapet

NOTE 33

(forts.)

Morbank

	2014				2013			
	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum
1. Pensjonskostnader								
Årets pensjonsopptjening	4,0	0,0	0,7	4,7	3,4	0,0	1,0	4,5
Netto rentekostnad / - inntekt	1,1	0,0	0,3	1,5	0,4	0,0	0,2	0,6
Administrasjonskostnader	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
Arbeidsgiveravgift	0,7	0,0	0,1	0,9	0,5	0,0	0,2	0,7
Pensjonskostnad	6,0	0,0	1,2	7,2	4,4	0,0	1,4	5,9
2. Pensjonsforpliktelser								
Pensjonsforpliktelse 01.01.	134,9	0,2	8,5	143,6	106,9	0,3	6,6	113,8
Årets pensjonsopptjening	4,0	0,0	0,7	4,7	3,4	0,0	1,0	4,5
Rentekostnad	5,2	0,0	0,3	5,5	4,0	0,0	0,2	4,2
Estimatendringer og avvik	27,1	0,0	2,2	29,2	22,6	0,0	2,5	25,2
Pensjonsutbetalinger	-2,6	-0,2	0,0	-2,8	-2,0	-0,2	-1,9	-4,1
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	168,6	0,0	11,7	180,3	134,9	0,2	8,5	143,6
3. Pensjonsmidler								
Pensjonsmidler 01.01	103,4	0,0	0,0	103,4	89,5	0,0	0,0	89,5
Avkastning på midlene	4,1	0,0	0,0	4,1	3,6	0,0	0,0	3,6
Estimatendringer og avvik	0,6	0,0	0,0	0,6	5,7	0,0	0,0	5,7
Innbetalinger av midler	7,0	0,0	0,0	7,0	7,0	0,0	0,0	7,0
Administrasjonskostnader	-1,2	0,0	0,0	-1,2	-0,3	0,0	0,0	-0,3
Pensjonsutbetalinger	-2,6	0,0	0,0	-2,6	-2,0	0,0	0,0	-2,0
Pensjonsmidler 31.12.	111,4	0,0	0,0	111,4	103,4	0,0	0,0	103,4
4. Netto pensjonsmidler/forpliktelse								
Brutto pensjonsplikter	168,6	0,0	11,7	180,3	134,9	0,2	8,5	143,6
Pensjonsmidler til markedsverdi	111,4	0,0	0,0	111,4	103,4	0,0	0,0	103,4
Netto pensjonsforpliktelse	57,2	0,0	11,7	68,9	31,5	0,2	8,5	40,2
Arbeidsgiveravgift	8,1	0,0	1,6	9,7	4,4	0,0	1,2	5,7
Netto pensjonsmidler (-)/forpliktelse (+)	65,3	0,0	13,3	78,6	35,9	0,2	9,7	45,8
5. Avstemming netto pensjonsforpliktelse								
Pensjonsforpliktelse 01.01	35,9	0,2	9,7	45,8	19,8	0,4	7,5	27,7
Pensjonskostnad	6,0	0,0	1,2	7,2	4,4	0,0	1,4	5,9
Innbetalt til premiefondet inkl arb.g.avg.	8,0	0,2	0,0	8,2	8,0	0,2	2,1	10,3
Estimatavvik over totalresultatet	31,4	0,0	2,5	33,8	19,6	0,0	2,9	22,6
Pensjonsforpliktelse 31.12	65,3	0,0	13,3	78,6	35,9	0,2	9,7	45,8

NOTE 33

(forts.)

6. Avstemming pensjonskostnad resultatregnskapet:	2014	2013
Forskjellen mellom Netto pensjonsforpl. IB og UB	32,8	18,1
Innbetalt til premiefondet/premie inkl arb.g.avg.	8,2	10,3
Estimatavvik over totalresultatet	33,8	22,6
Pensjonskostnad aktuarberegning	7,1	5,9
Kostnad ytelses pensjon	7,1	5,9
Arbeidsgiveravgift (annen kostnad)	-1,0	-1,3
Netto rentekostnad ytelse (finanskostnad)	-1,5	-0,6
Avvik mellom pensjonsutbetaling aktuarber. og reell utbet.	0,0	0,0
Pensjon over drift	1,2	
Ordinært til innskuddspensjon	1,8	1,5
Ordinært til fellesordningen	1,0	0,9
Totale pensjonskostnader i resultatregnskapet (note 9)	8,7	6,4

Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte ordningen i 2014 utgjør 7 millioner for morbank.

Konsern

1. Pensjonskostnader	2014				2013			
	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum
Årets pensjonsopptjening	4,1	0,0	0,7	4,8	3,5	0,0	1,0	4,5
Netto rentekostnad / - inntekt	1,1	0,0	0,3	1,5	0,4	0,0	0,2	0,6
Administrasjonskostnader	0,2	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1
Arbeidsgiveravgift	0,7	0,0	0,1	0,9	0,5	0,0	0,2	0,7
Pensjonskostnad	6,2	0,0	1,2	7,4	4,5	0,0	1,4	6,0
2. Pensjonsforpliktelser	2014				2013			
Pensjonsforpliktelse 01.01	136,3	0,5	8,5	145,3	107,8	0,8	6,6	115,2
Årets pensjonsopptjening	4,1	0,0	0,7	4,8	3,5	0,0	1,0	4,5
Rentekostnad	5,3	0,0	0,3	5,6	4,1	0,0	0,2	4,3
Estimatendringer og avvik	27,4	0,0	2,2	29,5	22,9	0,0	2,5	25,5
Pensjonsutbetalinger	-2,6	-0,3	0,0	-3,0	-2,0	-0,4	-1,9	-4,3
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	170,4	0,2	11,7	182,2	136,3	0,5	8,5	145,3
3. Pensjonsmidler	2014				2013			
Pensjonsmidler 01.01	104,7	0,0	0,0	104,7	90,4	0,0	0,0	90,4
Avkastning på midlene	4,1	0,0	0,0	4,1	3,7	0,0	0,0	3,7
Estimatendringer og avvik	0,6	0,0	0,0	0,6	5,9	0,0	0,0	5,9
Innbetalinger av midler	7,0	0,0	0,0	7,0	7,1	0,0	0,0	7,1
Administrasjonskostnader	-1,2	0,0	0,0	-1,2	-0,3	0,0	0,0	-0,3
Pensjonsutbetalinger	-2,6	0,0	0,0	-2,6	-2,0	0,0	0,0	-2,0
Pensjonsmidler 31.12.	112,7	0,0	0,0	112,7	104,7	0,0	0,0	104,7

Noter til regnskapet

NOTE 33

(forts.)

4. Netto pensjonsmidler/ forpliktelse	2014				2013			
	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum	Ordinær	AFP	12G ordning	Sum
Brutto pensjonsplikter	170,4	0,2	11,7	182,2	136,3	0,5	8,5	145,3
Pensjonsmidler til markedsverdi	112,7	0,0	0,0	112,7	104,7	0,0	0,0	104,7
Netto pensjonsforpliktelse (overfinansiering -)	57,8	0,2	11,7	69,6	31,6	0,5	8,5	40,6
Arbeidsgiveravgift	8,1	0,0	1,6	9,8	4,5	0,1	1,2	5,7
Netto pensjonsmidler (-) /forpliktelse (+)	65,9	0,2	13,3	79,4	36,1	0,6	9,7	46,3
5. Avstemming pensjonsforpliktelse								
Pensjonsforpliktelse 01.01	36,1	0,6	9,7	46,3	19,9	0,9	7,5	28,3
Pensjonskostnad	6,2	0,0	1,2	7,4	4,5	0,0	1,4	6,0
Innbetalt til premiefondet inkl arb.g.avg.	7,7	0,4	0,0	8,1	8,1	0,4	2,1	10,6
Estimatavvik over totalresultatet	31,4	0,0	2,5	33,8	19,6	0,1	2,9	22,6
Pensjonsforpliktelse 31.12	65,9	0,2	13,3	79,4	36,0	0,6	9,7	46,3

Pensjonskostnad i resultatregnskapet:

Forskjellen mellom Netto pensjonsforpl. IB og UB	33,1	18,0
Innbetalt til premiefondet/premie inkl arb.g.avg.	8,1	10,6
Estimatavvik over totalresultatet	33,8	22,6
Pensjonskostnad aktuarberegning	7,3	6,0
Kostnad ytelses pensjon	7,3	6,0
Arbeidsgiveravgift (annen kostnad)	-1,0	-1,3
Netto rentekostnad ytelse (finanskostnad)	-1,5	-0,6
Pensjon over driften	1,2	
Ordinært til innskuddspensjon	3,4	3,4
Ordinært til fellesordningen	1,4	1,3
Totale pensjonskostnader i resultatregnskapet (note 9)	10,8	8,8

Historisk utvikling i pensjonsforpliktelsen

	31.12.14	31.12.13	31.12.12	31.12.11	31.12.10
Brutto pensjonsforpliktelse ytelsesordning ¹⁾	192,1	151,0	118,7	142,6	114,2
Brutto pensjonsmidler	-112,7	-104,7	-90,4	-84,2	-79,4
Ikke regnskapsførte forpliktelser (estimatavvik)	0,0	0,0	0,0	-45,9	-20,4
Netto pensjonsforpliktelser ytelsesordning	79,4	46,3	28,3	12,5	14,5
Brutto pensjonsforpliktelse administrerende banksjef	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto balanseført pensjonsforpliktelse	80,6	46,3	28,3	12,5	14,5

1) Brutto pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift

NOTE 33 Sensitivitet pensjon

(forts.)

Tabellen under viser hvordan brutto pensjonsforpliktelse prosentvis vil endres ved 0,5% endring (+/-) i forutsetningene, forutsatt at andre parametre er konstante. Beregningen er foretatt for morbank.

Brutto pensjonsforpliktelse PBO (endring i %)

	Diskonterings- rente	Lønnsvekst	Regulering av opptjent pensjon i folketrygden	Pensjons- regulering
Basisforutsetninger	2,30 %	2,50 %	2,50 %	1,20 %
PBO med basisforutsetningene	0 %	0 %	0 %	0 %
Økning med 0,5%-poeng (eks. diskont. fra 2,3 til 2,8 %)	-9 %	5 %	-1,8%	7 %
Reduksjon med 0,5 %-poeng	11 %	-5 %	1,9 %	-6 %

Pensjonskostnader (endring i %)

	Diskonterings- rente	Lønnsvekst	Regulering av opptjent pensjon i folketrygden	Pensjons- regulering
Basisforutsetninger	2,30 %	2,50 %	2,50 %	1,20 %
Pensjonskostnad (brutto) med basisforutsetningene	0 %	0 %	0 %	0 %
Økning med 0,5%-poeng (eks. diskont. fra 2,3 til 2,8 %)	-2,2 %	7 %	2,4 %	8 %
Reduksjon med 0,5 %-poeng	2,0 %	7 %	2,5 %	-7 %

Risikovurdering

En reduksjon i faktisk avkastning på pensjonsmidlene vil medføre økt forpliktelse for selskapet, da avkastning på midlene ikke er tilstrekkelig for å innfri forpliktelsen.

Konsernets pensjonsforpliktelse har risiko knyttet til både inflasjon og lønnsutvikling, selv om lønnsutvikling er nært knyttet til inflasjonen. Høyere inflasjon og lønnsutvikling enn hva som er lagt til grunn i pensjonsberegningene, medfører økt forpliktelse for konsernet.

Gjennom ytelsesbaserte ordninger er konsernet påvirket av en rekke risikoer som følge av usikkerhet i forutsetninger og fremtidig utvikling.

Konsernet har påtatt seg en forpliktelse til å utbetale pensjon livet ut for ansatte som inngår i ytelsesordningen.

Således vil en økning i forventet levealder blant medlemsmassen medføre en økt forpliktelse for selskapet.

Gjennomsnitt gjennværende opptjeningsstid i ordningen er 11 år, mens vektet gjennomsnittlig durasjon på konsernets pensjonsforpliktelse per 31.12.2014 er 29 år.

Pensjonsforpliktelsen har følgende forventede forfallsstruktur:

	Ordinær	12G ordning	Totalt	i %
Under 1 år	3,1	5,2	8,4	5 %
1 - 2 år	3,3	3,0	6,3	3 %
2 - 3 år	3,6	1,5	5,0	3 %
3 - 4 år	3,9	0,0	3,9	2 %
Mer enn 5 år	154,7	2,0	156,7	87 %
Totalt	168,6	11,7	180,3	100 %

NOTE 34 Avsetninger og pensjonsforpliktelser

(I MILL. KR)

	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Pensjonsforpliktelse	79,8	45,8	80,1	46,3
Tapsavsetning garantier	4,1	0,2	4,1	0,2
Sum avsetninger og pensjonsforpliktelser	83,9	46,0	84,2	46,5

NOTE 35 Kapitaldekning

(MNOK)

	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Sparebankenes fond	1 310,1	1 271,9	1 310,1	1 271,9
Gavefond	5,9	3,2	5,9	3,2
Fond for urealiserte gevinster	81,5	82,1	81,5	82,1
Annen egenkapital			151,7	94,3
Urealiserte verdiendringer vp tilgj.for salg	-68,9	-69,5	-68,9	-69,5
Sum fond og lignende som inngår i kjernekapitalen	1 328,6	1 287,7	1 480,3	1 382,0
Fradrag i kjernekapital				
Basel III - Verdijustering for krav om forsvarlig verdifasts.	-4,5		-4,5	
Immatrielle eiendeler/utsatt skattefordel	-12,6	-13,0	-13,8	-13,3
Utsatt skattefordel	-5,7		-10,6	
50 % fradrag av bokførte verdier i andre finansinstitusjoner		-109,8		-109,8
Basel III - Finansfradrag - uvesentlige eierandeler	-3,4		-2,5	
Basel III - Finansfradrag - vesentlige eierandeler	-90,7		-70,6	
Sum fradrag i kjernekapital	-116,9	-122,8	-102,0	-123,1
Sum netto kjernekapital/ren kjernekapital	1 211,7	1 164,9	1 378,3	1 258,9
Annen kjernekapital				
fondsobligasjoner	199,2	0,0	199,2	0,0
Basel III - Finansfradrag - uvesentlige eierandeler	-28,2		-20,2	
Sum annen kjernekapital	171,0	0,0	179,0	0,0
Sum kjernekapital	1 382,7	1 164,9	1 557,3	1 258,9
Tilleggskapital				
45 % av urealisert gevinst vp tilgj.for salg		37,0		37,0
Ansvarlig lånekapital	199,5	199,5	199,5	199,5
50 % fradrag av bokførte verdier i andre finansinstitusjoner		-109,8		-109,8
Basel III - 36 % av urealiserte gevinster vp tilgj.for salg	24,8		24,8	
Basel III - Finansfradrag - uvesentlige eierandeler	-21,4		-15,3	
Sum netto tilleggskapital	202,8	126,6	208,9	126,6
Sum netto ansvarlig kapital	1 585,5	1 291,5	1 766,2	1 385,5
Risikovektet volum	8 391,9	7 800,9	10 376,7	9 523,9
Samlet minimumskrav til ansvarlig kapital	1 132,9	975,1	1 400,9	1 190,5
Kapitaldekning	18,89 %	16,56 %	17,02 %	14,55 %
Kjernekapitaldekning	16,48 %	14,93 %	15,01 %	13,22 %
Ren kjernekapital	14,44 %	14,93 %	13,28 %	13,22 %

NOTE 35 Spesifikasjon av samlet kapitalkrav

(forts.)

Standardmetoden	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Lokale og regionale myndigheter	5,1	2,0	5,1	2,0
Offentlig eide foretak	0,0	0,0	0,0	0,0
Institusjoner	64,4	61,4	34,1	32,9
Foretak	247,0	238,0	252,6	238,0
Massemarkedssegment	4,3	4,6	4,3	4,6
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	236,5	217,4	404,7	371,6
Forfalte engasjementer	2,0	3,8	2,1	4,4
Obligasjoner med fortrinnsrett	9,1	8,1	8,9	7,5
Andeler i verdipapirfond	17,0	34,4	17,0	34,4
Øvrige engasjement	45,3	36,6	46,2	38,0
Samlet kapitalkrav for kreditt-motparts- og forringelsesrisiko: (Standardmetoden)	630,8	606,3	775,1	733,4
Samlet kapitalkrav for operasjonell risiko (Basismetode)	39,3	36,9	53,8	47,8
Basel III - CVA tillegg	1,2		1,2	
Fradrag (Basel II)				
Ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner/annet		17,6		17,6
Nedskrivinger på grupper av utlån og garantier		1,6		1,7
Sum minimumskrav til ansvarlig kapital *)	671,4	624,1	830,1	761,9
Bufferkrav:				
Bevaringsbuffer (2,5 %)	209,8	195,0	259,4	238,1
Motsyklisk buffer (0 %)	0,0	0,0	0,0	0,0
Systemrisikobuffer (3 % fra 1.7.2014)	251,8	156,0	311,3	190,5
Samlet bufferkrav i ren kjernekapital	461,6	351,0	570,7	428,6
Minimumskrav til ansvarlig kapital	1132,9	975,1	1400,9	1190,5

Kapitaldekningen er basert på at banken fører regnskapet etter IFRS og rapporterer kapitaldekningen etter standardmetoden 1. 7. 2014 trådte nytt regelverk i kraft. CRD IV / Basel III erstattet Basel II. Etter overgangsregler vil full implementering være gjeldende fra 1. januar 2019.

NOTE 36 Risikoforhold

Risikostyring i Fana Sparebank

Risikostyring er et av styrets sentrale fokusområder. Styret har fastsatt at bankens langsiktige mål knyttet til lønnsomhet og vekst skal nås gjennom en lav til moderat risikoprofil.

Organisering

- Styret i Fana Sparebank fastsetter langsiktige mål for bankens risikoprofil. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom definering av mål og rammer for de ulike risikoområdene, samt gjennom fastsettelse av fullmakter.
- Det foreligger mål, rammer og fullmakter for bevilgninger innen kredittområdet, kapitalforvaltning og likviditetsområdet.
- Rammeverk og fullmakter revideres årlig av styret for hvert risikoområde.

Oppfølging

Alle ledere er ansvarlige for risiko innen eget område, og skal derfor ha full innsikt i og forståelse av risikobildet til enhver tid.

Risikorapportering er en del av den kvartalsvise rapporteringen til styret som utarbeides av forretningsområdene og øvrige områder som har risikoansvar.

Risikokategorier

For å styre risiko skiller Fana Sparebank mellom følgende risikoområder:

- **Kredittrisiko** er risiko for tap som skyldes at bankens motparter/kunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko omfatter hovedsakelig alle utlån, men inkluderer også andre fordringer på kunder, herunder garantier og kreditter. Kredittrisiko er isolert sett bankens største risikoområde.
- **Konsentrasjonsrisiko** er knyttet til kredittrisikoområdet, og tar for seg særskilt risiko basert på segmentmessig bransjekonsentrasjon i utlånsporteføljen, samt store engasjementer.
- **Markedsrisiko** er et uttrykk for den finansielle risiko banken løper som følge av åpne posisjoner (eksponering) i rente- og egenkapitalmarkedene. Risikoen er knyttet til resultatvariasjoner som følge av endringer i markedspriser. Dette kan komme til uttrykk ved kursfall i aksjer, endringer i renter, og prisingen av kredittrisiko som påvirker rentebærende finansielle instrumenter som obligasjoner. Valutarisiko, eller tap som følge av at valutakurser endrer seg i bankens disfavør, er ubetydelig i Fana Sparebank.

- **Likviditetsrisiko** er risikoen banken har for tap ved ikke å overholde egne betalingsforpliktelser til rett tid.
- **Operasjonell risiko** er risikoen for tap banken kan påføres som en konsekvens av svakheter eller feil ved prosesser og systemer, menneskelig svikt eller eksterne hendelser.
- **Forretningsrisiko** er risiko for tap på grunn av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen eller myndighetenes reguleringer. Risikoen inkluderer omdømme- eller renommérisiko.

Fana Sparebank kvantifiserer og beregner de ulike risikoområdene for å tilegne seg et tilstrekkelig grunnlag for å overvåke at virksomhetens samlede risikonivå holder seg innenfor de rammer som er fastsatt av styret. Bankens følger standardmetoden når det gjelder beregning av pilar 1 kapitalbehovet for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko i henhold til Basel II-regelverket. I pilar 2-ICAAP brukes dels statistisk simulering, dels stresstesting beregning av kapitalbehovet for de øvrige risikoområdene.

RISIKOSTYRING

Som følge av betydelige skjerpelser i regelverket vedrørende kapitalkrav har banken gjort endringer i bankens soliditetsmål. Innen 1. juli 2016 skal konsernet gjennom god og lønnsom drift samt balanse- og kapitaltilpasning nå en ansvarlig kapitaldekning på minimum 18,0 %, kjernekapitaldekning på 16,0 % og ren kjernekapitaldekning på 14,5 %. Dette er på nivå med kapitalkravene for systemviktige banker gjeldende fra samme tidspunkt. Nye kapitalkrav trådte i kraft 1. juli 2013, og øker gradvis år for år til 2016-nivåene.

Risikostyringen i Fana Sparebank er underkastet kontinuerlig utvikling og evaluering. Ved beregning av kapitalbehovet etter ICAAP er det utviklet en totalrisikomodel som bygger beregningene på statistisk simulering. Resultatene fra modellen suppleres med de metodene banken er pålagt å følge. Kredittrisiko er bankens største risiko og banken anvender standardmetoden fra pilar 1 for å kvantifisere kredittrisiko. For de øvrige risikoområdene legges dels pilar 1, dels Finanstilsynets modulsystem og statistisk simulering til grunn.

Beregning av kapitalbehov ved ICAAP 2014 ble gjennomført i 1. kvartal 2014. Med utgangspunkt i inngående balanse for 2014 ble bankens ansvarlige kapital og kapitalbehov for alle risikoområdene fastsatt.

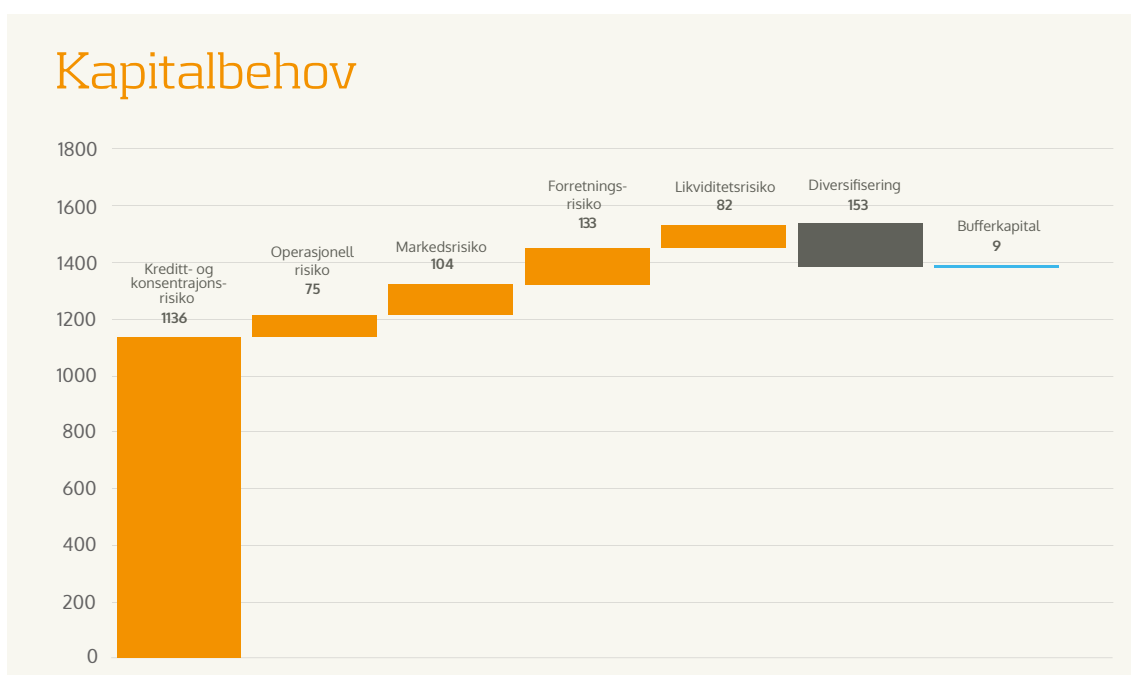
I tabellen fremkommer resultatet av beregningen for konsernet fordelt på hovedrisikoområdene. Alle tall i MNOK.

NOTE 36

(forts.)

Risikoområde	ICAAP
Kredittrisiko	1.116
Konsentrasjonsrisiko, bransje	10
Konsentrasjonsrisiko, store engasjement	10
Operasjonell risiko	75
Markedsrisiko	104
Forretningsrisiko	133
Likviditetsrisiko	82
Totalt kapitalbehov/risiko	1.529
Diversifisering	- 153
Totalt kapitalbehov/risiko etter diversifisering	1.376
Bufferkapital iht. minstekrav til ansv.kap. 12,5 %	9
Tellende ansvarlig kapital per 31.12.2013	1.386

Diagrammet viser sammensettingen av hovedrisikoområdene i millioner kroner. Kredittrisiko inkludert konsentrasjonsrisiko er dominerende, og utgjør 80 prosent av konsernets tellende ansvarlige kapital, mens bufferkapitalen utgjør 0,65 prosent.

NOTE 37 Markedsrisiko - stresstesting

(I HELE MILL. KR)

Markedsrisiko (se definisjon i foregående note) representerer et risikoområde der det legges til grunn stresstester for å beregne bankens risikonivå. Med utgangspunkt i vedtatte rammer og volum for bankens finansielle instrumenter, hovedsakelig renteinstrumenter (sertifikater, obligasjoner og rentefond) og egenkapitalrelaterte finansielle instrumenter (aksjer og aksjefond), beregnes tap basert på risikofaktorene Eksponering, Risikospredning og Markedslikviditet.

Vurderingen for risikofaktoren Eksponering tar utgangspunkt i stresstestscenarier basert på definerte kriterier for verdiendringer i aksje-, rente-, og valutamarkedene:

- Et fall i aksjemarkedene på 30 prosent
- Et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng
- En endring i kursen på utenlandsk valuta med 10 prosent

Kriteriene er fastsatt som et uttrykk for bankens risikotoleranse. Det er, basert på historiske data, argumentert for at de valgte stresstestscenariene er tilnærmet like sannsynlige innenfor en tidshorisont på ett år. Ved å beregne verditapet som følger av stresstestene (tapspotensialet) kan risikoen uttrykkes på en sammenlignbar måte for aksjer, renter og valuta. Disse kriteriene legges for øvrig også til grunn for beregning av bankens kapitalbehov i henhold til ICAAP.

Fana Sparebank kan være eksponert for valutarisiko gjennom investeringer i aksjefond med globalt mandat. Investeringene er ikke av et omfang som tilsier at banken eksponeres for slik risiko i vesentlig grad.

Risikofaktorene Spredning og Likviditet vurderes for hver aktivaklasse, og kan medføre økning av den beregnede risikoen.

Rentebærende verdipapir	Morbank		Konsern	
	Bokførtverdi	+/-2% ^{*)}	Bokførtverdi	+/-2% ^{*)}
Stat og statsgaranterte	580	12	590	12
Kommuner og fylkeskommuner	346	7	346	7
Særskilt sikre obligasjoner	1143	23	1119	22
Finansforetak	562	11	562	11
Øvrige	109	2	109	2
Pengemarkedsfond 100% vektet	203	4	203	4
Sum rentebærende verdipapir	2 943	59	2 928	59
Aksjer, andeler og grunnfond	Bokførtverdi	+/-30% ^{*)}	Bokførtverdi	+/-30% ^{*)}
Aksjer trading	10	3	10	3
Klassifisert til virkelig verdi over resultat ved førstegangs balanseføring	17	5	17	5
Aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg	289	87	289	87
Sum aksjer, andeler og grunnfond	316	95	316	95

^{*)} Tabellen viser bankens markedsrisiko for ulike aktivaklasser med den risikotoleransen som er fastsatt. ^{*)} Endring inkluderer kursendring, endring i rente, kredittspredning og tap. Endringene vil inngå i bankens totalresultat.

NOTE 37 Likviditetsrisiko

(forts.)

Styret i Fana Sparebank har fastsatt at bankens likviditetsrisiko, uttrykt ved Finanstilsynets likviditetsindikatorer, skal oppfylle kravet til moderat avvik. I tillegg er det fastsatt at banken skal tilstrebe å ha en likviditetsbuffer som gjør banken i stand til å innfri sine forpliktelser uten å være avhengig av eksterne kapitalkilder (annet enn innskudd fra publikum) i en periode på 12-18 måneder under en normalsituasjon, dog minimum 10 måneder. Disse rammene er bestemmende for hvilket volum bankens likviditetsreserve eller –buffer skal utgjøre til enhver tid. Likviditetsoverskuddet forvaltes etter retningslinjer nedfelt i en forvaltningsstrategi som besluttes av styret. Forvaltningen tar hensyn til risiko og likviditet, uttrykt ved strategisk, minimums- og maksimumseksposering innenfor en rekke aktivaklasser. I tillegg inkluderes hensynet til durasjon i renteforvaltningen. En mindre del av forvaltningen skjer gjennom tredjepart, i praksis gjennom norske rentefond. For plasseringer som skjer i rentepapirer med midlere og høyere kredittrisiko brukes utelukkende rentefond. Dette har sammenheng med at banken ikke har ressurser til å overvåke og vurdere enkeltelskaper på samme måte som spesialfondene. Slike rentefond representerer dessuten en diversifisering av risiko som ansees å være særlig viktig for den aktivaklassen.

Norske finansinstitusjoner finansierer betydelige deler av pengemarkedsinnlånene ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). OMF har lavere kredittrisiko enn

ordinære, usikrede obligasjonslån, og er blitt et viktig innslag i bankens egen kapitalforvaltning.

Fra oktober 2015 skal banken tilfredsstillende nye likviditetskrav knyttet til Basel III-regelverket. Liquidity Coverage Ratio (LCR) er et uttrykk for en stresstest av bankens betalingsforpliktelser over en 30-dagersperiode. Disse forpliktelsene skal til enhver tid dekkes av høyt likvide midler, eksempelvis innskudd i Norges Bank, statssertifikater og –obligasjoner og OMF. LCR påvirkes blant annet av sammensettingen av bankens innskuddsmidler. Banken har som et ledd i tilpasningen innført nye innskuddsbetingelser for en del av innskuddene som kommer fra institusjonelle investorer. For øvrig har banken etablert en egen tilpasningsplan som skal sikre at de nye kravene oppfylles når de iverksettes.

Egenkapitalrelaterte finansielle instrumenter

Styret fastsetter rammer for bankens eksponering i egenkapitalbaserte plasseringer. Dette inkluderer investeringer som tidligere ble betegnet som anleggsaksjer, samt aksjer i datterselskaper.

Plasseringer i børsnoterte aksjer og grunnfondsbevis skal hovedsakelig skje gjennom fond. Banken har avsatt en mindre ramme for diskresjonær forvaltning av aksjer notert på Oslo Børs.

NOTE 38 Likviditetsrisiko/restløpetid

(I HELE MILL. KR)

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke kan innfri sine forpliktelser ved forfall eller ikke ha evne til å finansiere økninger i eiendeler. Fana Sparebank har definert rammer for styring og kontroll av likviditetseksposeringen. Rammene er fastsatt for både det korte og lange tidsperspektivet. Rammene ansees å være tilstrekkelige sett i relasjon til bankens kompleksitet og omfanget av innlånsvirksomheten.

Tabellen under viser forfall i henhold til kontrakt for finansielle instrumenter. Innskudd fra kunder uten avtalt forfall legges inn i tidsaksen med forfall innen 1 måned.

Kontraktmessige renteforfall er spesifisert på forfallstidspunktene. Renter på gjeld til kredittinstitusjoner og kunder (innskudd) uten avtalt forfall er utelatt fra analysen da disse ikke kan estimeres pga usikkerhet når kunden tar ut kapital. Tilsvarende gjelder også for utlån, da vi ikke kan estimere nedbetaling på gjeld. For gjeld og derivater er forfall med kjente kontantstrømmer (rente) medtatt innenfor 1 år.

Verdijusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi er ikke inkludert. Forfallsanalysen er basert på udiskonterte tall.

Noter til regnskapet

Restløpetid pr 31.12.14 Forfallsanalyse

Morbank

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	83,0	83,0					
Utlån til kredittinstitusjoner	864,3	190,8			100,0		573,4
Utlån til kunder	10 546,7	49,0	113,9	350,7	1 298,7	7 171,2	1 563,1
Rentebærende verdipapirer	2 933,2	74,5	79,9	295,1	1 944,5	539,3	
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	14,6		14,6				
Sum kontantstrømmer	14 441,7	397,3	208,4	645,8	3 343,2	7 710,5	2 136,6
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	404,0			100,0	150,0		154,0
Renteutbetalinger	1,4	0,7	0,7				
Innskudd/gjeld til kunder	9 699,0	9 251,1	134,2	260,5	53,2		
Renteutbetalinger	2,9	0,1	1,5	1,4			
Obl.-/sertifikat gjeld	3 040,0		185,0	305,0	2 550,0		
Renteutbetalinger	28,3	5,9	22,3				
Ansvarlig lånekapital	400,0				200,0	200,0	
Renteutbetalinger	4,1		4,1				
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	13,6		12,3	1,3			
Sum kontantstrømmer	13 593,2	9 257,8	360,0	668,1	2 953,2	200,0	154,0
Konsern							
Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	83,0	83,0					
Utlån til kredittinstitusjoner	290,8	190,8			100,0		
Utlån til kunder	16 195,5	57,3	131,5	429,9	1 734,4	10 305,5	3 536,9
Rentebærende verdipapirer	2 918,3	74,5	54,7	295,1	1 954,6	539,3	
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	14,6		14,6				
Sum kontantstrømmer	19 502,2	405,7	200,8	724,9	3 789,1	10 844,8	3 536,9
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	374,4			100,0	150,0		124,4
Renteutbetalinger	1,4	0,7	0,7				
Innskudd/gjeld til kunder	9 685,5	9 237,6	134,2	260,5	53,2		
Renteutbetalinger	2,9	0,1	1,5	1,4			
Obl.-/sertifikat gjeld	7 705,0		207,0	1 048,0	5 450,0	1 000,0	
Renteutbetalinger	53,8	7,8	45,9				
Ansvarlig lånekapital	400,0				200,0	200,0	
Renteutbetalinger	4,1		4,1				
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	13,6		12,3	1,3			
Sum kontantstrømmer	18 240,6	9 246,2	405,7	1 411,1	5 853,2	1 200,0	124,4

NOTE 38

[forts.]

Kredittrammer	Morbank	Konsern
Ubenyttede kreditter over 1 år	508,1	912,1
Ubenyttede kreditter under 1 år	504,4	498,1
Sum ubenyttede kreditter	1012,5	1410,2

Restløpetid pr 31.12.13
Forfallsanalyse
Morbank
Eiendeler

	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	127,9	127,9					
Utlån til kredittinstitusjoner	628,0	56,1	11,5	125,2			435,2
Utlån til kunder	9 858,6	67,8	73,2	378,7	1160,3	6 418,7	1 759,9
Rentebærende verdipapirer	2 959,0	50,0	53,2	904,3	1 657,4	294,0	
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	14,9		14,9				
Sum kontantstrømmer	13 588,4	301,8	152,8	1 408,2	2 817,7	6 712,7	2 195,1

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner	290,1			100,0	100,0		90,1
Renteutbetalinger	1,4		1,4				
Innskudd/gjeld til kunder	9 167,9	8 822,8	259,9	85,2			
Renteutbetalinger	4,4	1,2	1,0	2,2			
Obl.-/sertifikat gjeld	3 145,5		285,5	460,0	2 400,0		
Renteutbetalinger	28,6	2,6	24,0	2,1			
Ansvarlig lånekapital	200,0				200,0		
Renteutbetalinger	1,7		1,7				
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	12,1	2,6	9,5				
Sum kontantstrømmer	12 851,7	8 829,2	583,0	649,4	2 700,0	0,0	90,1

Konsern
Eiendeler

	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanker	127,9	127,9					
Utlån til kredittinstitusjoner	192,8	56,1	11,5	125,2			
Utlån til kunder	15 029,8	77,1	88,5	448,5	1 550,1	9 081,8	3 783,7
Rentebærende verdipapirer	2 878,6	50,0	53,2	824,0	1 657,4	294,0	
Finansielle derivater (bruttobeløp innstrømmer)	14,9		14,9				
Sum kontantstrømmer	18 244,0	311,1	168,1	1 397,7	3 207,6	9 375,9	3 783,7

Noter til regnskapet

NOTE 38

(forts.)

Gjeld	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Gjeld til kredittinstitusjoner	261,3			100,0	100,0		61,3
Renteutbetalinger	1,4		1,4				
Innskudd/gjeld til kunder	9 162,9	8 817,8	259,9	85,2			
Renteutbetalinger	4,4	1,2	1,0	2,2			
Obl./sertifikat gjeld	7 465,5		285,5	780,0	5 500,0	900,0	
Renteutbetalinger	53,1	5,9	45,1	2,1			
Ansvarlig lånekapital	200,0				200,0		
Renteutbetalinger	1,7		1,7				
Finansielle derivater (bruttobeløp utstrømmer)	9,5		9,5				
Sum kontantstrømmer	17 159,8	8 824,9	604,2	969,4	5 800,0	900,0	61,3

Kredittrammer	Morbank	Konsern
Ubenyttede kreditter over 1 år	472,6	711,1
Ubenyttede kreditter under 1 år	817,7	814,6
Sum ubenyttede kreditter	1 290,3	1 525,7

NOTE 39 Renterisiko / reprisingtidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, morbank

(I MILL. KR)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.14

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker*	83	83					
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	864	864					
Utlån/fordringer til kunder	10 547	-	9 416	340	739	76	-24
Obligasjoner	2 953	629	1 964	235		115	10
Andre ikke rentebærende eiendeler	738						738
Sum eiendeler	15 185	1 577	11 380	574	739	192	724
*) Herav utenlandsk valuta	1,3						
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	404	304	100				
Innskudd/gjeld til kunder	9 699	2 031	7 615	53			
Obligasjoner/sertifikater	3 080	1 000	1 740		300		40
Ansvarlig lånekapital	399		400				-1
Øvrig ikke rentebærende gjeld	205						205
Egenkapital	1 398						1 398
Sum gjeld og egenkapital	15 185	3 335	9 855	53	300	-	1 642
Netto renteesponering på balansen	918	-1 759	1 525	521	439	192	
Finansielle derivater som påvirker renteesp.	-	-	704	-233	-282	-189	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	918	-1 759	2 229	288	156	3	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1-3 mnd.

Noter til regnskapet

NOTE 39

(forts.)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.13

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker*	128	128					
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	628	628					
Utlån/fordringer til kunder	9 848		8 573	131	975	173	-4
Obligasjoner	2 973	550	2 106	311			6
Andre ikke rentebærende eiendeler	753						753
Sum eiendeler	14 329	1 305	10 679	443	975	173	755
*) Herav utenlandsk valuta							
	1,6						
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	290	90	200				
Innskudd/gjeld til kunder	9 168	2 123	6 959	85			
Obligasjoner/sertifikater	3 170	700	2 046	100	300		24
Ansvarlig lånekapital	200		200				-1
Øvrig ikke rentebærende gjeld	145						145
Egenkapital	1 357						1 357
Sum gjeld og egenkapital	14 329	2 914	9 405	185	300	-	1 526
Netto renteesponering på balansen	771	-1 608	1 274	257	675	173	
Finansielle derivater som påvirker renteesp.	-	-	667	-132	-398	-137	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	771	-1 608	1 941	125	277	36	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1-3 mnd.

NOTE 40 Renterisiko / reprisingtidspunkt på eiendels- og gjeldsposter, konsern

(I MILL. KR)

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.14

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker*	83	83					
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	291	291					
Utlån/fordringer til kunder	16 196	-	15 068	340	739	76	-27
Obligasjoner	2 938	629	1 949	235		115	10
Andre ikke rentebærende eiendeler	496						496
Sum eiendeler	20 003	1 003	1 949	235	-	115	506
*) Herav utenlandsk valuta	1						
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	374	274	100				
Innskudd/gjeld til kunder	9 685	2 031	7 601	53			
Obligasjoner/sertifikater	7 756	1 348	6 057		300		51
Ansvarlig lånekapital	399		400				-1
Øvrig ikke rentebærende gjeld	238						238
Egenkapital	1 551						1 551
Sum gjeld og egenkapital	20 003	3 654	14 158	53	300	-	1 839
Netto renteesponering på balansen	1 360	-2 651	2 859	521	439	192	
Finansielle derivater som påvirker renteesp.	-		704	-233	-282	-189	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	1 360	-2 651	3 563	288	156	3	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1-3 mnd.

Noter til regnskapet

NOTE 40

[forts.]

Tid til renteregulering på eiendels- og gjeldsposter pr 31.12.13

Eiendeler	Sum	inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3 mnd.-1 år	1 - 5 år	over 5 år	uten restløpetid
Kontanter/fordringer til sentralbanker*	128	128					
Utlån/fordringer til finansinstitusjoner	193	193					
Utlån/fordringer til kunder	15 022		13 748	131	975	173	-5
Obligasjoner	2 893	550	2 026	311			6
Andre ikke rentebærende eiendeler	517						517
Sum eiendeler	18 752	870	2 026	311	0	0	523
*) Herav utenlandsk valuta	2						
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	261	61	200				
Innskudd/gjeld til kunder	9 163	2 123	6 954	85			
Obligasjoner/sertifikater	7 500	1 300	5 765	100	300		34
Ansvarlig lånekapital	200		200				-1
Øvrig ikke rentebærende gjeld	176						176
Egenkapital	1 453						1 453
Sum gjeld og egenkapital	18 752	3 485	13 120	185	300	-	1 662
Netto renteesponering på balansen	1 145	-2 614	2 654	257	675	173	
Finansielle derivater som påvirker renteesp.	-	-	667	-132	-398	-137	
Netto renteesponering etter finansielle derivater	1 145	-2 614	3 322	125	277	36	

Kasse-, drifts- og andre rammekreditter samt byggelån er klassifisert som lån med løpetid 1-3 mnd.

NOTE 41 Rentefølsomhet

(I MILL. KR)

Renterisiko er risiko for tap knyttet til endringer i markedsrenten. Ved endring i markedsrenten kan ikke banken gjennomføre tilsvarende renteendringer for alle balansepostene pga ulik rentebinding på balansepostene. Endring i markedsrenten vil dermed gi en økning eller reduksjon av bankens resultat. Renterisikoen blir hvert kvartal rapportert til styret i banken. Det er etablert konkrete rammer for bankens renterisiko. Gjennom året har bankens renterisiko vært innenfor de definerte rammene for renterisiko.

Bankens langsiktige finansiering med løpetid over ett år til endelig forfall er knyttet opp til avtaler der rentebetingelsene

er omgjort til kortsiktige rentebindinger. Dette blir gjort for å redusere renterisikoen på midler med lang løpetid. Tilsvarende er renterisiko for fastrenteutlån til kunder i stor grad eliminert ved at det er gjort rentebytteavtaler.

Tabellen viser effekten på bankens resultat før skatt med 1% parallellskift i rentekurven. Negativt tall vil ha positiv effekt mens positivt tall vil ha negativ effekt ved 1% renteøkning.

Effekten splittes opp på verdiendring på finansielle instrumenter med fast rente og renteendring på øvrige produkter.

Morbank

31.12.14	Inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.–1 år	1–5 år	over 5 år	Totalt
Verdiendring	0,0	1,6	0,8	4,8	-0,4	6,8
Renteendring	-1,0	1,7	1,8	0,0	0,0	2,4
Sum	-1,0	3,3	2,6	4,8	-0,4	9,3
31.12.13	Inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.–1 år	1–5 år	over 5 år	Totalt
Verdiendring	0,0	1,6	-0,4	6,7	2,1	10,0
Renteendring	-1,0	0,4	2,1	0,0	0,0	1,4
Sum	-1,1	2,0	1,6	6,7	2,1	11,4

Konsern

31.12.14	Inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.–1 år	1–5 år	over 5 år	Totalt
Verdiendring	0,0	1,6	0,8	4,8	-0,4	6,8
Renteendring	-1,2	0,9	1,8	0,0	0,0	1,5
Sum	-1,2	2,5	2,6	4,8	-0,4	8,4
31.12.13	Inntil 1 mnd.	1–3 mnd.	3 mnd.–1 år	1–5 år	over 5 år	Totalt
Verdiendring	0,0	1,6	-0,4	6,7	2,1	10,0
Renteendring	-1,3	-0,2	2,1	0,0	0,0	0,6
Sum	-1,4	1,4	1,6	6,7	2,1	10,6

NOTE 42 Transaksjoner med nærstående parter

(I MILL. KR)

Fana Sparebank definerer datterselskapene, tilknyttede selskap og ledende ansatte som nærstående parter. (Transaksjoner med ledende ansatte, styret og øvrige tillitsmenn fremkommer i note 42.)

Transaksjoner med nærstående parter foretas i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.

Tabellen nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter. Dette omfatter balanseverdier pr årsslutt og kostnader og inntekter ført gjennom året.

Konserninterne transaksjoner

Balanse	2014	2013
Utlån til datterselskap	603,1	435,2
Obligasjoner med fortrinnsrett	35,1	80,4
Andre fordringer	0,0	0,0
Innskudd fra datterselskap	13,5	33,8
Resultat		
Mottatte rente og kredittprovisjoner fra datterselskaper	11,1	21,5
Rentekostnad innskudd fra datterselskaper	0,6	0,6
Andre gebyrer og provisjoner	12,7	11,3
Utbytte	2,9	3,8
Andre inntekter	3,5	3,9
Andre kostnader	0,8	0,3

Fana Sparebank Boligkreditt AS har en trekkfasilitet hos Fana Sparebank på 800 MNOK. Pr 31.12.2014 var det benyttet 573 MNOK. Tilsvarende tall pr 31.12.2013 var 436 MNOK. I tillegg har andre konsernselskap en trekkfasilitet

på 8 MNOK. Pr 31.12.2014 var det benyttet 0 MNOK. Tilsvarende tall pr 31.12.2013 var 0. Ved bruk betales en pris på markedsmessige vilkår.

NOTE 43 Godtgjørsler og lån til ledende ansatte og tillitsvalgte

(I HELE 1000)

2014

Bankens ledelse	Lønn	Honorar ¹⁾	Natural ytelser	Lån/kausjon ²⁾	Pensjonskostnad ³⁾	Pensjonsforpliktelse
Lisbet Karin Nærø - Adm. Banksjef (tiltrådt 2014)	1 401		108		1 058	1 058
Nils Martin Axe - Adm.banksjef (fratrådt 2014)	2 107	80	101	2 934	930	15 115
John Gaute Kvinge - Banksjef personmarked	1 285	65	165	3 486	209	1 025
Lars Hvidsten - Banksjef bedriftsmarked (fratrådt 2014)	1 252	20	137	1 397	171	723
Gunn Marit S. Gåsemyr - Banksjef bedriftsmarked (tiltrådt 2014)	916	4	13	2 988	53	
Oddgeir Timberlid - Økonomisjef	1 251	20	28	769	130	433
Kim Lingjærde - Banksjef kapitalmarked	1 074	4	29	2 145	296	2 851
Erik Husø - Leder juridisk	1 084	35	23	4 670	62	
Anita Østerbø - Leder marked og kommunikasjon	929		16	4 480	51	

NOTE 4.3

[forts.]

Styret	Lønn	Honorar ¹⁾	Natural ytelser	Lån/ kausjon ²⁾	Pensjons- kostnad ³⁾	Pensjons- forpliktelse
Nils Magne Fjereide - leder styret		145				
Peter Frølich - nestleder		99				
Anne-Merete Ask		81				
Janniche Daa Tønjum (fratrådt 2014)		23				
Tom Erling Rønning (fratrådt 2014)		23				
Kjerstin Fyllingen (tiltrådt 2014)		57				
Janne Vangen Solheim (tiltrådt 2014)		57				
Stig Hole - varamedlem		68				
Aase Gjemdal (ans. repr.)	585	81	24			
Arnt Hugo Knudsen - varamedlem (ans.repr.)	652	40	28	1 445		
Kontrollkomite						
Adv. Sigurd Thomassen (fratrådt 2014)		31				
Adv Jan Ohldieck (tiltrådt 2014)		63				
Trine Gravdal Lie		39				
May Britt Nielsen Tabak		39				
Forstanderskap						
Anne Carlsen - leder		29		1 435		
Grete Utkilen - nestleder		4				
Bjørn Frode Scheldrup		4		2 001		
Arne Godal		39		5 649		
Erik Fossum Færeveaag		4		3 220		
Linda Midtun		2				
Unni Vågstøl		2		489		
Kenneth Vågenes		2				
Helga Raa		18				
Oddrun Gjerde		2				
Hallstein Aadland		2				
Per Stiegler		25		872		
Stein Walle		32				
Ågot Monsen		16		2 772		
Siren Johannessen Vågstøl		3				
Tove Mette Lexander (ans. repr.)	512	4		1 573		
Kim Lingjærde (ans. repr.)	1 074	4	29	2 145		
Hege Merete Olsen (ans. repr. tiltrådt 2014)	645	2		597		
Gunn Marit S. Gåsemyr (ans.repr.)	916	4	13	2 988		

¹⁾ Honorar utbetalt til bankens ledelse gjelder tillitsverv i konsernet.

²⁾ Tall er inklusiv lån i datterselskap. Ansattes rentevilkår er fastsatt i henhold til myndighetenes satser for rentefordel for rimelige lån i arbeidsforhold. Dette innebærer ingen rentesubsidiering i forbindelse med utlån til ansatte. Lånesum på funksjonærvilkår er avgrenset til 3,5 ganger brutto årslønn og maks 3 millioner.

Lån utover 3 millioner prises til markedsvilkår. Medlemmer av styret og øvrige kontrollorgan har lån til ordinære markedsvilkår.

³⁾ Ansatte tiltrådt i banken etter 01.01.06 er tilsluttet bankens innskuddsbaserte pensjonsordning, men er dekket av egen ytelsesordning som sikrer opptjening av årlig alderspensjon fra 67 år for lønn utover 12G.

NOTE 43 Administrerende banksjef deltar i selskapets innskuddsbaserte pensjonsordning. I tillegg foreligger det en egen avtale om årlig tilskudd til tidligpensjon fra 62 til 67 år og tilleggspensjon fra 67 år.

(forts.)

Øvrige avtaler

Administrerende banksjef fratradte i 2014 ved oppnådd pensjonsalder på 67 år. Det har ikke vært utbetalt vederlag utover ordinær lønn ved fratredelsen. Ny administrerende

banksjef har rett og plikt til å fratre ved fylte 62 år. Dersom administrerende banksjef fratrer sin stilling etter ønske fra styret før fylte 62 år, har hun rett til kompensasjon tilsvarende 12 måneders fastlønn i tillegg til lønn i oppsigelsestiden på 3 måneder.

Det foreligger ellers ingen avtaler om særskilt vederlag ved fratredelse i banken for ledelsen eller valgte representanter.

NOTE 44 Forretninger utenfor balansen, pantstillelser, betingede utfall og hendelser etter balansedagen

(I MILL. KR)

Forretninger utenom balansen:

Garantiansvar	Morbank		Konsern	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Betalingsgarantier	45,0	50,5	45,0	50,5
Kontraktsgarantier	51,4	43,3	51,4	43,3
Annet garantiansvar	23,1	28,8	23,1	28,8
Transportgaranti				
Sum garantier for kunder	119,5	122,6	119,5	122,6
Forpliktelseser				
Udisponerte ordinære rammekreditter	1012,5	1290,3	1410,2	1525,7
Lånetilsagn	334,9	224,3	334,9	224,3
Pantstillelser				
Pantsatte verdipapir - bokført verdi	466,3	219,5	466,3	219,5
Låneadgang i Norges Bank pr. 31.12.	440,8	197,0	440,8	197,0

Pantsatte verdipapir er i sin helhet deponert for å ha låneadgang i Norges Bank. Retningslinjene til Norges Bank tilsier at man må være fullt ut sikret for å ha trekkrettigheter og låne adgang. Fana Sparebank har pr 31.12.2014 ingen lån i Norges Bank.

Trekkfasiliteter

Banken har i tillegg til ordinær balanseført funding fra markedet, trekkfasiliteter hos DnB. Trekkfasilitetene er en del av bankens likviditetsstrategi.

	Ramme	Benyttet 31.12
DNB (kontokreditt som fornyes hvert år)	150,0	0,0

Betingelsene er at vi betaler en løpende provisjon av rammen. Ved bruk betales en pris knyttet til markedsrente + en margin.

Betingede utfall:

Fana Sparebank har ingen rettsaker eller annet på gang som kan påvirke bankens resultat i vesentlig grad.

Hendelser etter balansedagen:

Det foreligger ingen spesielle hendelser etter balansedagen med betydning for regnskapet 2014.

NOTE 45 Operasjonelle leieforhold

Konsernet som leietaker:

Konsernet er leietaker i kontorlokaler sentralt i Bergen sentrum, Fana, Åsane og på Sotra. Leien indeksreguleres hvert år. Årlig leie pr 2014 utgjør 6,3 MNOK. Leiekontraktene har en snitt durasjon for gjenværende leieperiode på 3,5 år.

De fleste leiavtalen har en oppsjon på ytterligere 5 år leie.

Et av lokalene som leies i Bergen Sentrum, fremleies. Både leie- og fremleieavtalen utløper i 2018. Både fremleietaker og leietaker har samme betingelser i leieforholdet. (Lokale som fremleies holdes utenfor durasjonsberegningene.)

Konsernet som utleier:

Konsernet har utleid Torget 1 i 2013. Bygget er solgt i desember 2013 (ref note 45).

NOTE 46 Investeringsseierdom

Fana Sparebank solgte i desember 2013 eiendommen Torget 1 som var definert som investeringsseierdom.

Eiendommen ble vurdert etter anskaffelseskostmodellen, dvs at eiendommen ble vurdert til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte avskrivninger.

Leieinntekt fra investeringsseierdommen utgjorde 2,2 MNOK i 2013.

Driftskostnader er dekket av leietaker.

Se for øvrig note 29 Driftsmidler

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Thormehlens gate 53 D, NO-5008 Bergen
Postboks 6163 Bedriftssenter, NO-5892 Bergen

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 55 21 30 00
Fax: +47 55 21 30 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

Til forstanderskapet i
Fana Sparebank

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Fana Sparebank, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømmoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende banksjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Fana Sparebank avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bergen, 26. mars 2015
ERNST & YOUNG AS

Fredrik Gabrielsen
statsautorisert revisor

ÅRSBERETNING FRA KONTROLLKOMITÉEN I FANA SPAREBANK FOR 2014

Kontrollkomiteen har hatt 7 møter i 2014.

Kontrollkomitéen har ført kontroll og tilsyn med bankens virksomhet og påsett at virksomheten er drevet i samsvar med bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven, sparebankloven, bankens vedtekter, forstanderskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets protokoller, og for øvrig foretatt de undersøkelser som loven og komitéens instruks bestemmer. Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger, og har således funnet styrets vurdering av foretakets økonomiske stilling dekkende.

Alle dokumenter og opplysninger som komitéen mener har vært nødvendige for utførelsen av arbeidet, er forelagt kontrollkomitéen.

Samarbeidet med bankens styre, administrasjon og revisjon har vært meget bra.

Årsoppgjøret er foretatt i henhold til gjeldende regelverk, og vi tilrår at det fastsettes som bankens regnskap for 2014.

Bergen, 10. mars 2015

Kontrollkomitéen i Fana Sparebank

Jan Ohldieck

May Britt Tabak

Trine Gravdal Lie

Erklæring fra styret og adm. banksjef iht verdipapirhandelloven § 5-5

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor.

Nesttun, 31. desember 2014
26. mars 2015

I styret for Fana Sparebank

Nils Magne Fjereide
Styrets leder

Peter Frølich
Styrets nestleder

Anne-Merete Ask
Styremedlem

Kjerstin Fyllingen
Styremedlem

Janne Vang Solheim
Styremedlem

Aase Gjerdal
Repr. for ansatte

Lisbet K. Nærø
Adm. banksjef

Bedre råd på veien

FanaSparebank

www.fanasparebank.no

Østre Nesttunvei 1, 5221 Nesttun

Telefon: 55 91 98 00

E-post: post@fanasporebank.no

Org.nr. 937 896 859